

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

DOKTORA TEZİ

**SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ERKEK HEMŞİRELERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: NİTEL
ÇALIŞMA**

İsa ŞAHİN

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Ülkü BAYKAL**

Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı

Hemşirelikte Yönetim Programı

Şubat, 2024

TEZ KABUL VE ONAYI

İsa ŞAHİN tarafından, **Prof. Dr. Ülkü BAYKAL** danışmanlığında hazırlanan "**SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ERKEK HEMŞİRELERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: NİTEL ÇALIŞMA**" başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından **26/01/2024** tarihinde yapılan sınav sonucunda **oy birliği** ile başarılı bulunarak **Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

	İmza	Sonuç
DANIŞMAN	Prof. Dr. Ülkü BAYKAL	☒ Kabul
	İstanbul Arel Üniversitesi	☐ Ret
	Hemşirelik Bölümü	
ÜYE	Prof. Dr. Aytolan YILDIRIM	☒ Kabul
	İstanbul Atlas Üniversitesi	☐ Ret
	Hemşirelik Bölümü	
ÜYE	Doç. Dr. Nilgün GÖKTEPE	☒ Kabul
	Ordu Üniversitesi	☐ Ret
	Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı	
ÜYE	Doç. Dr. Feride EŞKİN BACAKSIZ	☒ Kabul
	İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa	☐ Ret
	Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı	
ÜYE	Dr. Öğr. Üyesi Begüm YALÇIN	☒ Kabul
	İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa	☐ Ret
	Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı	

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve bilimsel etik kuralları içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını ve her türlü hukuki sorumluluğu aldığımı kabul ederim.

İSA ŞAHİN

Sevgili Eşim Seda ŞAHİN' e ve Canım Oğlum Ömer' e ithaf ediyorum

BÜTÇE DESTEKLERİ

Sağlık Çalışanlarının Erkek Hemşirelere İlişkin Görüşleri: Nitel Çalışma

Bu tez çalışması için herhangi bir kurumdan bütçe desteği alınmamıştır.

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimim ve tez çalışmam süresince her konuda desteğini hissettiğim, bilgi, deneyim ve kıymetli zamanını esirgemeyen sayın hocam ve danışmanım Prof. Dr. Ülkü Baykal'a,

Doktora eğitim sürecimizde birikimleriyle bize destek olan ve akademik gelişimime büyük katkı sağlayan Sayın Hocam Prof. Dr. ~~Aytolan~~ Yıldırım' a,

Tez sürecimde bilgi ve tecrübeleriyle rehberlik eden kıymetli tez izlem jüri üyesi Hocam Doç. Dr. Nilgün Göktepe' ye

Hayatımda olduğu için binlerce kez şükrettiğim, beni seven, hep mutlu eden, her zaman olduğu gibi tez çalışmam süresince de desteğini, ilgisini ve sabrını esirgemeyerek beni motive eden ve insan olarak iyiliğe, doğruluğa, güzelliğe dair ne varsa hepsini kalbinde barındıran çok değerli eşim Dr. Seda Şahin'e

Motivasyon kaynağım canım oğlum Ömer' e

Hayatımın her alanında olduğu gibi, doktora eğitim sürecimde de her zaman yanımda olan değerli annem, babam ve kardeşlerime,

Tez sürecinde yardım ve desteklerini esirgemeyen akademisyen ve klinisyen meslektaşlarıma,

Tüm kıymetli arkadaşlarıma ve dostlarıma,

Teşekkür Ederim.

Şubat 2024

İSA ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ KABUL VE ONAYI.....	ii
BEYAN	iii
BÜTÇE DESTEKLERİ	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLO LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ	xii
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xv
1. GİRİŞ.....	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1. Hemşirelik.....	4
2.2. Hemşireliğin Tarihi Gelişimi	5
2.3. Türkiye’ de Hemşirelik ve Erkek Hemşireler	8
2.4. Erkeklerin Kadın Yoğun Mesleklere Girişinin Aşamaları	10
2.4.1. Sızma.....	10
2.4.2. İstila.....	10
2.4.3. Devralma	11
2.5. Hemşirelik Mesleğinde Erkeklerin Kaçındığı ‘Kadınısı’ Nitelikler	11
2.5.1. Beden İşİ.....	12
2.5.2. Duygusal Emek	12
2.5.3. Bağımlılık ilişkisi:	12
2.6. Türkiye’de Erkek Hemşireler Konusunda Yapılmış Çalışmalar	13
3. YÖNTEM	16
3.1. Araştırmanın Amacı.....	16
3.2. Araştırmanın Tasarımı	16
3.3. Araştırma Sorusu	16

3.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	16
3.5. Veri Toplama Araçları	17
3.5.1. Bireysel Derinlemesine Görüşme Formu	17
3.6. Verilerin Toplanması	18
3.7. Verilerin Değerlendirilmesi	19
3.8. Araştırmanın Yeri ve Zamanı	21
3.9. Araştırmanın Etik Yönü	22
3.10. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Güçlükleri	22
4. BULGULAR	23
4.1. Nitel Araştırmaya Katılan Sağlık Çalışanlarının Kişisel ve Mesleki Özellikleri	23
4.2. Bireysel Derinlemesine Görüşme Bulguları	24
4.2.1. Tema: Erkeklerin Hemşirelere Olmasına İlişkin Görüşler	26
4.2.1.1. Alt Tema: Olumlu Görüşler	27
4.2.1.2. Alt Tema: Olumsuz Görüşler	34
4.2.2. Tema: Erkeklerin Hemşirelik Mesleğini Seçmelerinde Etkili Olan Etmenler	37
4.2.2.1. Alt Tema: Toplumsal Nedenler	39
4.2.2.2. Alt Tema: Ekonomik Nedenler	41
4.2.2.3. Alt Tema: Kişisel Nedenler	44
4.2.3. Tema: Erkek Hemşirelerin Kariyer Planları	47
4.2.2.1. Alt Tema: Hastanede Mesleki Olarak İlerleme	49
4.2.2.2. Alt Tema: Akademide İlerleme	54
4.2.2.3. Alt Tema: Serbest Çalışma	60
4.2.4. Tema: Erkek Hemşirelerle Çalışmaya İlişkin Deneyimler	65
4.2.4.1. Alt Tema 1: Hemşirelerin Deneyimleri	67
4.2.4.1. Alt Tema Diğer Sağlık Çalışanlarının Deneyimleri	76
4.2.5. Erkek Hemşirelerin Hastanede Çalışmasının Hizmete Yansımaları	82
4.2.5.1. Alt Tema Bakıma/Hizmete Yansımaları	83
4.2.5.2. Alt Tema İletişim ve İşbirliği	88
5. TARTIŞMA	96
5.1. Erkeklerin Hemşire Olmasına İlişkin Görüşler	96
5.2. Erkeklerin Hemşirelik Mesleğini Seçmelerinde Etkili Olan Etmenler	98
5.3. Erkek Hemşirelerin Kariyer Planları	101
5.4. Erkek Hemşirelerle Çalışmaya İlişkin Deneyimler	104
5.5. Erkek Hemşirelerin Hastanede Çalışmasının Hizmete Yansımaları	106

6. SONUÇ VE ÖNERİLER	110
KAYNAKLAR.....	113
EKLER.....	121
İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI	122
ETİK KURUL İZİN YAZISI	123
KURUM İZNİ YAZILARI.....	124
ÖZGEÇMİŞ.....	134

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 2-1: Türkiye’de erkek hemşireler konusunda yapılmış çalışmalar	14
Tablo 2-2(devamı): Türkiye’de erkek hemşireler konusunda yapılmış çalışmalar	15
Tablo 3-1: Maksimum Çeşitlilik Tablosu.....	17
Tablo 3-2: Önemli alıntıların kodlamasına ilişkin örnekler	20
Tablo 3-3: Tema ve alt temaları içeren kavram haritası	21
Tablo 4-1: Nitel araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının kişisel ve mesleki özellikleri	23
Tablo 4-2(devamı): Nitel araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının kişisel ve mesleki özellikleri	24
Tablo 4-3: Araştırmada oluşturulan temalar, alt temalar ve kodlar.....	25
Tablo 4-4(devamı): Araştırmada oluşturulan temalar, alt temalar ve kodlar	26

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4-1: Erkeklerin hemşirelere olmasına ilişkin görüşler teması altında oluşan alt temalar ve kodlar	27
Şekil 4-2: Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan etmenler teması altında oluşan alt temalar ve kodlar.....	38
Şekil 4-3: Erkek hemşirelerin kariyer planları teması altında oluşan alt temalar ve kodlar.....	48
Şekil 4-4: Erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimler teması altında oluşan alt temalar ve kodlar	66
Şekil 4-5: Erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımaları teması altında oluşan alt temalar ve kodlar.....	82

SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ

Kisaltmalar	Açıklama
ICN	: Uluslararası Hemşirelik Konseyi
ANA	: Amerikan Hemşireler Birliği
THD	: Türk Hemşireler Derneği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
K	: Kod

ÖZET

[DOKTORA TEZİ]

[SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ERKEK HEMŞİRELERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: NİTEL ÇALIŞMA]

[İSA ŞAHİN]

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı

Hemşirelikte Yönetim Programı

[Danışman : Prof. Dr. Ülkü BAYKAL]

Bu tez çalışması, sağlık çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla, fenomenolojik desende nitel araştırma yöntemlerinden bireysel derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın evrenini, İstanbul ilinde yer alan üç özel hastane, üç Sağlık Bakanlığı ve bir üniversite hastanesinde görev yapan sağlık çalışanları (hemşire, doktor, eczacı, diş hekimi, ebe) oluştururken, örneklemi araştırmaya katılmaya kabul eden 27 sağlık çalışanı oluşturmuştur. Örneklem seçiminde, nitel araştırmalarda sık kullanılan amaçlı örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma verileri, nitel araştırma yöntemlerinden bireysel derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak, Eylül 2022 – Ocak 2023 tarihlerin arasında toplanmıştır. Çalışmada, bilimsel yazından destek alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgular; erkeklerin hemşire olmasına ilişkin görüşler, erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan etmenler, erkek hemşirelerin kariyer planları, erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimler ve erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımaları olmak üzere beş tema altında gruplandırılarak değerlendirilmiştir.

Sağlık çalışanlarının, erkeklerin hemşirelere olmasına ilişkin hem olumlu hem de olumsuz görüşlerinin olduğu belirlenmiştir. Erkeklerin hemşire olmasına ilişkin olumlu görüşler; toplumda hemşirelik mesleğine ilişkin kadın algısının değiştiği ve hemşirelik mesleğinin mesleki örgütlenmesine katkı sağladığı şeklinde sıralanmıştır. Erkeklerin hemşire olmasına

ilişkin olumsuz görüşler ise hemşirelik mesleğindeki kadın mesleği algısının değişmesi ve erkek hemşirelerin kadın meslektaşları üzerinde baskı kurması şeklinde belirtilmiştir.

Erkek hemşirelerin meslek seçim sürecinde ekonomik durumun ve ailevi koşulların önemli etkilerinin olduğu saptanmıştır. Ayrıca, erkek hemşirelerin iş bulamama endişesi ile istedikleri bölümü tercih etmedikleri belirlenirken, hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin başında iş garantisinin olması ve ekonomik özgürlüğe hızlı bir şekilde ulaşacaklarını düşünmeleri olduğu görülmüştür. Erkeklerin, hemşirelik mesleğini seçtikleri dönemde çevrelerinden ve ailelerinden hemşirelik bölümünü seçmelerine ilişkin baskı gördükleri de saptanmıştır.

Erkek hemşirelerin, düzenli bir aile yaşamı, statü kazanma ve mesleki kimliği benimsememe gibi nedenlerle lisansüstü eğitim almaya daha fazla istekli oldukları belirlenmiştir. Erkek hemşireler, hemşirelikte uzmanlaşmanın gerekli olduğuna ve bunun önemine vurgu yaparak, hemşirelik mesleğinin belirli bir klinik alanında uzmanlaşmak istediklerini ve bu bağlamda kendilerini geliştirmeye çalıştıkları saptanmıştır.

Erkek hemşirelerin, hemşirelik mesleğini tam olarak benimsememe ve meslekten kaçma isteğinde oldukları, daha olumlu çalışma koşullarına kavuşma, yönetim pozisyonlarına geçebilme, daha prestijli konuma sahip olma gibi nedenlerle, yönetici ve akademisyen olmak istedikleri belirlenmiştir. Ayrıca erkek hemşirelerin hastanedeki çalışma ortamından hoşlanmama, kendi işini kurarak daha iyi gelir sağlama gibi nedenlerle klinik alandaki işlerini bırakarak sağlık kabini, yaşlı bakım evi veya huzurevi açma isteğinde oldukları da görülmüştür. Katılımcıların erkek hemşire ile çalışmaya ilişkin hem olumlu hem de olumsuz deneyimler yaşadıkları belirlenirken; erkek hemşireler ile çalışmanın olumlu yanlarının, kendilerini güvende hissetme, erkek hemşirelerin fiziki gücünden yararlanma, iş paylaşımı konusunda olumlu bir yaklaşım sergilemeleri ve takım çalışmasına olumlu katkı sağlamaları şeklinde sıralanmıştır. Erkek hemşire ile çalışmanın olumsuz yanları ise disiplinsiz hareketler sergilemeleri, kadın meslektaşlarına karşı baskı kurma çabalarının olması, çalışma ortamında saygısız, disiplinsiz hareketler, argolu konuşmalar, hasta ve hasta yakınları tarafından hekim olarak değerlendirilmeleri ve kadın hastaya bakım vermede sorun yaşanması şeklinde belirtilmiştir.

Katılımcıların erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımalarına ilişkin görüşleri; erkek hemşirelerin daha iş odaklı ve hızlı çalıştıkları, daha çok güç gerektiren alanlarda istihdam edildikleri, erkek hemşirelerin meslektaşları ve diğer sağlık çalışanlarıyla rahat bir iletişim ve iş birliği sağladıkları üzerinde odaklanmıştır.

Sonuç olarak, konuya ilişkin yapılan çalışma bulguları erkek hemşirelerle ilgili daha fazla çalışmaya gereksinim duyulduğunu ortaya koymaktadır. Bilimsel yazında, erkek hemşirelerin mesleğe girmelerine yönelik farklı görüşlerin olduğunu ortaya koyan çalışmalarla karşılaşmakla birlikte, bu konudaki görüşleri derinlemesine inceleyen nitel çalışmaların sayısının az olduğu, sağlık çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin yaklaşımlarını belirlemeye yönelik herhangi bir ölçek çalışmasının olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda, daha geniş örneklem gruplarından nicel veri toplamaya olanak sağlayacak bir ölçeğin geliştirilmesi önerilebilir.

Şubat 2024 , 150 sayfa.

Anahtar kelimeler: Erkek hemşire, hemşire, erkek hemşire imajı |

ABSTRACT

[Ph.D. THESIS]

**[OPINIONS OF HEALTH PROFESSIONALS ON MALE NURSES: QUALITATIVE
STUDY]**

[İsa ŞAHİN]

İstanbul University-Cerrahpaşa

Institute of Graduate Studies

Department of Management in Nursing

Programme of Management in Nursing

[Supervisor : Prof. Dr. Ulku BAYKAL]

[This study was carried out using a qualitative research method in a phenomenological design
This thesis study was carried out using a qualitative research method in a phenomenological
pattern in order to determine the opinions and expectations of healthcare professionals
regarding male nurses.

The population of the study consisted of healthcare professionals (nurses, doctors, pharmacists, dentists, midwives) working in three private hospitals, three Ministry of Health and one university hospital in Istanbul, while the sample consisted of 27 healthcare professionals who agreed to participate in the research. Purposive sampling and maximum diversity sampling methods, which are frequently used in qualitative research, were used in sample selection. Research data was collected between September 2022 and January 2023 using the individual in-depth interview method, one of the qualitative research methods. In the study, a semi-structured interview form prepared with support from scientific literature was used and the obtained data was evaluated using the content analysis method.

Findings from the study; They were grouped and evaluated under five themes: opinions about men becoming nurses, factors affecting men choosing the nursing profession, career plans of male nurses, experiences of working with male nurses, and the reflections of male nurses working in hospitals on the service.

It has been determined that healthcare professionals have both positive and negative opinions about men being nurses. Positive opinions about men becoming nurses; It is listed as changing the perception of women regarding the nursing profession in society and contributing to the professional organization of the nursing profession. Negative opinions about men becoming

nurses were stated as changing the perception of women in the nursing profession and male nurses putting pressure on their female colleagues.

It has been determined that economic status and family conditions have important effects on the career choice process of male nurses. In addition, it was determined that male nurses did not choose the department they wanted because of the concern of not being able to find a job, while the main reasons for choosing the nursing profession were the job guarantee and the belief that they would quickly reach economic freedom. It has also been determined that when men choose the nursing profession, they are under pressure from their environment and family to choose the nursing department. It has been determined that male nurses are more willing to receive postgraduate education for reasons such as having a regular family life, gaining status and not adopting a professional identity. It has been determined that male nurses emphasize the necessity and importance of specialization in nursing and that they want to specialize in a certain clinical area of the nursing profession and try to improve themselves in this context.

It has been determined that male nurses do not fully embrace the nursing profession and want to escape from it, and they want to become managers and academicians for reasons such as gaining more positive working conditions, being able to move to management positions, and having a more prestigious position. It has also been observed that male nurses want to leave their jobs in the clinical field and open a health cabin, elderly care home or nursing home for reasons such as not liking the working environment in the hospital and earning a better income by starting their own business. While it was determined that the participants had both positive and negative experiences regarding working with male nurses; The positive aspects of working with male nurses are listed as feeling safe, benefiting from the physical strength of male nurses, having a positive approach to job sharing, and contributing positively to teamwork. The negative aspects of working with male nurses were stated as undisciplined behavior, efforts to put pressure on their female colleagues, disrespectful and undisciplined behavior in the work environment, slang conversations, being evaluated as a doctor by patients and their relatives, and problems in providing care to female patients.

Participants' views on the effects of male nurses working in hospitals on the service; It focuses on the fact that male nurses are more work-oriented and work faster, that they are employed in areas that require more strength, and that male nurses have comfortable communication and cooperation with their colleagues and other healthcare professionals.

As a result, the findings of the study on the subject reveal that more studies on male nurses are needed. Although there are studies in the scientific literature revealing that there are different views on male nurses entering the profession, it has been observed that the number of qualitative studies examining the views on this subject in depth is low and there are no scale studies to determine the approaches of healthcare professionals towards male nurses. In this context, it may be recommended to develop a scale that will allow collecting quantitative data from larger sample groups. |

february 2024, | 150 pages.

Keywords: | Male nurse, nurse, male nurse image|

1. GİRİŞ

Sağlık bakım sisteminde yer alan önemli mesleklerden biri olan hemşirelik, sağlıklı ve hasta bireyi tüm boyutları ile bir bütün olarak ele alan bir sağlık disiplini olarak ele alınmaktadır (Kaya ve diğ., 2011). Hemşirelik Yasasında, hemşireler “her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili gereksinimlerini belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen gereksinimler doğrultusunda hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık profesyonelleri” olarak tanımlanmaktadır (Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2007).

Hemşirelerin sağlık bakım hizmetlerinin sunumunda karşılaştıkları önemli engellerden biri de toplumsal cinsiyet ayrımcılığı olmaktadır (Çınar ve Olgun, 2013). Hemşirelik, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ağırlıklı olarak kadın mesleği olarak bilinmekte ve kadının şefkatli, şifa verici rolü ve doğasında bulunan fedakârlık ile özdeşleştirilmektedir (Tezel ve ark., 2008; Muench ve Dietrich, 2019).

Hemşirelik mesleğinin yalnızca kadın kimliğiyle özdeşleşmesi, hemşirelik hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde ortaya konulmasında cinsiyet temelli bir engel olarak değerlendirilmektedir (Taşçı, 2007). Günümüzde hemşirelik, profesyonelliğe ve bireyler arası etkileşime dayanan bir hizmet oluşuyla, gelişmiş ülkelerde her iki cinsiyet tarafından da uygulanan bir meslek olarak görülmektedir (Alan ve Uğur, 2018). Türkiye’de ise 1954 yılında çıkarılan ‘Hemşirelik Kanunu’, hemşirelik mesleğini bir kadın mesleği olarak tanımlarken, benzer eğitim ve rolü üslenen erkeklere ‘Sağlık Memuru’ şeklinde tanımıştır. Ancak bu yasal düzenleme, Mayıs 2007’de Resmi Gazetede yayımlanan “Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile son bulmuş ve hemşirelikte cinsiyet ayrımı ortadan kalkmıştır. Günümüzde erkeklerin de yasal olarak hemşire unvanı ile eğitim alması ve bu mesleğinin bir üyesi olarak klinik ortamda görevlendirilmesi söz konusu olmuştur. Bu bağlamda konuyla ilgili bilimsel yazın incelendiğinde, Türkiye’de erkek hemşireler ile ilgili çalışmaların 2007 yılında Hemşirelik Yasasının güncellenmesi ile birlikte başladığı ve sonrasında bu konudaki çalışmaların giderek arttığı görülmektedir.

Uluslararası çalışmalar incelendiğinde, OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) ülkelerinde erkek hemşire sayılarının yavaş bir artış göstermekle birlikte, erkek hemşirelerin oranının %10-15 arasında olduğu belirtilmektedir (Muench ve Dietrich, 2019). Türkiye’de 2017 yılındaki hemşire sayısı yaklaşık 166 bin 442 dolayında olup konu ile ilgili TÜİK verileri incelendiğinde erkek ve kadın hemşire oranlarına ilişkin kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır (www.tuik.gov.tr., Erişim tarihi: 20 Nisan 2023).

Ülkemizde hemşirelik mesleğine erkek üyelerin de kabul edilmesiyle birlikte, hemşirelik mesleğinin daha evrensel bir nitelik kazandığı öngörülmektedir (Armut, 2018). Toplumumuzda sağlık hizmetlerinden yararlanan bireylerin, hemşirelik hizmetlerini genellikle kadın hemşirelerden almaya alışkın olduklarından, mesleğe yeni giren erkek hemşirelerin gerek hastalar gerekse hasta yakınları tarafından istenen düzeyde kabul görmedikleri belirtilmektedir. Ayrıca erkek hemşirelerin, hekimler ve meslektaşlarıyla da bazı sorunlar yaşadığı vurgulanmaktadır. Erkek hemşirelerin yaşadığı sorunları inceleyen bir çalışmada; erkek hemşirelerin çoğunluğunun çalışma yaşamında bazı sorunlar yaşadıkları üzerinde durulmuştur. Bu sorunların, erkek hemşireleri meslekten uzaklaştırdığı ve mesleği bırakma isteklerini artırdığı, ayrıca başka bir bölüm okuyarak meslek değişikliği yapmalarına yol açtığı belirlenmiştir (Demiray ve diğ., 2012). Mersin’de 600 yetişkin birey üzerinde yapılan diğer bir çalışmada; hemşirelik mesleğindeki cinsiyet ayrımcılığının önündeki hukuksal sorunların ortadan kaldırılmasına karşın, toplum içerisinde mesleğin kadın üyelerinin daha çok kabul gördüğü bulunmuş olup toplumda görünen bu tutumun, ataerkil kültürün bir yansıması olduğu değerlendirilmiştir (Erer ve diğ., 2017). Konuya ilişkin uluslararası bir çalışmada, hemşirelik mesleğinde cinsiyet ayrımının devam ettiği ve bu durumun ortadan kaldırılması için rol model erkek hemşirelere gereksinim olduğu vurgulanmıştır (Meadus ve Twomey 2007).

Konuya ilişkin yapılan araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, erkek hemşirelerin hastalarla, hasta yakınlarıyla, kadın meslektaşları, hekim ve diğer sağlık çalışanlarıyla bazı sorunlar yaşadığı üzerinde durulmaktadır. Bilimsel yazında, erkek hemşirelerin mesleğe girmelerine yönelik farklı tarafların görüşlerini ortaya koyan çalışmalarla karşılaşmakla birlikte, bu konuda özellikle sağlık çalışanlarının görüşlerini derinlemesine inceleyen nitel çalışmalara rastlanılmamıştır. Hemşirelik hizmetlerinin sunumunu çağdaş bir düzeye getirmek, sağlık profesyonelleri arasında erkek hemşirelerin daha etkin rol üstlenmelerine olanak sağlamak açısından, sağlık çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin derinlemesine belirlenerek, bu konuda gerekli düzenlemelerin yapılması büyük

önem taşımaktadır. Bu çalışmada, bilimsel yazındaki bu boşluktan yola çıkarak sağlık çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüş ve deneyimlerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma sonucunda; bu mesleği seçmeyi düşünen hemşire adayları veya seçmiş olup yerine getiren erkek hemşirelerin karşılaşılabileceği sorunlar ve kariyer olanakları hakkında görüş oluşturmanın yanı sıra ortaya çıkan olumsuz durumlar için farkındalık oluşturulmak üzere hem hemşire yöneticiler hem de sağlık bakım kurumlarının yöneticilerine veri sağlanması öngörülmüştür. Ayrıca bu çalışmada, Türkiye’deki erkek hemşirelere yönelik var olan durumun ortaya konularak, sağlık çalışanlarının konuya ilişkin derinlemesine görüş ve deneyimlerinin daha iyi anlaşılması ve gelecek çalışmalar için araştırmacılara yeni bir bakış açısı sağlaması da beklenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Hemşirelik

Hemşirelik, toplum ve bireyin sağlığının ayrılmaz bir parçası olarak sahip olduğu değerlere dayanan bir bilgi disiplini ve uygulama mesleğidir (Locsin ve Ito, 2018; Şendir ve diğ., 2019). Hemşireler, hastalıkların önlenmesinde, toplumsal ve bireysel sağlık düzeyinin yükseltilmesinde, hastanın bakım ve rehabilitasyon süreçlerinde hemşirelik bakımını planlama, uygulama ve değerlendirme yetkisinde olan sağlık ekibi üyesidir. Hemşirelik mesleğinin temel sorumluluğu; var olan ve meydana gelebilecek sorunlara karşı bireyin ailenin ve toplumun ihtiyaçlarının bütüncül ve hümanist bir yaklaşımla tanımlanması ve karşılanmasıdır (Aydemir Gedük, 2018).

Modern hemşireliğin kurucusu olarak kabul edilen Florence Nightingale 1860'ta hemşireliği "hastayı iyileştirmek için hasta çevresini düzenleme ve iyileştirme eylemi" şeklinde tanımlamıştır (Biol, 2007). Uluslararası Hemşirelik Konseyi (ICN) hemşireliği; "Bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını koruyan ve geliştiren, hastalık halinde iyileşme ve rehabilite etme sürecine katılan meslek grubudur. Hemşire ayrıca sağlık ekibinin tedavi edici ve eğitsel planlarını geliştirir ve uygulamaya katılır" şeklinde tanımlamıştır (Göriş ve diğ., 2014; Baykara Mat ve Baykal, 2021). Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) hemşireliği; "var olan ve olabilecek olan sağlık sorunlarına karşı gösterilen insan tepkilerinin tanı ve tedavisidir" şeklinde tanımlamıştır" şeklinde tanımlamıştır (Akbaş, 2010).

Türk Hemşireler Derneği (THD) ise hemşireliği; "bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını ve esenliğini koruma, geliştirme ve hastalık halinde iyileştirme amacına yönelik, hemşirelik hizmetlerinin planlanması, örgütlenmesi, uygulanması, değerlendirilmesinden ve bu hizmetleri yerine getirecek bireylerin eğitiminden sorumlu bilim ve sanattan oluşan bir sağlık disiplini" olarak tanımlamaktadır (www.turkhemsirelerdernegi.org.tr, Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Hemşirelik Yasasında ise hemşireler "her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili gereksinimlerini belirlemek ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen gereksinimler doğrultusunda hemşirelik bakımını planlamak,

uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık profesyonelleri” olarak tanımlanmaktadır (Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2007).

Sağlık hizmetlerinin sunumunda, toplum ve birey için yaşamsal öneme sahip olan meslek gruplarından biriside hemşirelik mesleğidir. Uzun yıllar boyunca insanların hayatında var olan hemşirelik zaman içerisinde meslekleşme sürecine girmiş ve bu süreçte birçok değişim yaşamıştır. Hemşirelik mesleği, ilk başlarda hastanın sadece fiziksel gereksinimlerini karşılamayı hedeflerken, günümüzde toplumu ve bireyi daha bütüncül ve profesyonel bir yaklaşımla değerlendiren bir meslek haline gelmiştir (Karadağ, 2006; Öz, 2010; Taylan ve diğ., 2012).

Günümüzde hemşireler bakım verme, tedavi uygulama gibi görevlerinin yanında araştırma yapma, kuram geliştirme, mesleki örgütlere ve politika oluşturma süreçlerine katılma gibi profesyonel ve özerklik gerektiren diğer meslek üyeleri tarafından da yerine getirilen işlevleri yapar duruma gelmişlerdir (Göriş ve diğ., 2014).

2.2. Hemşireliğin Tarihi Gelişimi

Hemşirelik tarihi ele alındığında, mesleğin günümüze kadar önemli gelişmeler gösterdiğini belirtmekle birlikte, bazı zaman dilimlerinde mesleğe duyulan gereksinimin azaldığı görülmektedir (Aydemir Gedük, 2018). Hasta bakımının en büyük amaçlarından birisi toplumun ve bireyin gereksinimlerini ortadan kaldırarak bakıma gereksinimi olan bireylere yardımcı olmaktır (Yurttaş, 2021). Hemşirelik mesleğinin tarihi, hastaların bakım gereksinimlerini karşılayan şifacı kadınlar ile başlamaktadır. Bu dönemlerde kadınların, içgüdüsel olarak ailelerinin sağlık gereksinimlerini karşılama isteği bakım verici rollerini artırmıştır. Hristiyanlığın kabul edilmesi ile batıda yaşayan dindar kadınlar, toplumda bakıma gereksinim duyan kişilere sağlık hizmeti sunmaya başlamışlardır. Bu bakım sunma anlayışında, sağlık hizmetinin sunumunu gerçekleştiren kadınların usta çırak ilişkisi ile yetiştikleri belirtilmektedir (Kıran ve Taşkiran, 2015; Çamlıca ve Kartal, 2021).

Orta Çağ ile birlikte bakıma gereksinimi olan hastalara, kiliselerde ve manastırlarda; rahip ve rahibeler tarafından bakım verilmeye başlanmıştır. Bu dönemde yapılan sağlık bakımı, genel olarak dini anlamda destek verilmesi ve temel gereksinimlerin karşılanması şeklinde olmuştur. Bu dönemde kadınların, bakım verme becerilerinin iyi olması ve bu alanda başarı göstermeleri hemşirelik mesleğinin kadınlara özgü bir meslek olarak algılanmasında etkili olmuştur. Bu

dönemde, bakım veren kadınlar herhangi bir eğitim görmemiş olup usta çırak ilişkisiyle yetiştirilmişlerdir. Bakım veren şifacı kadınların kiliseye olan yakın bağlılıkları hemşireliğe güç katmıştır. Yine bu dönemde kiliseye yakın bağlılık, hemşireliğe güç katarken aynı zamanda hemşireliğin çok katı kurallara bağlı olmasına da neden olmuştur. Kiliseye olan bağlılık hemşirelik mesleğinde sert kuralların benimsenmesi gibi olumsuz durumları beraberinde getirmiştir (Özden, 2014; Çamlıca ve Kartal, 2021).

İslam dünyasında ise Müslümanlığın başlangıcında kadınların, hasta ve yaralı bakımında görev aldığı görülmektedir. Ancak bu dini anlayışın kadınları daha iletişimden uzak kapalı bir yaşama yönlendirmesi nedeniyle, sağlık hizmetinin sunumunda kadınların batıdaki gibi etkin bir rolde çalışmadıkları belirtilmektedir. Bu dönemde sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan kadınlar, toplumdaki imgelerini olumlu yönde artırmak amacıyla kendi adlarına yaptırdıkları cami, hamam, imarethane ve hastane gibi kurumlar dışında hasta bakımıyla doğrudan ilgilenmemişlerdir. Orta Çağda Ortadoğu ve Orta Asya’da tıbbın ve bilimin hızlı bir ilerleme göstermesiyle hasta bakımı daha da gelişirken, Avrupa kıtasında hemşirelik, dini bağnazlıklar nedeniyle gerilemiştir. Birçok hemşire Orta Çağın sonlarında, kiliselere olan inancın azalması ile büyücülük ve cadılık suçlamalarıyla öldürülmüştür (Torun, 2014; Leblebicioğlu, 2017; Çamlıca ve Kartal, 2021).

Hemşirelik mesleği, Yeniçağın ilk zamanlarında yaşanan dini siyasi ve ekonomik sorunlar ile daha da gerilemiştir. Bu dönemde yıllarca süren iç karışıklıklar ve savaşların yol açtığı salgın hastalıkların ve ölüm oranlarının artması ile sağlık hizmetlerine olan gereksinim daha fazla hissedilmeye başlanmış, bakım verecek kişi gereksinimi ortaya çıkmış ve bu hizmetlerin toplu olarak sunulması amacıyla hastanelerin yeniden açılması ortamı oluşmuştur. Bu süreçte açılan ilk hastaneler, hijyenden uzak hasta ve hasta bakımı için uygun olmayan yerlerde yapılandırılmıştır. Hastalara bakım veren kişiler ise herhangi bir eğitime alınmamış ve genellikle sokakta yaşayan, toplumun alt tabakasından gelen insanlardan ve de eski mahkûmlardan seçilmiştir. Bu şekilde belirlenen eğitimsiz ve bilgisiz kişilerin, bakım rolünü yeterince yerine getirememelerinin yanı sıra hastalara şefkatli davranmadıkları hatta kötü davrandıkları da görülmüştür. Yaşanan bu kötü uygulamalara tepki göstermek üzere, çeşitli hemşirelik grupları fakirliğe ve ölümlere karşı örgütlenmeye başlamıştır. Bu örgütler, zengin ve etkili ailelerden gelen bireyler tarafından oluşturulmuştur. Bu dönemde Fransız Papaz St. Vincent de Paul, çağdaş hemşireliğe doğru ilk adımları atmış ve 1633 yılında “Hayırsever Hemşireler Örgütünü (Sisters of Charity)” kurmuştur. Bu durumu izleyen 1700’lü yılların

sonlarına doğru, sanayi alanında gelişmelerin hızlanması, şehirleşme, savaşlar, insan ve kadın hakları ile ilgili gelişen düşünceler ve yaşanan toplumsal olaylar hemşirelik mesleğinin yeniden doğuşuna neden olmuştur (Topuksak ve Kublay, 2010; Şentürk, 2014; Çamlıca ve Kartal, 2021).

Kırım Savaşı döneminde hemşirelik mesleğinin modern kurucusu olarak kabul edilen Florence Nightingale' nin çabaları doğrultusunda hemşirelik mesleği yeniden gelişme yoluna girmiştir. Kırım Savaşı yıllarında yönetici hemşire olarak görev yapan Florence Nightingale hastanelerde hemşirelik bakımı ile ilgili birçok olumsuz durumla karşılaşmış ve bu olumsuz koşulların insan sağlığının etkileneceğini ortaya koymuştur. Bu düşünce doğrultusunda, hemşirelik bakımının daha etkili ve verimli bir şekilde verilebilmesi adına çevre sanitasyonu ve kişisel hijyene yönelik birçok çalışma yapmıştır. Ayrıca, epidemiyolojik çalışmalar yaparak bulaşıcı hastalıklara neden olan etmenleri istatistiksel olarak değerlendirmiştir. Bu doğrultuda hastanelerde çeşitli düzenlemeler yaparak sağlık bakım hizmetlerinin sunumundaki aksaklıkları ortadan kaldırmıştır (Gönç, 2017a).

Florence Nightingale, daha sonraki yıllarda hemşirelik mesleğine profesyonel üyeler yetiştirebilmek için Londra' da ST. Thomas Hospital hemşirelik okulunu açmıştır. Çağdaş hemşirelik eğitiminin verilmeye çalışıldığı bu okulda, öğrenciler hemşireler tarafından eğitilmiş ve denetlenmiştir. Bütün bu çalışmalar sonucunda Nightingale, hemşirelik kuramını oluşturmuştur (Gönç, 2017a).

Endüstri devrimi ile birlikte birçok alanda gelişmeler yaşanmıştır. Kadın haklarındaki farkındalık ve sağlık hizmetleri ile ilgili yaşanan gelişmeler hasta bakımını da geliştirerek klinik alanda uzmanlaşmanın önemini artırmıştır. Toplumsal yaşamda ve ekonomide yaşanan bu gelişmeler, hastanelere ve bakım veren kişilere olan gereksinimin artmasına neden olmuştur (Topuksak ve Kublay, 2010).

Hemşirelik mesleki eğitiminin lisans düzeyinde verilmesi, mesleğin statüsünün artırılması açısından oldukça önemli olup Amerika Birleşik Devletleri'nde üniversite düzeyinde hemşirelik lisans eğitimi ilk olarak 1909 yılında Minnesota Üniversitesi'nde verilmeye başlanmış, bağımsız olarak ilk hemşirelik fakültesi ise Flexner Raporu çerçevesinde ve Rockefeller Vakfının yardımıyla 1923 yılında Yale Üniversitesi'nde kurulmuştur. Avrupa'da ise hemşirelik eğitiminin üniversitelere taşınması daha uzun sürmüştür. Dünya Sağlık Örgütü'nün 1956 yılında her ülkede en az bir uygulamalı hemşirelik okulu açılması gerektiğine yönelik bir öneri

yayınlanmasından hemen sonra, 1957'de İngiltere'de lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi veren ilk bölüm Edinburgh Üniversitesi'nce açılmıştır (Gönç, 2016b).

2.3. Türkiye' de Hemşirelik ve Erkek Hemşireler

Türkiye'de hemşire yetiştirmek amacıyla kurulan ilk eğitim kurumu, 1911'de açılan 'Gönüllü Hastabakıcılık Kursu' olarak kabul edilmekte olup bu dönem, hasta bakıcılık ve hemşirelik arasındaki ayrımın henüz netleşmediğini göstermektedir. Bu kurs İstanbul'da üst sınıf aile üyelerine yönelik olarak açılmış olmakla birlikte, Müslüman kadınların ev dışında çalışmaması ve hemşireliğin henüz hasta bakıcılık ve temizlik gibi işleri içeren, statüsü oldukça düşük bir meslek olarak görülmesi nedeniyle fazla ilgi görmemiştir. 1900'li yılların başında Türkiye'de hemşire yetiştirmeye yönelik eğitim kurumlarına genel olarak ilginin çok düşük olduğu belirtilmektedir (Ulusoy, 1998).

1925 yılında iki yıllık parasız yatılı statüsünde açılan “Kızılay Hastabakıcı Okulu”na yeterince ilgi gösterilmemesi sorunu, okul yöneticileri tarafından yetimhanelerden uygun bulunan kız çocukların seçerek okula alınmalarıyla çözülmüştür. Bu dönemde hemşirelik okullarına ilginin az olmasında, hemşirelerden hasta bakımının yanı sıra temizlik gibi bazı işlerin de istenmesinin de etkili olduğu, ayrıca bu durumun mesleğin statüsünün uzun süre düşük kalmasında etkili olduğu görülmüştür. Cumhuriyetin ilk yıllarında erkekler, sağlık memurluğu programlarında eğitim alarak, sağlık hizmeti sunumunda özellikle kırsal bölgelerde istihdam edilerek önemli roller üstlenmişlerdir (Ulusoy, 1988; Akandere, 2002; Gönç, 2016b).

Türkiye'de lisans düzeyinde eğitim veren hemşirelik programı ilk kez 1955 yılında Ege Üniversitesi'nde başlamıştır. Ancak 1950'lerde statüsü günümüze göre oldukça düşük olan hemşirelik mesleği, o dönemin lise mezunu kadınları tarafından istenen oranda istenmemiştir. Türkiye'de 1950'lerin eğitim standartları için lise mezunu olmak, özellikle okullaşma oranı yeni artmakta olan kadınlar için iyi bir derece olup dönemin lise mezunu kadınları, büyük ölçüde üst veya orta sınıflardan geldikleri için hemşireliği çekici bir meslek olarak görmemişlerdir. Üstelik bu dönemde hemşire olmak için lisans eğitimi zorunlu olmadığından, sağlık meslek liselerinden mezun olmak da yeterli görünürken, kadınların 1955 yılında başlayan hemşirelik lisans eğitimine yüksek düzeyde ilgi göstermemeleri beklenen bir durum olarak görülmüştür (Ulusoy, 1998; Gönç,2017).

Türkiye'de hemşirelik lisans eğitiminde cinsiyet koşulu olmakla birlikte, 1954' de çıkarılan Hemşirelik Kanunu'nda hemşireyi kadın olarak nitelendiği için erkekler bu programlara başvurmamışlardır. Bu bağlamda, Türkiye'de hemşirelik kadınların oldukça yoğun olduğu bir meslek olarak gelişim göstermiştir. Hemşirelik Kanunu'nda 2007 yılında yapılan değişiklikle güncellenmesiyle, kanunda geçen "kadın" kelimesi kaldırılmış ve erkeklerin hemşire olması olanaklı hale gelmiştir. Yasal değişikliği izleyen yıllarda, bir yandan önceden sağlık memuru olarak çalışan erkekler hemşire kadrolarına atanmış, diğer yandan hemşirelik eğitimi alan erkek öğrenci sayısı hızlı bir artış göstermiştir. Yükseköğrenim istatistikleri incelendiğinde 2006-07 eğitim öğretim yılında Türkiye'de hemşirelik bölümünde lisans eğitimi alan erkek öğrenci sayısı 27 iken 2007-08 eğitim öğretim yılında 1749'a yükseldiği, yıllar içinde yükselişine devam ettiği ve 2014-15 eğitim öğretim yılında 14.929'a yükseldiği görülmüştür (Gönç, 2016b).

Uzun yıllar boyunca hemşirelik mesleğinin profesyonelliğine gölge düşüren ve erkeklerin hemşirelik mesleğini yapmasına engel olan hukuksal düzenlemelerin ortadan kalkmasıyla, hemşirelik mesleğindeki cinsiyet ayrımcılığı sona ermiş ve meslek daha profesyonel bir ortama taşınmıştır. Diğer profesyonel meslek gruplarında var olan ve hemşirelik mesleğinde olması gereken cinsiyetler arası eşitliğin sağlanması, mesleğin toplum içerisinde imgesinin olumlu yönde gelişmesine katkı sağlayacak, aynı zamanda hemşirelik mesleğinin gelişimindeki cinsiyete dayalı olumsuz durumların ortadan kalmasını sağlayacaktır (Ünsal ve diğ., 2010; Kaya ve diğ., 2011).

Hemşirelik mesleğine erkek üyelerin alınmasıyla, mesleğin statüsünü olumlu yönde değişeceği, özellikle sağlık bakım hizmetinin sunumunda erkek hastaların kadın hemşireden bakım almak istememesi gibi sorunların ortadan kalkacağı ve bu durumun hasta-hasta yakınlarının doyumlarını artıracığı öngörülmektedir (Ünsal ve diğ., 2010; Kaya ve diğ., 2011).

Dünya genelinde ise birçok ülkede herhangi bir yasa kısıtlılığı olmamasına karşın hemşirelik mesleğinin ağırlıklı olarak kadınlar tarafından yürütüldüğü görülmektedir. Konuya ilişkin bilimsel yazında, hemşirelik mesleği kadınlara atfedildiği için erkeklerin hemşirelik mesleğine yönelmedikleri belirtilmektedir. Batı ülkelerinde 20. yy. son çeyreğinde hemşire açığının kapatılması amacıyla, erkeklerin hemşirelik mesleğine girişinin desteklendiği vurgulanmaktadır. Ayrıca ülkelerde artan işsizlik oranlarının da erkeklerin hemşirelik mesleğine geçiş sürecini hızlandırdığı üzerinde durulmaktadır (Meadus ve Twomey, 2007; Gönç, 2017a).

Farklı ülkelerdeki veri toplama yöntemleri ve raporlama sistemlerinin farklı olması nedeniyle dünya çapındaki erkek hemşirelerin tam sayısı bilinmemektedir. Fakat Amerikan Hemşireler Birliği' ne (ANA) göre, dünya çapında erkek hemşirelerin oranı %13'ün üzerindedir. (<https://www.nursingworld.org>, Erişim Tarihi: 01.01.2024).

2.4. Erkeklerin Kadın Yoğun Mesleklere Girişinin Aşamaları

Kadınların daha yoğun çalıştığı mesleklerde seçeneklerinin azalması, günümüz teknolojisiyle birlikte işlerin daha mekanik bir şekle evrilmesiyle, statüsünün yükselip ücretinin artması sonucu erkekler bu mesleklere girmeye başlamışlardır. Bradley, kadın mesleklerine erkeklerin girişini sızma, istila ve devralma olarak üç aşamaya ayırmaktadır. İlk iki aşamanın üçüncü aşamaya yol açtığı durumlar da olabileceğini belirtir. Bu aşamaların genel özellikleri aşağıda özetlenmiştir (Bradley, 1993; Lindsay, 2007; Gönç, 2016b).

2.4.1. Sızma

Kadına özgü mesleklere giren erkek sayısı sızma aşamasında çok az olmaktadır. Bu aşamada kişinin mesleğe olan yatkınlığı veya geleneksel cinsiyetçi yaklaşıma göre olan erkekliği reddederek mesleğe yönelmesi önemlidir. Meslekte azınlık olarak kalan erkekler, genellikle mesleğin statüsünü değiştirmeyi veya kadınları mesleğin dışına itmeyi hedeflemedikleri için meslek, kadın mesleği olma özelliğini sürdürmektedir. Bu duruma örnek olarak küçük çocuk bakımı ya da dikiş nakış işleri gösterilmektedir. Sızma aşaması mesleğe fazla miktarda erkek girdiği durumda, istila aşamasına dönüşebilmektedir (Bradley, 1993; Gönç, 2016b).

2.4.2. İstila

Erkeklerin, kadın mesleğine fazla sayıda girdiği ama kadınları tamamen mesleğin dışına itmedikleri aşama, istila aşaması olarak belirtilmektedir. Kadınların ve erkeklerin yoğunlaştığı ayrı ayrı meslek içi alanlar gelişmekte ve böylece cinsiyete bağlı bir toplumsal kapanma gerçekleşmektedir. Bunun sonucunda kadınlar, daha az prestijli ve daha az ücretli alanlarda kalmaktadırlar. Erkekler, kendi alanlarının prestijini artırıp işlerin işleyişini ve statüsünü yeniden oluştururken, yönetici pozisyonlarına hızla yükselip mesleğin adını değiştirebilmektedirler. Kadınlar ise, daha düşük statüdeki alanlarda çalışmak durumunda kalmaktadırlar. İmalat sektörüne göre hizmet sektöründe bir mesleğin adını, statüsünü, içerdiği görev alanını belirlemek daha kolay olabilmektedir. Bu aşamaya örnek olarak, İngiltere'de

sekreterlik işine erkekler girdikten sonra işin kişisel asistanlık işine dönüşmesi verilmektedir (Bradley, 1993; Gönç, 2016b).

2.4.3. Devralma

Mesleğin, erkek egemen bir mesleğe dönüştüğü, kadınların büyük oranda dışlandığı aşama devralma aşaması olarak belirtilmektedir. Erkekler tarafından devralınan bir mesleğin iki önemli özelliği bulunmakta olup birincisi, mesleğin sosyal açıdan ve teknolojik olarak bir değişim içerisinde olmasıdır. İkincisi ise ekonomik olarak çekici olan bir meslek olmasıdır. Bu aşama, daha çok büyük toplumsal değişimlerin gerçekleştiği sanayi devrimi veya sonrasında yaşanan endüstriyel topluma geçme gibi dönemlerde görülmektedir. Örnek olarak Danimarka’da süt üretimi İngiltere’de biracılık ve fırıncılık verilebilmektedir. Sanayinin ve teknolojinin gelişmesiyle daha mekanikleşen bu mesleklerin, aynı zamanda ticari potansiyeli ve ekonomik kazanımlarının da artmasıyla birlikte, erkeklerin egemen hale geldiği işler durumuna gelmiştir. Bu sektörlerde kadınlar, ancak yardımcı hizmet alanlarında çalışırken bu mesleklerin ev içi bağlantıları tamamen kopartılmıştır (Blom, 1990; Gönç, 2016b).

Hemşirelikle ve diğer kadın yoğun mesleklerle ilgili yapılan araştırmalarda, erkeklerin bu mesleklere yöneldiğinde meslek içinde erkeklikle ilişkilendirilen alanları tercih ettikleri, teknik uzmanlık veya fiziksel güç üzerinden erkekliklerini öne çıkarmaya çalıştıkları belirtilmiştir. Kadın yoğun mesleklerin çalışma biçimi, erkeklerin bu mesleklere yönelmesiyle değişmekte ve mesleğin gerektirdiği işler için erkeklerin, erkeksi yollarını bulmaya çalışmaları bu sonucu doğurmaktadır. Bu değişim, mesleğe ekonomik kazanımda artış ve prestij artışı sağlasa da kadınlar bu durumdan erkekler kadar yarar sağlayamamaktadır (Lupton, 2006; Cottingham, 2015).

2.5. Hemşirelik Mesleğinde Erkeklerin Kaçındığı ‘Kadınsı’ Nitelikler

Sağlık hizmetlerinin tedavi ve bakım yönlerinin cinsiyetçi bir şekilde ayrışarak erkek doktor ve kadın hemşire imajını yaratmasında, hemşirelik mesleğindeki görevlerin niteliği önemli bir rol oynamaktadır.

Hemşirelik mesleğinin barındırdığı görevlerin kapsamı incelendiğinde, sağlık hizmetlerinde tedavi ve bakım alanlarının erkek doktor ve kadın hemşire olarak cinsiyetçi bir şekilde ayrıştığı ve toplumsal bakışın da bunu desteklediği görülmektedir. Hemşireliğin aşağıda belirtilen üç

ana özelliği kadınsı bulunmakta olup mesleğe erkeklerin girişini olumsuz etkileyerek, erilleşme sürecinde önemli rol oynamaktadır (Gönç, 2016b). Bu özellikler kısaca şöyle açıklanabilir:

2.5.1. Beden İşi

Bedensel etkileşimlerle örülü bir meslek olan hemşirelik; kimi zaman acı, zevk, utanma ve tiksinnmeyi içeren, hastaların vücudu ve beden ürünleri üzerinde uygulanan ve zorunlu olarak fiziksel yakınlık gerektiren bir beden işi olarak değerlendirilmektedir. Bu yönüyle mesleğin temelini oluşturan bakımın temelini, hijyen ve hareketlendirmeye dayanan fiziksel bakım kapsamaktadır (Liminana-Gras ve diğ., 2013; Gönç, 2016b).

Hekimler tarafından yapılan beden işleri, daha prestijli olup hasta ile belirli bir mesafede yapılan, vücudu bölümlere ayırarak çalışılan, teknolojiyle birlikte bedeni bilimselleştiren işler şeklinde olmaktadır. Salgı, dışkı, ifrazat ve beden temizliği ile ilgili kirli işler ise da düşük prestijli algılanmakta olup sıklıkla hemşirelerin yaptıkları beden işleri kapsamında ele alınmaktadır (Fisher, 2009; Gönç, 2016b).

2.5.2. Duygusal Emek

Duygu yönetiminin mesleğin işleyişinde önemli bir faktör olduğu emek türüne duygusal emek denir. Çalışanların duygularını kimi zaman ifade etmesini kimi zaman ise kontrol altına almasını gerektiren hizmet sektöründe insanlarla yüz yüze veya sesle iletişim kurmak önemlidir ve bu bağlamda da duygusal emek öne çıkar. Bu nedenle hizmet sektöründeki diğer duygusal emek gerektiren işler gibi hemşirelik de kadın yoğun bir meslek olarak gelişmiştir. Hemşirelik mesleğinin temelini oluşturan bakımlardan ikincisi olan destek ve yakınlıktan oluşan duygusal bakımın içeriğini duygusal emek oluşturmaktadır (Fisher, 2009; Liminana-Gras ve diğ., 2013; Gönç, 2016b).

2.5.3. Bağımlılık ilişkisi:

İçeriği ağırlıklı olarak hekimlik mesleğine bağımlı olarak yapılandırılan hemşirelik mesleğinin bu durumu, toplumdaki cinsiyetçi anlayışla aynı çizgide değerlendirilmektedir. Bu kapsamda sağlık hizmetlerinde tedavi bakım işlerini ayrıştırabilmek için aile sembolizmi kullanılmıştır. Bu sembolizmde, baba rolünde elit bilimsel bilgiyle birlikte statüye sahip hem de diğer çalışanları yönetebilecek alana sahip olarak hekim bulunmaktadır. Bilimsel bilgiye oranla daha az prestijli olarak görülen pratik bilgiye sahip olan hemşirenin görevi hekimin/babanın söylediklerini yerine getirmek olup genellikle hizmetçi gibi görülen eş/kadın rolünde değerlendirilmektedir. Hasta ise doktorun bilimsel bilgisin ve hemşirenin pratik

uygulanmasından yararlanan ve alıcı konumda olan çocuk rolünde ele alınmaktadır. Ailenin hizmetlerini ise sağlık hizmetleri sunumundaki ek ve destek hizmetleri veren çalışanlar karşılamaktadır (Gönç, 2016b).

Hemşirelerin, hastalara kişisel bakımına yardımcı olma gibi görevler ile kadınların toplum ve ev içinde yaptıkları işler arasında bağlantı kurularak, mesleğin ev içi emeğin uzantısı olarak algılanmasına neden olduğu belirtilmektedir. Ancak erkek hemşirelerin mesleğe katılmasıyla birlikte, bu algının yıkılması sürecini hızlandı üzerinde durulmaktadır (Gönç, 2016b).

2.6. Türkiye’de Erkek Hemşireler Konusunda Yapılmış alışmalar

Bilimsel yazın incelendiğinde, Türkiye’de erkeklerin hemşire olmasına ilişkin yasal düzenlemeyle birlikte erkek hemşirelerle ilgili bilimsel çalışmaların sayısının giderek artmakta olduğu ve erkek hemşirelerin mesleğe girmelerine yönelik farklı tarafların görüşlerini ortaya koyan çalışmaların yapıldığı görölmektedir. Türkiye’de 2014-2024 yılları arasında erkek hemşireler konusunda yapılmış alışmalar Tablo 2-1’de kısaca gösterilmiştir.

Tablo 2-1: Türkiye’de erkek hemşireler konusunda yapılmış çalışmalar

Yazarlar ve Çalışma yılı	Araştırmanın Türü	Çalışma Adı	Örneklem	Ölçüm Aracı
Dağcı ve diğ., 2023.	Araştırma makalesi	Türk toplumunda erkek hemşire algısı: İstanbul ili örneği.	521 hasta	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Çam ve diğ., 2022.	Araştırma makalesi	Hemşire dışı sağlık çalışanlarının erkek hemşireler ile ilgili görüşleri	291 sağlık çalışanı	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Erişen ve diğ., 2022.	Araştırma makalesi	Erkek hemşire adaylarının cinsiyete yönelik mesleki algıları	17 öğrenci	Veriler derinlemesine mülakatlarla toplanmıştır.
Ertuğrul ve Şahin, 2021.	Araştırma makalesi	Erkek hemşirelik öğrencilerinin doğum ve kadın hastalıkları dersi klinik uygulamaları sonrasındaki görüşleri ve tecrübeleri	14 erkek öğrenci	Veriler derinlemesine mülakatlarla toplanmıştır.
Suveren ve diğ., 2020.	Araştırma makalesi	Bolu ilinde demografik karakteristiklerin erkek hemşireye yönelik tutumlar üzerindeki etkisi	219 hasta	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Karakurt ve diğ., 2019.	Araştırma makalesi	Hastaların erkek hemşireler hakkındaki görüşleri	189 hasta	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Özdemir ve Çevik, 2019.	Araştırma makalesi	The educational issues of male nursing workforce from the perspective of male nursing students: a qualitative study from Turkey	15 öğrenci	Veriler derinlemesine mülakatlarla toplanmıştır.
Yeşilfidan ve diğ., 2019.	Araştırma makalesi	Türk Toplumunda Erkek Hemşirelere Bakış: Aydın İli Örneği	400 birey	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Uysal ve diğ., 2019.	Araştırma makalesi	Toplumsal erkek hemşirelerden bakım alma hakkındaki düşünceleri	644 birey	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Alan ve Uğur 2018.	Araştırma makalesi	Hasta ve yakınlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi	268 hasta/hasta yakını	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Yüksekol, Duman, 2018.	Araştırma makalesi	Kadın sağlığı ve hastalıkları kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin erkek hemşirelere yönelik görüşlerinin belirlenmesi	86 ebe ve hemşire	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Erer ve diğ., 2017.	Araştırma makalesi	Toplumsal erkek hemşirelere bakışı: mersin örneği	600 birey	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.

Tablo 2-2(devamı): Türkiye’de erkek hemşireler konusunda yapılmış çalışmalar

Yazarlar ve Çalışma yılı	Araştırmanın Türü	Çalışma Adı	Örneklem	Ölçüm Aracı
Aksoy ve diğ., 2017.	Araştırma makalesi	Bir erkek öğrencinin doğum, kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi klinik uygulamaları sırasındaki meslek algısı ve deneyimleri	20 yaşında bir erkek öğrenci	Araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır.
Aydın, 2017.	Araştırma makalesi	Bir üniversitenin ikinci ve üçüncü sınıf erkek hemşirelik öğrencilerinin mesleği algılama tarzları: nitel bir çalışma	12 erkek öğrenci	Araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.
Gönç (2017)	Araştırma makalesi	Türkiye’de erkek hemşire olmak: avantajlar ve dezavantajlar	42 hemşire	Veriler derinlemesine mülakatlarla toplanmıştır
Akbulut ve diğ., 2016.	Araştırma makalesi	Genç erişkinlerin erkek hemşirelere bakış açısı	170 birey	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Başkale ve Serçekuş 2015.	Araştırma makalesi	Nursing as career choice: perceptions of Turkish nursing students	31 öğrenci	Veriler odak grup görüşmeleri ile toplanmıştır.
Gönç, 2016.	Araştırma makalesi	Hemşireliğin geleceği mesleğin cinsiyetsizleşmesini vadediyor mu? erkek ve kadın hemşirelik öğrencilerinin meslek ve toplumsal cinsiyeti ilişkilendirme eğilimlerinin sosyolojik analizi	516 öğrenci	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Kahraman ve diğ., 2015.	Araştırma makalesi	Toplumsal cinsiyet bağlamında hemşirelik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin mesleğe yönelik algıları,	17 erkek öğrenci	Veriler derinlemesine mülakatlarla toplanmıştır.
Yeşilyurt, 2015.	Yüksek lisans tezi	Adli olgu yönetiminde erkek hemşirenin rolü	56 sağlık çalışanı	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Saraç, 2015.	Yüksek lisans tezi	Ankara’da çeşitli hastanelerde, sağlık çalışanları ve sağlık yöneticilerinin erkek hemşirelere ilişkin ve ilişkili etmenler	467 sağlık çalışanı	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Ekinci ve diğ., 2014.	Araştırma makalesi	Mühendislik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin erkek hemşirelere karşı bakış açıları	550 öğrenci	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.
Şahin ve Bal 2014.	Araştırma makalesi	Kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşirelere ilişkin görüşleri	170 hasta	Veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, sağlık çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerini ve beklentilerini derinlemesine belirlemektir.

3.2. Araştırmanın Tasarımı

Çalışmada, niteliksel araştırma yöntemlerinden bireysel derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmaların temel odağını, insan deneyimleri oluşturmakta olup bu araştırmalarda insan davranışlarının nedenleri ve söz konusu olan davranışların boyutları ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır. Nitel araştırmalarda araştırmacılar, katılımcılarla doğrudan görüşme yaparak, katılımcıların doğal ortamlarındaki davranış ve hareketlerini görerek veya sorgulayarak bilgi toplamaktadırlar. Bu araştırmanın deseni fenomenolojik araştırma olup bu tür araştırmalarda, yaşanmış olayların ayrıntısının anlaşılması hedeflenmekte, kısaca konu alanıyla ilgili insanların yaşam deneyimlerinin ayrıntılı incelenmesine çalışılmaktadır (Erdoğan 2015; Creswell 2013; Arastaman ve diğ., 2018).

3.3. Araştırma Sorusu

Çalışmada; “Sağlık çalışanlarının erkek hemşireye ilişkin görüş ve deneyimleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

3.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Nitel araştırmaların temel odağında araştırılan bir konuya ilişkin genelleme yapmak olmadığından evreni temsil edecek bir örneklemin belirlenmesinden çok araştırılan konuyu anlamaya yardımcı olabilecek ve veri sağlanabilecek örnekleme çalışması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu araştırmalarda, araştırma konusuna ilişkin görüş sahibi olduğu varsayılan, duygu ve düşüncelerini, görüşlerini, deneyimlerini aktarabilecek ve ilgili fenomen hakkında bilgi sağlanabilecek kişilerin katılımcı olarak çalışma kapsamına alınması önerilmektedir (Kümbetoğlu, 2019). Bu nitel araştırmanın örneklemi belirlerken, çalışma

konusuna taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini sağlayacak şekilde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Tablo 3-1). Bu bağlamda örneklem belirlenirken; üç farklı hastane türünde (Kamu, Özel ve Üniversite), farklı meslek gruplarından (hemşire, doktor, eczacı, ebe, diş hekimi), farklı deneyim ve eğitime sahip sağlık çalışanları örnekleme alınmıştır.

Nitel araştırmalarda, bir örneklem hacmi hesabı yapılmamakta olup veri doygunluğu katılımcı sayısının belirlenmesinde ve veri toplamanın durdurulmasında temel bir ölçüt olarak kullanılmaktadır (Saunders ve diğ., 2018). Verilerin doygunluğu, görüşme sorularına katılımcılardan farklı görüşlerin ve yorumların gelmemesi anlamına gelmekte ve bu aşamada veri toplama sürecinin bitirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Merriam ve Tisdell, 2015). Bu çalışmada, 27 katılımcı ile görüşmelerin gerçekleştirildiği aşamada, araştırma konusuna ilişkin kavramların tekrar etmeye başladığı (veri doygunluğu) kanısı oluştuğu ve araştırma sorularını yanıtlayacak yeterli veri elde edildiği düşünülerek çalışma sonlandırılmıştır.

Tablo 3-1: Maksimum Çeşitlilik Tablosu

Çeşitlilik Ölçütü	Gruplar	Birey sayısı
Kurum Türü	Kamu	9
	Özel	9
	Üniversite	9
Cinsiyet	Kadın	13
	Erkek	14
Meslek	Hekim	10
	Hemşire	12
	Diğer sağlık çalışanı	5

3.5. Veri Toplama Araçları

Veri toplamak amacıyla, konuya ilişkin yarı yapılandırılmış görüşme formu (Ek 1) hazırlanmıştır.

3.5.1. Bireysel Derinlemesine Görüşme Formu

Bireysel derinlemesine görüşme formu; katılımcıların kişisel ve mesleki özelliklerini belirlemeye yönelik bir soru ve erkek hemşirelere ilişkin görüş ve deneyimlerini sorgulamaya yönelik sorular olmak üzere toplam dokuz açık uçlu sorudan oluşmaktadır (Ek 1). Araştırmacı ve danışman tarafından hazırlanan “Bireysel Derinlemesine Görüşme Formu” sorularının

anlaşılabilirlik ve uygunluğu açısından tez izlem jürisinin görüşleri alınmış ve form bu görüşler doğrultusunda tekrar düzenlenmiştir. Bireysel derinlemesine görüşme formu daha sonra iki sağlık çalışanıyla ön görüşme yapılarak denenmiş, soruların anlaşılabilirliği ve soruların yönlendirilmesindeki akış test edilerek, sorular tekrar düzenlenmiş ve son haline getirilmiştir.

Görüşme soruları; “kişisel ve mesleki özellikler (bir soru)”, “erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan etmenler (bir soru)”, “erkeklerin hemşire olmasına ilişkin görüşler (iki soru)”, “erkek hemşirelerin kariyer planları (bir soru)”, “erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimler (iki soru)”, “erkek hemşirelerin hastanede çalışmasına ilişkin görüşler (bir soru)” ve “erkek hemşirelerin iletişim özellikleri (bir soru)” olmak üzere dokuz sorudan oluşmaktadır. Görüşme soruları, katılımcıların deneyimleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerini ayrıntı belirlemeye yönelik olacak şekilde sonda sorularıyla derinleştirilerek yönlendirilmiştir.

3.6. Verilerin Toplanması

Araştırmada, İstanbul ilinde özel (Medical Park Fatih, BAU Medical Park Göztepe ve Florence Nightingale Hastanesi Çağlayan), kamu (Sağlık Bakanlığı İstanbul Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakanlığı İstanbul Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi) ve üniversite (İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa-Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi) hastanelerinde görev yapan lisans ve lisansüstü eğitim alan sağlık çalışanlarıyla iletişime geçilmiş ve çalışmaya katılmaya gönüllü kişiler araştırma kapsamına alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın konusu, amacı, verilerin bireysel derinlemesine görüşme yöntemi ile yapılacağı ve görüşmenin kayıt altına alınacağı, elde edilen tüm bilgilerin gizli tutulacağı ve araştırma dışında kullanılmayacağı konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden kişiler ile telefon yoluyla görüşme için uygun gün ve saat belirlenmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden sağlık çalışanlarıyla 10 görüşme fiziki olarak gerçekleştirilmiştir. Bazı katılımcıların, fiziki olarak görüşme istememesi doğrultusunda 17 görüşme çevrimiçi olarak yapılmıştır. Görüşme sürecinin başlangıcında katılımcılara bilgi verilerek görüşmenin kayıt altına alınacağına ilişkin izin onayı tekrar alınmış ve öncelikle araştırmacı kendisini tanıtmış, araştırmanın konu ve amacı ile ilgili tekrar bilgilendirme yapmıştır. Katılımcıya kişisel ve mesleki özellikler, erkek hemşirelere ilişkin görüş ve deneyimlerini belirlemeye yönelik açık uçlu sorular sırayla yönlendirilmiş ve katılımcının rahatça yanıtlamasına olanak sağlanmıştır. Toplam 27 kişiyle bireysel derinlemesine görüşme sonunda verilerin tekrarlamaya başladığı ve

veri doygunluğuna ulaşıldığı kanaati oluştuğundan görüşme süreci sonlandırılmıştır. Yapılan bireysel derinlemesine görüşme süreleri 20 ile 51 dakika arasında değişmekte olup görüşme süreleri ortalaması 30 dakikadır.

3.7. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde tümevarım içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizi, herhangi bir bilgisayar programı kullanılmadan el ile yapılmış olup fenomenolojik analiz yöntemi kullanılmıştır. Nitel verilerin değerlendirilmesinde, Colaizzi'nin geliştirdiği analiz yönteminden yararlanılmıştır. (Colaizzi, 1978). Verilerin analizinin gerçekleştirilmesinde Colaizzi'nin belirlediği adımlar izlenmiştir:

- **Ses kayıtlarının deşifre edilmesi**

Nitel verilerin analizinde ilk olarak; ses kayıt cihazıyla kayıt edilen görüşmeler bilgisayar ortamında araştırmacı tarafından yazılı metne dönüştürülmüştür. Bu sırada ses kayıtları dikkatle dinlenerek, katılımcıların aktarımlarında herhangi bir değişiklik ve ekleme yapılmadan, konuşmaların aynısı sözcük sözcüğüyle yazıya aktarılmıştır. Bu aşamada, görüşmeler esnasında alınan notlar incelenerek gerekli görülen kısımlar metne eklenmiştir. Görüşmeler için katılımcıların isimlerini gizlemek amacıyla 1'den 27' ye kadar ardısık kodlama yapılmıştır. Görüşülen ilk katılımcı için "G1" kodu, devamındaki görüşmecilere sıralı kodlar (G2, G3...) belirlenmiştir. Yapılan bireysel derinlemesine görüşme süreleri 20 ile 51 dakika arasında değişmekte olup görüşme süreleri ortalaması 30 dakikadır. Görüşmelerden toplam 220 sayfalık nitel veri elde edilmiştir.

- **Fenomonoloji ile ilgili önemli kısımların ön plana çıkarılması**

Nitel verilerin yazılı raporları (transkriptler) ikinci kez sesli okunarak, araştırmacı için genel bir kanaat oluşması sağlanmıştir (Hycner, 1985). Araştırma açısından önemli olduğu düşünülen sözcük ve sözcük grupları belirlenmiş, ait oldukları cümleler ve paragraflarla birlikte işaretlenmiş ve alıntılar çıkarılmıştır (Güçlü, 2019). Araştırma sorusuyla ilişkili aktarımlar daha rahat fark edilebilmesi için farklı renklere boyanmıştır.

- **Nitel verilerin kodlanması**

Bu aşamada; nitel görüşme raporlarından elde edilen önemli alıntılar tekrar okunarak kodlanmıştır. Araştırma açısından önemli olduğu düşünülen her sözcük ya da tümceye kodlar

verilmiştir. Aşağıda önemli alıntılar kodlara nasıl dönüştürüldüğüne ilişkin örnekler sunulmaktadır (Tablo 3.1).

Tablo 3-2: Önemli alıntılar kodlamasına ilişkin örnekler

Önemli Alıntılar	Kodlar
“...Bizim toplumumuzda da şöyle bir algı olduğu için erkek bir an önce çalışmaya başlamalı bir an önce iş sahibi olmalı eli para tutmalı şeklinde düşüncelerimiz çok yaygın. Bu çevre baskısı sonucunda bazı erkekler hemşirelik mesleğine yönelebiliyor...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).	Çevre Baskısı
“...Erkek hemşireler meslekte yoğun bir tecrübe sahibi olmadan yönetici olmak istiyorlar bu bir yandan da biz kadın hemşirelerin hakkına giriyorlar diyebilirim ...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).	Yönetici Olma İsteği
“...Acil servislerde şiddet olayı çok fazla olduğu için ortamda erkek hemşirelerin bulunması bazen hem doktora hem kadın hemşireye hem de kadın temizlik personeline güven veriyor...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).	Güven Verme
“...Benim gördüğüm kadarıyla acil servise yoğun bakım ünitelerinde çok değerlendiriyor. Çünkü acil ve yoğun bakımlar yoğunluğu ve yorgunluğu daha çok olan bölümler ve burada hani insan gücüne de ihtiyaç duyuluyor...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).	Fiziki Gücünden Yararlanma
“...Erkeklerin hemşirelik mesleğine dahil olması bence toplumu çok rahatlatı. Toplumdaki hemşire imajı da değişti. Bence daha profesyonel bir kimlik kazandı...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).	Meslekte Kadın İmgesinin Değişmesi
“...Serviste erkek hemşirelerle ilgili yaşadığım en büyük sorunlardan biri maalesef argolu konuşma bazen uyarmak zorunda kalıyoruz bazen de ortamı terk ederek tepkimi koymaya çalışıyorum ...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).	Argolu Konuşma

- **Kodların Alt Tema ve Temalar Halinde Düzenlenmesi**

Oluşturulan kod listesinde yer alan kodlar alt temalara ve daha sonra alt temalar benzerliklerine ve ilişkilerine göre temalar altında birleştirilmiştir. Tüm kodların ayrı ayrı gözden geçirilmesiyle alt tema ve temaların oluşturulmasında tüme varımcı bir yaklaşım dikkate alınmıştır.

Nitel veri analizinin bu aşamasında “erkeklerin hemşire olmasına ilişkin görüşler”, “erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan etmenler”, “erkek hemşirelerin kariyer planları”, “erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimler” ve “erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımaları” olmak üzere 5 ana tema oluşturulmuştur.

- **Tema ve alt temanın bulgularla uygunluğunun kontrol edilmesi**

Nitel görüşme raporları tekrar okunarak, oluşturulan tema, alt temalar ve kodlar bulgularla uygunluğu açısından tekrar gözden geçirilmiştir. Tema, alt tema ve kodların uyumu tez danışmanı ile birlikte ikinci kez kontrol edildikten sonra tez izlem jürisi tarafından üçüncü kez kontrol edilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin açıklaması bulgular başlığında yer almaktadır.

- **Kavramın temel yapısının tanımlanması**

Araştırmada incelenen kavramın temel yapısının kapsamlı tanımlanması yapılmıştır. Kod ve temalar sistematik şekilde düzenlenerek anlaşılır şekilde yorumlanmıştır. Toplamda beş ana tema ve 12 alt tema oluşturulmuştur (Tablo 3.2).

Tablo 3-3: Tema ve alt temaları içeren kavram haritası

Ana Temalar	Alt Temalar
Erkeklerin hemşire olmasına ilişkin görüşler	Olumlu Görüşler Olumsuz Görüşler
Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan etmenler	Toplumsal nedenler Ekonomik nedenler Kişisel nedenler
Erkek hemşirelerin kariyer planları	Hastanede mesleki olarak ilerleme Akademide İlerleme Serbest çalışma
Erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimler	Hemşirelerin deneyimleri Diğer sağlık çalışanlarının deneyimleri
Erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımaları	Bakıma/hizmete yansımaları İletişim ve işbirliği

3.8. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma İstanbul ilinde yer alan özel (Medical Park Fatih, BAU Medical Park Göztepe ve Florence Nightingale Hastanesi Çağlayan), kamu (Sağlık Bakanlığı İstanbul Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bakanlığı İstanbul Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve

İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi) ve üniversite (İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa-Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi) hastanelerini kapsamaktadır. Araştırmanın verileri Eylül 2022 – Ocak 2023 tarihleri arasında toplanmıştır.

3.9. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın etik açıdan uygunluğunun incelenmesi için İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna başvuruda bulunulmuştur. Kurul tarafından değerlendirilerek (12.07.2019 tarih, 13022260-300-107181 sayılı yazı) ve uygunluk onayı verilmiştir (Ek 8). Araştırmanın uygulanması için gerekli kurum izinleri alınmıştır (Ek 4, Ek 5, Ek 6, Ek 7). Araştırmaya katılmayı kabul eden sağlık çalışanlarına görüşmeden önce; araştırmanın amacı, yöntemi, görüşme sürecinde ses kaydı alınacağını ve bu ses kayıtlarının çalışma dışında hiçbir yerde kullanılmayacağını, katılımcıların kişisel bilgilerinin gizli tutulacağına dair açıklama yapılmış ve daha sonra “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu” doldurularak onay alınmıştır (Ek 3).

3.10. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Güçlükleri

Veri toplama sürecinin COVID-19 salgınının ilk dönemine denk gelmesi nedeniyle görüşme randevuları ertelenerek, vaka sayılarının ve hastanelerin iş yükünün azalması beklenmiştir.

Nitel bir araştırmadan elde edilen bulgular, evrenin tamamına uygulanabilir gerçekler olarak değil, belirli bir ortamda uygulanabilir tanımlamalar, kavramlar veya kuramlar olarak düşünülmekte olup bu nedenle genellenemez.

4. BULGULAR

4.1. Nitel Araştırmaya Katılan Sağlık Çalışanlarının Kişisel ve Mesleki Özellikleri

Araştırmaya katılmayı kabul eden ve bireysel derinlemesine görüşme yapılan sağlık çalışanlarının kişisel (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve mesleki çalışılan hastane, çalışılan birim, mesleki deneyim) özellikleri Tablo 4.1’ de verilmiştir.

Tablo 4-1: Nitel araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının kişisel ve mesleki özellikleri

Kod	Yaş	Cinsiyet	Meslek	Eğitim Düzeyi	Çalışılan Hastane	Çalışılan Birim	Mesleki Deneyim
G1	46	Erkek	Diş Hekimi	Yüksek Lisans	Sağlık Bakanlığı	Genel Diş	20 Yıl
G2	43	Kadın	Diş Hekimi	Yüksek Lisans	Özel Hastane	Genel Diş	16 Yıl
G3	33	Kadın	Hekim	Yüksek Lisans	Özel Hastane	Acil Servis	5 Yıl
G4	37	Erkek	Hekim	Doktora	Özel Hastane	Biyokimya	10 Yıl
G5	30	Erkek	Hekim	Yüksek Lisans	Özel Hastane	Acil Servis	5 Yıl
G6	45	Erkek	Hekim	Doktora	Sağlık Bakanlığı	Nöroloji	20 Yıl
G7	39	Kadın	Hekim	Doktora	Sağlık Bakanlığı	Dahiliye	15 Yıl
G8	49	Erkek	Hekim	Doktora	Sağlık Bakanlığı	Anestezi	22 Yıl
G9	39	Kadın	Hekim	Doktora	Üniversite Hastanesi	Dahiliye	10 Yıl
G10	28	Erkek	Hekim	Doktora	Üniversite Hastanesi	Radyoloji	3 Yıl
G11	40	Kadın	Hekim	Doktora	Üniversite Hastanesi	Cildiye	16 Yıl
G12	49	Kadın	Hekim	Yüksek Lisans	Özel Hastane	Acil Servis	20 yıl
G13	30	Kadın	Ebe	Lisans	Üniversite Hastanesi	Kadın Doğum	5 Yıl
G14	39	Kadın	Ebe	Lisans	Üniversite Hastanesi	Kadın Doğum	16 Yıl
G15	28	Kadın	Eczacı	Yüksek Lisans	Özel Hastane	Eczane	5 Yıl
G16	34	Erkek	Hemşire	Yüksek Lisans	Özel Hastane	Birimi Yoğun Bakım	8 Yıl
G17	30	Kadın	Hemşire	Lisans	Özel Hastane	Acil Servis	11 Yıl
G18	35	Erkek	Hemşire	Lisans	Özel Hastane	Acil Servis	13 Yıl
G19	30	Erkek	Hemşire	Lisans	Sağlık Bakanlığı	Yoğun Bakım	8 Yıl

Tablo 4-2(devamı): Nitel araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının kişisel ve mesleki özellikleri

Kod	Yaş	Cinsiyet	Meslek	Eğitim Düzeyi	Çalışılan Hastane	Çalışılan Birim	Mesleki Deneyim
G20	33	Erkek	Hemşire	Lisans	Sağlık Bakanlığı	Onkoloji Servis	10 Yıl
G21	44	Kadın	Hemşire	Doktora	Sağlık Bakanlığı	Dahiliye	20 Yıl
G22	33	Erkek	Hemşire	Yüksek Lisans	Sağlık Bakanlığı	Pediyatri	8 Yıl
G23	28	Erkek	Hemşire	Yüksek Lisans	Sağlık Bakanlığı	Acil Servis	5 Yıl
G24	36	Erkek	Hemşire	Lisans	Üniversite Hastanesi	Genel Cerrahi	20 Yıl
G25	36	Kadın	Hemşire	Yüksek Lisans	Üniversite Hastanesi	Hematoloji	10 Yıl
G26	45	Kadın	Hemşire	Doktora	Üniversite Hastanesi	Genel Cerrahi	20 Yıl
G27	39	Erkek	Hemşire	Lisans	Üniversite Hastanesi	Dahiliye	11 Yıl

4.2. Bireysel Derinlemesine Görüşme Bulguları

Araştırmanın nitel aşamasında elde edilen bulgular içerik analizi ile analiz edilmiş, yapılan analiz sonucunda bulgular; “erkeklerin hemşire olmasına ilişkin görüşler”, “erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan etmenler”, “erkek hemşirelerin kariyer planları”, “erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimler” ve “erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımaları” olmak üzere beş ana tema ve bu ana temaların altında yer alan 12 alt tema ve bu alt temaların altında yer alan kodlara ayrıştırılarak ele alınmıştır.

Tablo 4-3: Araştırmada oluşturulan temalar, alt temalar ve kodlar

Tema 1: Erkeklerin Hemşire Olmasına İlişkin Görüşler
Alt Tema 1: Olumlu Görüşler
K1: Meslekte Kadın İmgesinin Değişmesi
K2: Hemşireliğe Güç Katma
K3: Mesleki Örgütlenmeye Katkı
Alt Tema 2: Olumsuz Görüşler
K1: Kadın Mesleği Algısının Değişmesi
K2: Erkek Otoritesi
Tema 2: Erkeklerin Hemşirelik Mesleğini Seçmelerinde Etkili Olan Etmenler
Alt tema 1: Toplumsal Nedenler
K1: Aile Baskısı
K2: Çevre Baskıları
Alt tema 2: Ekonomik Nedenler
K1: Atanma Kolaylığı
K2: İşsiz Kalma Endişesi
Alt tema 3: Kişisel Nedenler
K1: Sağlıkla İlgili Bölüm Okuma İsteği
K2: Yardım Etme Arzusu
K3: Üniversite Sınavından Düşük Puan Alma
Tema 3: Erkek Hemşirelerin Kariyer Planları
Alt Tema 1: Hastanede Mesleki Olarak İlerleme
K1: Yönetici Olma İsteği
K2: Klinik Alanda Uzmanlaşma
Alt Tema 2: Akademide İlerleme
K1: Lisansüstü Eğitim Alma
K2: Akademisyen Olma İsteği
K3: Farklı Bir Bölümde Eğitim Alma İsteği
Alt Tema 3: Serbest Çalışma
K1: Sağlık Kabini Açma
K2: Yaşlı Bakım Evi Açma
K3: Sağlık Dışı Alanda Girişimci Olma

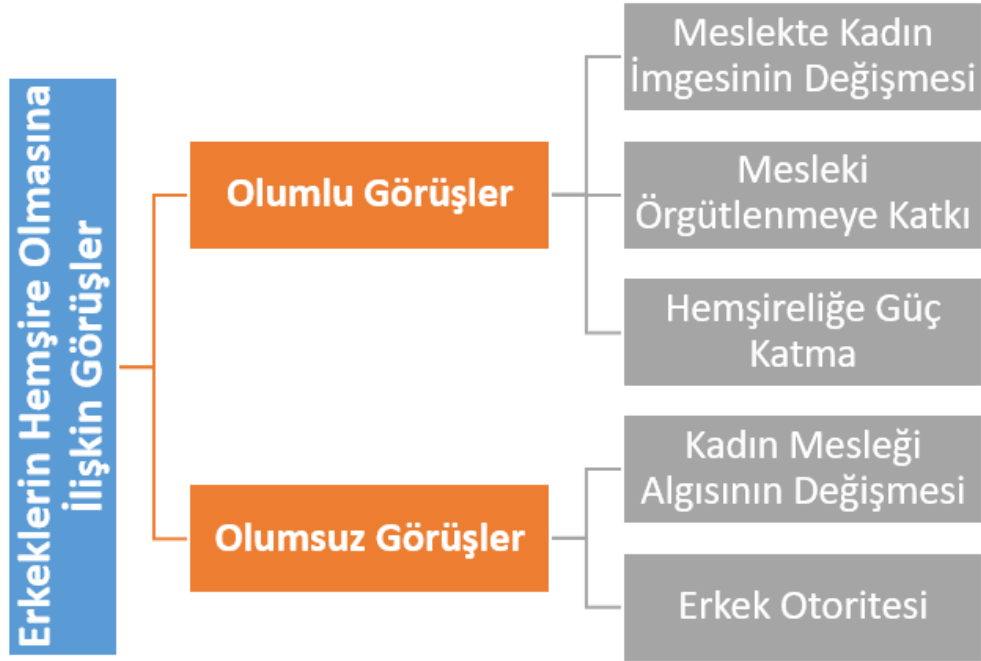
Tablo 4-4(devamı): Araştırmada oluşturulan temalar, alt temalar ve kodlar

Tema 4: Erkek Hemşirelerle Çalışmaya İlişkin Deneyimler
Alt Tema 1: Hemşirelerin Deneyimleri
K1: Güven Verme
K2: Fiziki Gücünden Yararlanma
K3: İş Paylaşımı ve Takım Çalışması Yapabilme
K4: Güç Kullanma Eğilimi
K5: Disiplinsiz Hareketler
K6: Argolu Konuşma
Alt Tema 2: Diğer Sağlık Çalışanlarının Deneyimleri
K1: Fiziki Gücünden Yararlanma
K2: Takım Çalışması Yapabilme
K3: Erkek Hemşirelerin Hekim Olarak Değerlendirilmesi
K4: Kadın Hastaya Bakım Vermede Sorun Yaşanması
Tema 5: Erkek Hemşirelerin Hastanede Çalışmasının Hizmet Yansımaları
Alt Tema 1: Bakıma/Hizmete Yansımaları
K1: İş Odaklı ve Hızlı Çalışma
K2: Güç Gerektiren Yerlerde Daha Fazla İstihdam
Alt Tema 2: İletişim ve İşbirliği
K1: Hemşirelerle İletişim
K2: Diğer Sağlık Personeliyle İletişim
K3: Hasta ve Hasta Yakınlarıyla İletişim
K: Kod

Örnekleme oluşturan 27 sağlık çalışanı ile derinlemesine görüşme yapılarak elde edilen bulgular beş ana temada sunulmuştur.

4.2.1. Tema: Erkeklerin Hemşirelere Olmasına İlişkin Görüşler

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkeklerin hemşirelere olmasına ilişkin görüşler; olumlu görüşler ve olumsuz görüşler olmak üzere iki alt tema başlığında ele alınmıştır. Tema ve alt temalar ile kodlar Şekil 4.1’de görülmektedir.

Şekil 4-1: Erkeklerin hemşirelere olmasına ilişkin görüşler teması altında oluşan alt temalar ve kodlar

4.2.1.1. Alt Tema: Olumlu Görüşler

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkeklerin hemşire olmasına ilişkin olumlu görüşlerin olduğu saptanmıştır. Olumlu görüşler alt teması; meslekte kadın imgesinin değişmesi, hemşireliğe güç katma, mesleki örgütlenmeye katkı olmak üzere üç temel kod olarak ele alınmıştır.

Meslekte Kadın İmgesinin Değişmesi

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde erkeklerin hemşirelik mesleğine katılmasıyla birlikte toplumdaki hemşirelik algısının değiştiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca erkek üyelerin hemşirelik mesleğine katılımın hemşirelik mesleğinin imajının farklılaştırdığı ve pozitif yönde değiştirdiği ifade edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Artık hastanelerde ve sağlık kuruluşlarında erkek hemşireler görev yapmakta toplum için uğraşmakta bu durum hemşirelik mesleğinin imajını da pozitif yönde etkilediğini düşünüyorum. Mesleki imajı iyileştirdiğini düşünüyorum...” (Kadın, Eczacı, Özel Hastane)

“...Erkeklerin hemşire olmasını olumlu karşıyorum. Yani bizim saygınlığımızı arttırdıklarını düşünüyorum. Hasta ve hasta yakınları kadın hemşireye çok saygı duymuyorlar bence. Ama erkek hemşireye farklı davranıyorlar. Erkek hemşirenin bir duruşu oluyor daha bir saygıdeğer oluyorlar o yüzden mesleğe katkı sağladıklarını düşünüyorum...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşirelerin bu mesleğin saygınlığını azımsanmayacak derecede artırdığını düşünüyorum. Bu durumun mesleğinin toplum nezdindeki konumunu değiştireceğini ve daha saygın meslekler arasına gireceğini umuyorum ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Öncelikle hemşirelik mesleğine erkek üyelerin alınması noktasında hem politikacıların hem de mesleği temsil eden örgütlerin bu durum için çok aşırı geç kalındığını düşünüyorum. Diğer meslek gruplarında herhangi bir cinsiyet ayrımı olmadığını biliyoruz ama hemşirelik mesleğine gelince 2007 yılına kadar hemşirelik mesleğinde erkeklerin var olamaması gerçekten berbat bir durum. Aslında erkek hemşireler daha uzun yıllar önce bu meslek de var olsaydı hemşirelik mesleği bu kadar kadın mesleği olarak insanlar tarafından tanımlanmazdı. Bu kanun 2007 yılında değil de 1970'li yıllarda olsaydı şu an toplumumuzda çok farklı bir hemşirelik imajı olabilirdi. En azından toplum erkek hemşire ile daha fazla zaman geçirmiş olurdu. Sahada çalışırken hala hasta ve hasta yakınlarından tepkiler alıyoruz ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkeklerinde hemşirelik mesleğine dahil olmasıyla toplumdaki hemşirelik imajının değiştiğini düşünüyorum. Hemşirelik kadın mesleği olarak düşünüldüğü için maalesef toplumumuzda çok saygın bir meslek grubu olarak anılmıyordu. Ama artık daha profesyonel ve daha saygın bir meslek grubu olma yolunda hızla ilerlemeye devam ediyor...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerle beraber hakkımızı daha çok arayacağımızı ve sesimizin daha gür çıkacağını düşünüyorum. Hasta ve hasta yakınlarında kadınlara karşı negatif bir bakış açısı var yani kadınların söylediği söylemler kale alınmıyordu. Erkek hemşireler sayesinde toplumdaki bu algının değişeceğini daha olumlu şeylerin olmasını umuyorum...” (Kadın, Ebe, Üniversite Hastanesi).

“...Açıkçası erkek hemşirelerin artık hayatımızda olması mesleği daha da ileriye taşıdığını düşünüyorum. İnsanlar hemşireliği kadın mesleği olarak görüyor. Erkeklerin bu meslekte olması toplumun bu yöndeki bakışını oldukça azalttığını düşünüyorum ...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Erkek hemşireler sağlık memuru adıyla önceden de hayatımızda var olan bir meslek grubuydu. Hemşirelik mesleğinin profesyonelleştirmek adına erkeklerin de kanun çerçevesinde bu mesleği dahil edilmesi çok iyi bir karar oldu. Hatta şahsımca geç alınmış bir karar olduğu kanaatindeyim ...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Mesleki imaja gelince erkek hemşirelerin hemşirelik ordusuna dahil olduktan sonra hemşirelik mesleğinin daha profesyonel bir meslek haline geldiğini düşünüyorum ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkeklerin hemşirelik mesleğine dahil olması bence toplumu çok rahatlattı. Toplumdaki hemşire imajı da değişti. Bence daha profesyonel bir kimlik kazandı...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

Mesleki Örgütlenmeye Katkı

Sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde erkek hemşirelerin mesleğe katılımının mesleki örgütlenmeye pozitif yönde katkılarının olacıklarını ifade etmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Hemşireleri sendikaya derneğe üye olmaya davet ediyoruz. Fakat katılım sağlayan hemşire sayısı çok az. Erkek hemşireler kadın hemşirelere nazaran daha istekli davranış sergiliyorlar. İyi bir mesleki savunma mekanizması meslek üyelerinin bu konuda motive olması ile doğru orantılıdır. Kadın hemşirelerde bu isteği göremiyorum...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Son yıllarda erkek hemşirelerde dernekleşme vakıflaşma sendikalaşma olayları görüldü yani artık profesyonel bir kimlik kazanıp profesyonel bir meslek grubu oldukları için kendilerine her mecrada sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte ifade etmeye başladılar bence bu güzel bir durum ...” (Erkek, Diş Hekimi, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin mesleki örgütlere katılım konusunda daha istekli olduklarını düşünüyorum. Sendikalaşmada ya da sivil bir toplum örgütü açma konusunda erkek hemşirelerin daha girişken olduğunu ya da kadın hemşirelerle birlikte hareket ettiklerinde daha verimli bir sonuç alacağımızı düşünüyorum...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Meslek üyesi sayısına baktığımız zaman biz hemşireler en kalabalık grubuz. Fakat diğer profesyonel mesleklerin sahip olduğu hakkımızı savunacağımız bir oda yok. Örneğin diş tabipleri odası var. Herhangi bir sıkıntıda çıkıp dertlerini anlatıyorlar ve çözüm bulabiliyorlar. Hemşirelik mesleğinde bu kadar üye olup böyle bir örgütlenmenin olmamasını erkek hemşirelerin olmamasına bağlıyorum. Artık daha güçlü bir şekilde hakkımızı arayacağımıza inanıyorum...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek üyelerin hemşirelik mesleğinin örgütlenmesine ve güçlendirmesine katkı sağlayacağını düşünüyorum. Hastanede sendikada görev alan hemşire arkadaşların çoğu erkek hemşirelerden oluşuyor. Bir hemşire beyaz kod verdiğinde ya da hemşirelerin ödeneklerinde bir hata olduğunda artık bu olayların daha fazla üzerine gidildiğini ve daha çok haklarını aradıklarını düşünüyorum. Bu olayların erkek hemşire sayısı ile doru orantılı olduğunu düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“... Bir mesleğin örgütlenerek haklarını savunması mesleğin üyelerinin çabalarıyla olabilir. Yıllardır kadın hemşireler bu konuda yeterli çabayı gösteremediklerini düşünüyorum. Örnek verecek olursak biz hemşirelerin elinden başhemşire makamı alındı ve ismi sağlık bakım hizmetleri müdürü olarak değiştirildi. Yakın gelecekte bu makama hemşire dışı meslek üyelerin geleceğini göreceğiz. Erkek hemşire arkadaşlarımızın daha çok çaba harcayarak özlük haklarımızı savunacaklarını ve koruyacaklarını umut ediyorum...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bizim mesleğimizin tam olarak hiçbir platformda yeteri kadar anlatılmadığını düşünüyorum. Hemşirelik mesleği ne yapar görevi nedir toplumdaki kilit görevleri nelerdir. Bunun gibi birçok şey anlatılmalı. Ama örgütlenmede çok büyük sorunlar yaşadığımız için hala o kıvama gelemedik. Erkeklerin bu konuda daha girişken olduklarını düşünüyorum. ...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“... Erkek hemşirelerin mesleki örgütlendirmeyi arttırdığını düşünüyorum. Kadın hemşirelere göre daha çok sendikal faaliyetlere katıldıklarını görüyorum...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Kadın hemşirelerin evde işte birçok sorumlulukları var. Bu sorumlulukların ağırlığı kadınların sadece mesleklerini çok iyi bir şekilde yerine getirebilmelerine olanak sağlıyor. Kadın hemşireleri iş dışı hayatlarında çok yoğun ve yorgun oldukları için kendi mesleklerinin örgütlenmeleri ile ilgili etkinliklere katılım sağlamakta çok zorluk çekiyorlar. Kadınların bu

yöndeki pasifliğini erkek hemşirelerin giderdiğini ve daha da gidereceğini düşünüyorum. Erkek hemşireler çeşitli sendikaların çeşitli derneklerin düzenlemiş olduğu etkinliklere katılımda daha özgür olduklarını düşünüyorum. Bu yüzden erkek hemşirelerin ben mesleki örgütlenmeye katkı sağlayacaklarını düşünüyorum...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Ülkemizdeki en zor mesleklerden biri hemşireliktir diyebiliriz. Bu zor ve kadim mesleğin daha çok özlük haklarının olması gerektiği kanaatindeyim. Mesleki örgütlerinin iyi olduğu meslek grupları istedikleri hakları daha kolay alabiliyorken hemşirelik mesleğinde bu çok kolay olmuyor maalesef. Bu durumun mesleki örgütlenmemizin yetersizliğinden kaynaklandığını düşünüyorum. Eskiden bu durum daha kötüydü diyebilirim ama erkeklerin bu mesleğe dahil olmasıyla birlikte şu an daha iyi konumdayız diyebiliriz. Erkek hemşirelerin daha aktif olmasını bekliyorum. Çünkü onların hayatları biz kadınlara göre daha rahat...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkeklerin hemşireliğe girmesiyle sanki hemşirelik mesleğinde bir hareketlenme oldu diyebilirim. Yanlış hatırlamıyorsam 2007 yılında çıkan kanundan sonra iki-üç tane de yönetmelik çıktı. Bu yönetmeliklerin içeriğinde hemşirelerin görev tanımlarını ve haklarını daha belirli sınırlar altına alındığını düşünüyorum. Bu durumun gerçekleşmesinde erkek hemşirelerin sayısının artmasıyla bağlantılı olduğunu düşünüyorum...” (Erkek, Diş Hekimi, Sağlık Bakanlığı).

...Evet erkeklerin hemşirelik mesleğine katılımıyla birlikte mesleki örgütlenmemiz pozitif yönde gelişme gösterdi diyebiliriz. Fakat tarihini hatırlamıyorum ama sağlık bakanlığı bir yönetmelik çıkardı diye hatırlıyorum. Bu yönetmeliğin içerisinde artık diyaliz servislerinde sertifikası olmayan hemşirelerin çalışmaması gerektiğini anlatılıyordu. Normalde iyi bir mesleki örgütlenmede bu kararın iptal ettirilmesi ve hemşirelik alanlarından biri olan diyaliz bakımına diyaliz hastalarının bakımına lisans mezunu olan hemşirelerin devam etmesi gerekirdi. Evet erkeklerin katılımı ile birlikte daha iyiye doğru gidiyoruz ama daha da iyi olmalıyız bence...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Son yıllarda hemşirelik mesleğinde sendikalaşma gibi sivil toplum örgütlerine üye olup her türlü mecrada haklarını arayan bir meslek grubunu görüyoruz artık. Kadın hemşirelerle erkek hemşirelerin burada birlikte hareket edip seslerini daha gür çıkarmasını çok beğeniyorum ve destekliyorum ben. Erkek hemşireleri ben mesleğin bir yönden de savunucusu olarak görüyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

...Hem lisans düzeyi profesyonel hemşirelerin hem de erkek hemşire sayısının artması ile birlikte hakkını daha çok arayan birilerinden yardım isteyen değil kendi çözümünü kendi üreten bir meslek grubu olma yönünde ilerlediğimizi düşünüyorum. Erkek hemşirelerin varlığı hemşirelik mesleğinin güçlenip örgütlenmesi açısından önemli olduğunu düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Sağlık camiasında en çok üyeye sahip meslek hemşirelik. Fakat buna rağmen güçlü bir örgütlenmenin olmadığını görüyorum. Kadın hemşirelerin bu konuyla çok ilgili olmadıklarını düşünüyorum. Erkek hemşireleri daha istekli görüyorum ...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

Hemşireliğe Güç Katma

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde erkeklerin hemşirelik mesleğine katılması hemşirelik mesleğini güçlendirdiğini ve daha profesyonel bir kimliğe büründüğü ifade edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Hemşirelik mesleğinin kadın mesleği olmaktan kurtulması hemşirelik mesleğinin gelişimini profesyonelleşmesini pozitif yönde etkilediğini ve mesleğe güç kattığını düşünüyorum ...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmesi ile birlikte mesleğin daha da güçlendiğini düşünüyorum ben. Çünkü erkekler gerçekten bu meslek için önemli bir avantaj...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkeklerin mesleğe dahil olması ile birlikte hemşirelerin daha da güçlendiğini düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Mesleğin güçlendiğini düşünüyorum ben. Çünkü erkekler gerçekten bu meslek için önemli bir avantaj. Özellikle hasta ve hasta yakınlarının kadın hemşireye olan tepkisini çok kötüydü. Kadın hemşire ile hemen tartışmaya girilebiliyordu. Ama hasta ve hasta yakınları bu tavırları erkek hemşirelere karşı gösteremediler. Toplum açısından daha saygı duyulan bir meslek grubu olma yolunda ilerliyoruz ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Eskiden kadın hemşireler haksızlık karşısında kendilerini çok iyi ifade edemezken mesleğe erkeklerin girmesi ile birlikte artık kendi haklarını daha çok savunduklarını görüyorum. Erkeklerin bir noktada yol gösterici olduklarını düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Güçlendirme derken sesimizin daha kuvvetli çıkması mesela eskiye nazaran bir haksızlık karşısında daha iyi organize olup hakkımızı arıyoruz. Erkek hemşireleri bu konuda gerçekten takdir ediyorum. Problemleri gidip yönetimle konuşuyorlar ve olayları çözüme kavuşturmak için çaba sarf ediyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin işe girmesiyle birlikte mesleğimizin daha da güçlendiğini söyleyebilirim. Toplumda hemşirelik kadın işi doktorun sağ kolu hasta bakıcı gibi ifadelerle tasvir ediliyordu. Son zamanlarda artık bu ifadelerin hemşirelik mesleğini anlatılırken kullanılmadığını düşünüyorum...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

Çalışmaya katılan sağlık çalışanları, erkek hemşirelerin mesleğe katılımının mesleğin daha otoriter hale gelmesine olanak tanıdığına değinmişlerdir. Ayrıca hekimlerin ve diğer sağlık personellerinin hemşirelere olan tavrın değiştiğinden söz edilmiştir. Katılımcıların konuya ilişkin görüşlerinden elde edilen alıntılar aşağıda yer almaktadır.

“...Erkeklerin dahil olması hemşirelik mesleğine güç katmıştır bence. Biz yıllardır sadece kadınlar bu mesleği yaptık ve yıllarca bazen yönetim tarafından bazen hastalar tarafından bazen hekimler tarafından sömürüldük. Bazen duygusal olarak bazen emeğimizin karşılığını alamayarak bazen sözel ve fiziksel şiddete maruz kalarak sömürüldük. Erkek hemşirelere farklı bir tavır var onu fark edebiliyorum bize sömürdükleri gibi onları sömüremiyorlar...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkeklerin bu mesleğe dahil olması ile birlikte hemşirelik mesleğinde otorite ve güç artık yavaş yavaş böyle canlanmaya başlayacağını düşünüyorum. Eskiden bir doktorla kadın hemşire birlikte çalıştıklarında yani bu toplumun baskısından dolayı özellikle erkek doktorlar kadın hemşirelere karşı bir baskıcı bir tavır sergiliyorlardı erkeklerle bir erkeklerin bu mesleğe girmesi ile birlikte yani bu tabunun değişeceğini düşünüyorum...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkeklerin gelmesi ile birlikte böyle bir savunma mekanizması gelişti. En azından konuştuğum tecrübeli ablalar bu şekilde kendilerini ifade ediyor. Yani artık doktorlar istedikleri gibi davranamıyorlar...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek demek özellikle bizim toplumumuzda güç demek otorite demek. Ülkemizde doktorun erkek hemşirenin kadın olması beklenir. Hemşirelik mesleğine giren erkek hemşireler bu algıyı iyice kırdılar. Artık doktorun istediği gibi davranabileceği bir meslek olmaktan çıktı hemşirelik.

Özellikle doktora karşı daha güçlü bir meslek oldu diyebilirim...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek bir doktor kadın hemşirenin üzerine çok rahat bir şekilde gidebiliyordu. Kadınları genelde itaatkâr olarak görüyorlardı bence. Kadın hemşire en fazla bağırıp tepkisini ağlayarak gösteriyordu. Doktorlarda tavırlarında herhangi bir değişiklik göstermeden baskıya devam edebiliyorlardı. Ama erkek hemşireye karşı öyle değiller. Erkek hemşireye karşı daha temkinli davranıyorlar. Kadınlara davrandıkları gibi davranamıyorlar. ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

Çalışmaya katılan sağlık çalışanları, erkek hemşirelerin mesleğe katılımıyla birlikte hasta ve hasta yakınlarına karşı daha güçlü bir imajın oluştuğunu ve bu durumun şiddet olaylarını azalttığı ifade edilmiştir. Katılımcıların konuya ilişkin görüşlerinden elde edilen alıntılar aşağıda yer almaktadır.

“...Erkek hemşirelerin bu mesleğe dahil olması ile birlikte hemşirelik mesleği daha otoriter daha güçlü bir hale geldiğini düşünüyorum. Özellikle hasta ve hasta yakınlarına karşı daha güçlü bir imaj çiziyoruz. İstedikleri zaman sözel şiddet uygulayacakları bir ortam yok olsa da biz izin vermez...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Kadın hemşirelerin meslekte bazı eksik kaldığı konular vardı erkek hemşireler bu eksik kalan noktalarda bir tamamlayıcı oldu ve bu mesleği daha güçlü hale getirdi diye düşünüyorum. Yani en basit açıdan baktığımızda bir erkek hastaya sonda takılması noktasında kadın hemşireler hasta ve hasta yakınlarıyla sıkıntılar yaşıyorlardı. Basit açıdan bu sorun şu an ortadan kalktı yani servislerde birimlerde erkek hemşirenin olmadığı servis yok gibi duruyor. Bu açıdan baktığımızda bile meslek güçlendi diyebiliriz...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

4.2.1.2. Alt Tema: Olumsuz Görüşler

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkeklerin hemşire olmasına ilişkin olumsuz görüşlerin olduğu saptanmıştır. Olumsuz Görüşler alt teması; kadın mesleği algısının değişmesi ve erkek otoritesi olmak üzere iki temel kod olarak ele alınmıştır.

Kadın Mesleği Algısının Değişmesi

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde erkeklerin hemşirelik mesleğine katılması meslekteki kadın egemenliğini sarsmıştır. Bu durumda kadın hemşireler rahatsız olmaktadır. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Hemşirelik kadınlara ait olan bir meslek gruplarından biriydi. Özellikle bizim toplumumuzda erkeğin egemen olmadığı nadir mesleklerdendi. Yakın gelecekte hemşirelik mesleğinde erkek egemenliğini daha çok hissedeceğimizi düşünüyorum...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Hemşirelik artık kadın mesleği olmaktan çıktı. Erkeklerin egemen olmadığı bakir meslek gruplarından biriydi hemşirelik. Yakın zamanda kadının dışlandığı ikinci plana atıldığı ve erkek üyelere göre şekil aldığı bir meslek grubu olarak görebiliriz ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkeklerin hemşire olması cinsiyet ayrımcılığı açısından çok güzel oldu bence. Fakat meslekteki kadın egemenliği son buldu. Hemşire demek kadın demektir. Kadın demek güler yüz ve şefkat demektir. Erkeklerle birlikte bu tabuların yıkıldığını görüyoruz. Evet olumlu yönü çok ama ülkemizde kadının var olduğu bütün meslekler erkekler tarafından ele geçiriliyor. Doktorluk kadın mesleği değil ama kaç başhekim var kadın olan ya da en son ne zaman seçildi kadınlar arasından sağlık bakanı. İşte hemşirelik mesleğini bekleyen acı senaryo bu. Yakında mesleğin rahat yerlerinde erkek hemşireler sancılı yerlerinde kadın hemşireler görev alacak diye düşünüyorum...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Diğer meslek gruplarına bakıyorum yöneticiler hep erkek. Bizim hemşirelikte yönetim kadrosu hep kadınlardan oluşurdu. Artık erkeklerde hemşirelik yapıyor. Yakında bütün başhemşireler müdürler erkek hemşireler arasından seçilir maalesef. Ama kadın hemşirelerin bu erkek egemen anlayışa dur demesi ve hakkını sonuna kadar savunması lazım...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Toplumun her kesiminde hissettiğimiz erkek baskısını artık hemşirelik mesleğinde de hissedeceğiz. Bazı kadın hemşire arkadaşlarımız sadece erkek hemşire yok diye kadın doğum servislerinde çalışıyorlar...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“... Erkeklerin hemşire olması ile birlikte kadın hemşirelerin erkek meslektaşları tarafından dışlandığına şahit oluyoruz. Bence her serviste eşit cinsiyet dağılımı olmalı ...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Kadın hemşirelerin bazen hakkı yeniyor. Kadın hemşire bazen erkek hemşireye karşı tam savunamıyor kendini. Kadın hemşireler erkek meslektaşlarımız tarafından bazen sessiz mobbinge maruz kalıyor. Meslekte kadın egemenliği yok edilmek isteniyor. Kadın hemşireler

derneği kurulmalı ve mesleğin kadın kimliği devam ettirilmeli...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Meslekteki kadın hemşire kimliğinin giderek azaldığını düşünüyorum. Özellikle sorumlu erkek hemşire ise gerçekten kadın hemşireler bazen sıkıntı yaşayabiliyorlar. Erkek hemşire ile tartışan kadın hemşire genelde suçlu ilan ediliyor erkek sorumlu hemşire tarafından. Kadın hemşireler sindirilmek isteniyor ve mesleği erkekleştirme çabaları var...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

... Hemşirelik mesleği toplumda kadın mesleği olarak anılan bir meslek grubuydu. Sen toplum bunu yavaş yavaş yendi artık erkeklerin de bu hemşirelik mesleğini yapabileceğini gayet iyi şekilde anladılar ve sindirdiler bence. Fakat kadın hemşirelerde bu hala büyük bir problem bence. Meslekteki kadın kimliğim yok olmamasını istiyorlar. Kadın bir başka hemşire sorumlu seçerken erkekleri seçmeyi istemiyor. Meslekte kadın egemenliğinin devam etmesi için çabalyorlar...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

... Son zamanlarda kadın hemşirelerin erkek hemşireleri meslekte çok fazla istemediklerini düşünüyorum. Erkek hemşirelerin meslekteki kadın egemenliğini yok ettiğini düşünüyorlar. Özellikle yönetici kadın hemşireler erkek hemşireleri sadece yoğun bakım ve acil gibi alanlarda çalışmasını sağlıyorlar. Diğer hemşirelik alanlarında erkek hemşirelerin çalışmasını engelliyorlar...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

Erkek Otoritesi

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde toplumun ataerkil yapısının yansımasıyla erkek hemşireler kadın meslektaşları üzerinde otorite kurmak istemektedirler. Bu durum kadın meslektaşları olumsuz etkilemektedir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“... Eskiden kadın hemşirelerin üzerinde erkek doktorlar bir baskı kuruyordu artık o baskıyı erkek hemşireler kuruyor diyebilirim. Kadın hemşireler artık hem erkek doktorun hem de erkek hemşirenin baskısına maruz kalıyor. Erkek hemşireler otoriter hareket etmek istiyorlar...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Bazı erkek arkadaşlarda değişik hareketler mevcut. Görevi olmadığı halde sorumlu hemşire gibi davrananlar şunu yap bunu yap diyenler var. Sinir oluyorum...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Toplumda var olan ataerkil yapıyı erkek hemşireler hastanede kadın hemşirelere karşı uygulamak istiyorlar. Bu durumu çok yanlış buluyor ve olumsuz bir durum olarak görüyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“... Bazı erkek hemşire arkadaşlarda şunu görüyorum otoriter olmak istiyorlar. Servisin lideri gibi davranıyorlar. Kendilerine karşı gelindiği zaman aykırı tavır takınıyorlar...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşireler kadın meslektaşları üzerinde otorite kurmak istiyorlar...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek arkadaşlardan bazıları kendi kendilerine servisi yönetmeye herkese emir yağdırmaya çalışıyorlar. Sonrasında tartışma ve çatışma oluyor. Bu olaylar beni rahatsız ediyor ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

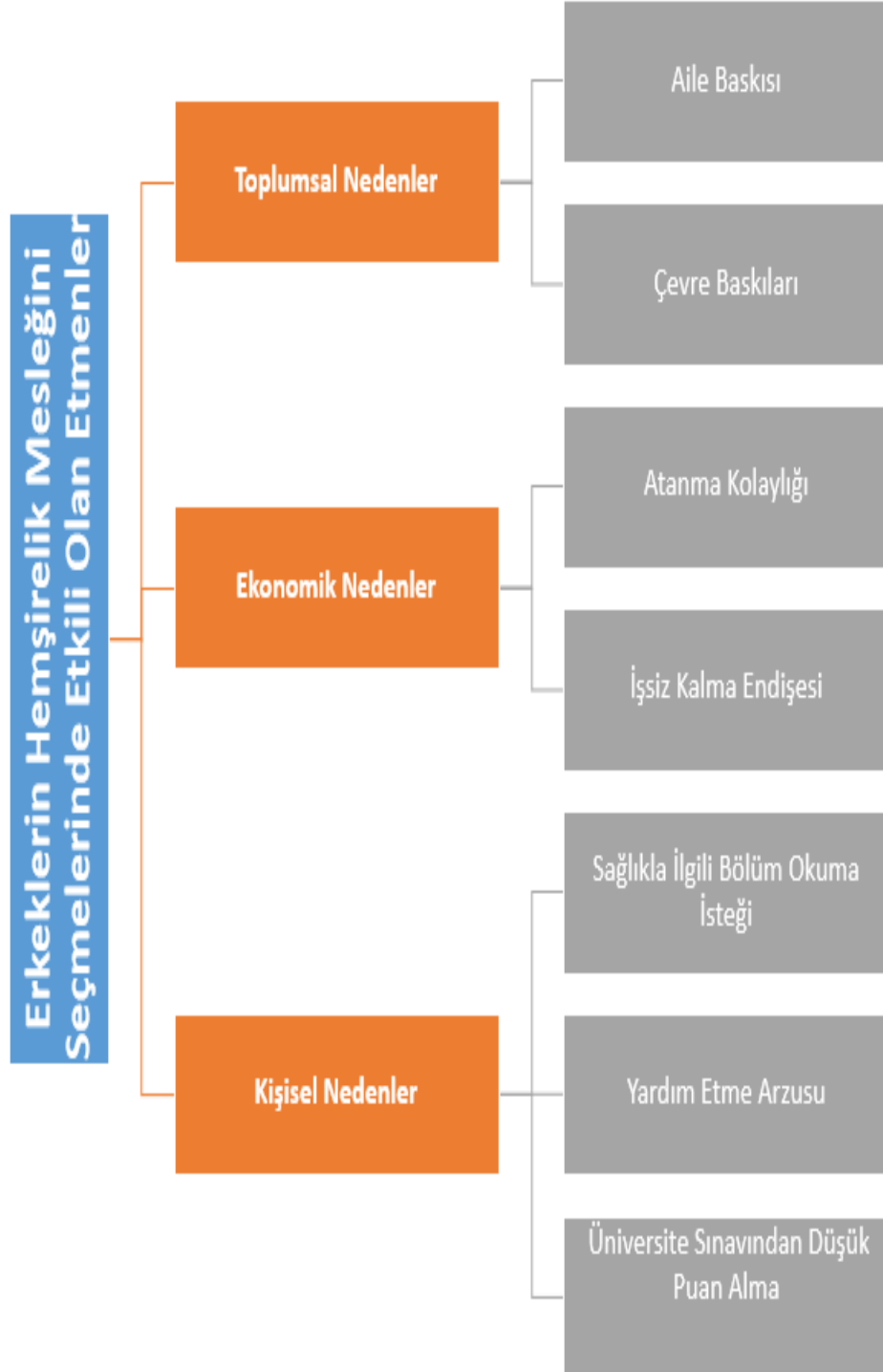
“...Ataerkil toplum yapısının erkeklere vermiş olduğu otorite ve güç erkek hemşirelerin kadın meslektaşlarına daha otoriter davranmalarına sebep oluyor benim uzaktan gördüğüm böyle bir sıkıntı var. Bazen kadın doktorlar üzerinde bile baskı kurmaya çalışıyorlar. Bazı erkek hemşireler benim söylediğim ilacı sorguluyor. Sırf kadın olduğum için sorma cesaretinde bulunuyor...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Biliyorsunuz toplumumuzda erkek otorite ve güç kelimelerini karşılıyor. Erkek hemşireler bu otoriteyi mesleği biraz daha ileri taşımada kullanmak yerine biz kadın hemşirelere karşı kullanmak istiyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bu otorite ve güç konusuyla alakalı benim şöyle bir korkum var erkek hemşireler yine toplumun onlara yüklemiş olduğu anlamlarla hareket edip kadın hemşirelere baskıcı otoriter bir tavır sergilemeye çalışıyorlar yani erkek hemşirelerin bu mesleğe girmesindeki olumsuz yönlerinden birinin bu olduğunu düşünüyorum aslında kadın hemşireler eskiden erkek doktorlardan görmüş olduğu tavrı bu sefer de erkek hemşirelerden görmeye devam ediyor maalesef böyle bir durum var bu durum üzücü...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

4.2.2. Tema: Erkeklerin Hemşirelik Mesleğini Seçmelerinde Etkili Olan Etmenler

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde toplumsal, ekonomik ve kişisel tercihlerin etkili olduğu saptanmıştır. Bu tema toplumsal nedenler, ekonomik nedenler ve kişisel nedenler olmak üzere üç alt tema başlığında ele alınmıştır. Tema ve alt temalar ile kodlar Şekil 4.2’de görülmektedir.

Şekil 4-2: Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan etmenler teması altında oluşan alt temalar ve kodlar

4.2.2.1. Alt Tema: Toplumsal Nedenler

Toplumsal nedenler alt teması; aile baskısı ve çevre baskısı olmak üzere iki temel kod olarak ele alınmıştır.

Aile Baskısı

Sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde hemşirelerin meslek seçim sürecinde ailelerinin ve akrabalarının etkisi ile tercih yaptıklarını belirtmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Öncelikle anne baba istiyor ki çocuğu hemen atansın iş güç sahibi olsun para kazansın. Aileye maddi bir yardımı olsun istiyorlar. Ve haliyle iş bulma olanağından dolayı zorla bu mesleği yazdırıyorlar...” (Erkek, Diş Hekimi, Sağlık Bakanlığı).

“...Çoğu erkek de kendi isteğiyle değil de annesinin baskısıyla babasının baskısıyla bir akrabasının baskısıyla bu mesleğe yöneldiklerini düşünüyorum. Bu konuya şöyle bir örnek vermek istiyorum bizim bir arkadaşın abisi öğretmenlik okumuştı ve sanırsam bir 7-8 yıl boyunca atanamadı. Bunu gören aile diğer erkek çocuklarına çocuğun istememesine rağmen hemşirelik bölümünü yazdılar...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Babamın hala iyi ki sana hemşirelik yazdırdım istediğin bölüme gitseydin kuzenlerin gibi işsiz kalacaktın gibi söylemleri var. Bizim aile hemşireliği tamamen iş bulma ile bağdaştırmış durumda...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Tanıdığım erkek hemşirelerin çoğu ya hocasının ya bir aile üyesinin ya da ailesinin baskısıyla bu mesleği yazdıklarını biliyorum. Baskı sonucu bu mesleği yazan arkadaşlar mutsuz bir şekilde çalışıyorlar. Akıllarının bir köşesinde hemşireliği bırakmak var...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Bir erkek arkadaşım da hemşireliği ailesinin baskısıyla yazmıştı arkadaşımın abisi kamu yönetimi mezunuydu ve 5-6 yıldır işsizdi. Aile de bundan çok pişman oldukları için diğer çocukların hemen atanmasını istediler ve bu yüzden zorla hemşirelik bölümünü yazdırdılar ben buna bizzat şahit oldum. Anne baba da çocuklarının işsiz kalmamasını istiyorlar onlara da hak veriyorum açıkçası...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bazen gençlerin kendileri bazen de aileler baskı kurabiliyor oğlum atansın iş sahibi olsun tarzında düşünceleriyle baskıyla bu bölümün yazıldığına şahit oldum ben...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Ben mühendislik yazacaktım abim zorla bana hemşirelik yazdırdı diyen erkek hemşire arkadaşım var. Ama arkadaşım şu an bu mesleği yaptığı için mutlu iyi ki yazmışım dediği zamanlara şahit oldum ben...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Sınav tercih döneminde aşırı aile baskısı vardı. Babam hemşirelik yazmam konusunda çok ısrarcıydı. Bende bu baskılara yenik düşerek hemşirelik bölümünü yazmıştım. Hemşirelik yazdığım için hiç pişman değilim. İnsanlar yardımcı olmak onların hayır dualarını almak beni mutlu ediyor. İşime daha çok odaklanmamı sağlıyor...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Mesleği tercih ettiğiniz dönemde aile baskısı vardı. Ailemin baskısı sonucu hemşirelik yazdım. Şu an bu mesleği yaptığım için mutluyum bütün kardeşlerim güzelce istedikleri bölümleri okudular üniversite mezunu oldular onların bu kendi hayallerini gerçekleştirmesinde rolüm olduğunu düşünüyorum o da benim motive ediyor...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

Çevre Baskısı

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkeklerin, hemşirelik mesleğini tercih ettikleri dönemde çevrelerinden baskı gördüklerini ifade etmişlerdir. Tercih dönemindeki erkek hemşire adayları okul rehber öğretmenlerinden ya da çevrede bulunan üniversite mezunu bireyler tarafından hemşirelik bölümünü yazmaya ikna etme çabalarının çok fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Erkeklerin çevresindeki baskılardan da etkilenecek bu bölümü yazdıklarını düşünüyorum...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Ben genelde liselerde rehber öğretmenlerin yönlendirmesi ile erkeklerin hemşirelik mesleğini tercih ettiğini düşünüyorum. Zaten lise döneminde gençlerin fikirleri tam olarak oturmadığı için başkalarının yönlendirmelerinden çok rahat bir şekilde etkilenebiliyorlar...” (Erkek, Doktor, Özel Hastane).

“...Çevre baskısı sonucunda istemeyerek bu mesleği seçen birçok erkek hemşire olduğunu düşünüyorum. Kimi hocasının baskısından kimi akrabasının baskısından...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Özellikle akrabalar içerisinde daha önce atanmış bir hemşire varsa tercih dönemindeki erkek adayın çok fazla çevre baskısına maruz kaldığını düşünüyorum...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Hemşirelik mesleğini isteyerek yapan biri değilim mesleği icra ettikçe sevenler arasındayım. Benim mesleği seçmem tamamen çevre baskısı sonucunda olmuştur. (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Daha eril bir toplum yapımız var. Bu yapı özellikle erkekseniz hemen iş sahibi olmanız gerektiğini para kazanmanız gerektiğini insanlara düşündürüyor. Bu mesleği seçmemizde toplumun çevrenin baskısının yüksek olduğunu söyleyebilirim...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşireler genelde okullarındaki rehber öğretmenlerinden etkilenerek ya da dershanedeki rehber öğretmeninden etkilenerek bu mesleği yazdıklarını söylüyorlar...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

4.2.2.2. Alt Tema: Ekonomik Nedenler

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde ekonomik durum ve koşulların hemşirelik mesleğinin seçimi üzerinde önemli etkilerinin olduğu saptanmıştır. Ekonomik nedenler alt teması; atanma kolaylığı ve işsiz kalma endişesi olmak üzere iki temel kod olarak ele alınmıştır.

Atanma Kolaylığı

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkeklerin, hemşirelik mesleğini atanma kolaylığından dolayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Erkeklerin hemşireliği seçmelerindeki en büyük sebeplerden birinin iş bulma imkânı olduğunu düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşirelerle muhabbet ettiğimizde aslında mühendis olmak istediğine ama atanma sorunlarının çok fazla olmasından dolayı bu bölümü tercih ettiğini söylüyorlar...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...İş bulma olanağının kolay olması yani atanma mevzusunun daha kolay olması hemşireliği yazmam da çok etkili oldu. Okulu bitirdikten dört ay sonra atandım...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Açıkçası çoğu erkek hemşirenin mesleği seçme nedenine baktığımızda hemşirelik mesleğini ekonomik sebeplerden seçtiğini düşünüyorum. Genelde erkekler işsiz kalmamak ve hemen atanabilmek adına bu mesleği tercih ediyorlar. Bu durumda mesleği sahiplenme konusunda olumsuz bir algı oluşturuyor maalesef...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bu mesleği yapılabilir kılan en temel özellik garanti iş ve atanma kolaylığı diyebilirim. Biliyorsunuz bizim toplumda erkeğe yüklenen en önemli olaylardan biri de aileyi geçindirmek para kazanmaktır. Böyle bir toplumda erkek hemşireler sağlıklı bir değerlendirme yapamıyorlar maalesef...” (Kadın, Diş Hekimi, Özel Hastane).

“...Aslında okunacak bölümlere bakıldığında atanma kolaylığı açısından en mantıklı meslek hemşirelikti bizim açımızdan. Ben o an mantıklı olanı yaptığımı düşünüyorum pişman değilim...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkeklerin hemşirelik yazma sebebi sadece iş bulmak bitirince direk iş bulacağını düşünüyorlar. Çünkü artık mimarlıkta da mühendislikte de hepsinin puanı hemşirelikten düşük olmasına rağmen insanlar o bölümleri değil de hemşireliği seçiyorlar çünkü atama imkânı çok fazla düşük bir puanı ile atanabiliyorlar. Aynı zamanda hemşireler için çok fazla atama yapıyorlar...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Benim hemşirelik mesleğini seçmemin amacı tamamen kolay yoldan devlete atanma ile ilgili bir durumdu. Aslında Mühendislik okumak istiyordum ama etrafımda mezun olan mühendislerin işsiz gezdiğini görünce tercihlere son bir iki gün kalırsa hemşirelik yazmaya karar verdim...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Evet erkek hemşireler mesleği atanma kolaylığı yüzünden seçiyorlar. Ama bu durum kadın hemşirelerde de çok farklı değil bizler de çoğumuz atanmak olaylarından dolayı seçtik. Toplumumuzda ekonomik sıkıntılarım çok fazla olduğu için meslek seçme sürecinde seçtiğiniz mesleğin atanma ihtimalini düşünmek çok normal bence...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Genel itibariyle atanma kolaylığı yüzünden insanlar bu mesleği seçiyor. Türkiye'deki işsizlik sorunu insanları bu mesleğe yöneltiyor yani bazı insanların sağlıkla alakalı hiç ilgisi olmadığı halde puanı düşük olduğu için mecburiyetten atanmak için bu bölümü yazan çok fazla erkek hemşire var...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hani erkeksin mesela sevdiğin bir kız var evlenmek istiyorsun okulu bitirip atanmam lazım ekonomik özgürlüğün olsun ki evlenebilesin. Öyle bir çevre baskısı olur ki kız arkadaşının ekonomik özgürlüğü olsa bile evlenemezsin. İşte o zaman istemesen de atanma ihtimali olduğu için hemşirelik yazarsın...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

İşsiz Kalma Endişesi

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde hemşirelik mesleğini seçen erkeklerin büyük bir kesiminin kendi istedikleri meslekler yerine işsiz kalma endişesi ile hemşirelik mesleğini seçtiklerini ifade etmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Seçmelerindeki büyük faktörün ekonomik koşullar olduğunu düşünüyorum. Toplumumuzda erkeklere şöyle bir baskı var hemen iş bulmalısın hemen ekonomik özgürlüğünü elde etmelisin kendi ayaklarının üzerinde durmalısın. Bu gibi doğru olmayan yaklaşımlar yüzünden bazı gençler istemediği halde bu bölümü yazılabiliyorlar. ...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Öncelikle bunun birçok sebebi olabilir sadece bir sebebe bağlamak doğru değil. Ama benim gördüğüm insanlar genellikle maddi kaygıları yüzünden bu mesleği tercih ettiklerini düşünüyorum Türkiye’de ekonomik şartlar çok iyi olmadığı için insanlar kısa yoldan bir iş sahibi olmak istiyorlar ve bunun için de sağlık alanına daha çok hemşirelik bölümüne yöneliyorlar. Liseden benim birkaç tane erkek arkadaşım aslında başka bölümler istiyorlardı ama istedikleri bölümlerin atama puanları çok yüksek olduğu için ileride atama problemi yaşarız kaygısıyla hemşirelik mesleğini yazmışlardı...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Kendi abim öğretmenlik yapmayı isteyen biriydi kendisi ama o dönem akrabalarımız da çok fazla atanamayan öğretmen olduğu için kendisi iki-üç gün içerisinde hemşirelik yazmaya karar verdi. Karar vermesindeki en büyük etmen işsizlik endişesi olması ve kolay atanabilme olasılığının olmasıydı...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Benim gördüğüm kadarıyla hemşirelik bölümünü yazan erkekler işsizlik endişesi ile kolay atanabilmek için bu mesleği tercih ediyorlar. Toplumumuzda işsizlik büyük bir sorun gençlerin bu şekilde düşünüp hareket etmesi bence gayet normal. Buradaki tek sorun gençlerin istemeyerek yazdıkları bir mesleği ömür boyu yapacak olmaları...” (Kadın, Eczacı, Özel Hastane).

“...Hemşirelerin sahada ne kadar zorluklarla çalıştığını gören en yakın meslek gruplarından biriyiz biz. Özellikle mesleğe yeni giren erkeklerin bu mesleğe işsizlik endişesi ile seçmelerine çok doğru bulmuyorum. Bu mesleği seçenlerin sayısının da azımsanmayacak kadar çok olduğunu düşünüyorum. Bu meslek para kazanmak için işsiz kalmamak için yapılacak bir meslek değil...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

4.2.2.3. Alt Tema: Kişisel Nedenler

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkeklerin kişisel istek, tercih ve seçimlerinin hemşirelik mesleğinin seçimi üzerinde önemli etkilerinin olduğu saptanmıştır. Kişisel nedenler alt teması; sağlıkla ilgili bölüm okuma isteği, yardım etme arzusu ve üniversite sınavından düşük puan olmak üzere üç temel kod olarak ele alınmıştır.

Sağlıkla İlgili Bölüm Okuma İsteği

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde hemşirelik mesleğini yazan erkeklerin bazıları sağlık alanına ilgi duyduklarını ifade ederek bu bölümü seçtiklerini belirtmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Ben özellikle sağlık alanında bir bölümde eğitim almayı çok istiyordum. Gerek doktorluk hemşirelik eczacılık yani ben burada kendime geliştirebileceğimi kendimi burada insanlara daha çok fayda sağlayacağımı düşünüyordum. Böyle de oldu açıkçası ben hemşirelik yaptığım için insanlara bu konuda fayda sağladığım için çok memnunum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“... Hemşireyi seçen bazı arkadaşların sağlıkla ilgili bir bölüm okuma isteği olduğundan dolayı bu bölümü tercih ettiklerini görüyorum ben genelde...” (Kadın, Ebe, Sağlık Bakanlığı).

“...Serviste iki erkek hemşire çalışıyor. Ve ikisi de hemşirelik bölümüne isteyerek gelmişler. Sağlık alanına karşı bir ilgi alakaları varmış ve bu bölümü tercih etmişler böyle hemşire arkadaşlarla çalışmak bizi daha çok motive ediyor ...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastanesi).

“...Erkek hemşireler arasında gerçekten sağlıkla ilgili bir bölüme ilgi duyduğu için gelen çalışan hemşireler var ...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Tıp fakültesi isteyip kazanamayan sonra hemşirelik bölümünü tercih eden yakın bir erkek arkadaşım var. Hemşirelik yazmak bence mantıklı bir gün nöbet tutup dört beş gün işe gitmiyorlar...” (Kadın, Eczacı, Özel Hastane).

Yardım Etme Arzusu

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde hemşirelik mesleğini yazan erkeklerin insanlara yardım etmeyi istedikleri ve bu durumu sevdiklerinden dolayı bu bölümü tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Ben bu mesleği parası için seçmedim atanma kolaylığı için seçmedim bu mesleği seçmeden önce çok araştırdım. İnsanlara yardım etmeyi çok seviyordum bu içimdeki yardımseverlik duygusu beni bu mesleği seçmeye yöneltti diyebilirim. Şu an bu mesleği yaptığım için çok mutluyum insanlara yardım etmek onların duasını almak beni çok motive eden bir durum. Kesinlikle bu mesleği seçtiğim için pişman değilim. Ben yıllardır şunu görüyorum bu iş kesinlikle parası için yapılacak bir iş değil içerisinde merhamet duygusu olmayan şefkatli olmayan bir insanın kesinlikle yapabileceği bir iş değil öncelikle iyi bir gözlemci ve çok sabırlı biri olmanız gerekiyor...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bazı erkekler insan sevgisinden dolayı insanlara yardım etmeyi sevdikleri için hemşirelik mesleğini tercih ediyorlar. Böyle düşünen tanıdığım erkek hemşireler var. Genel olarak erkek hemşirelerin farklı sebeplerle hemşirelik mesleğini tercih ettiklerini düşünüyorum...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bazı durumlarda da kişi kendisi isteyebiliyor insanlara yardım etmeyi sevebiliyor. Bu yüzden yazan erkek öğrenciler de vardır diye düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bu bölümü çok fazla seven çevresindeki insanlara yardımcı olmak isteyen erkek bireylerin bu mesleği tercih ettiklerini biliyoruz. Bu niyetle hemşirelik bölümünü okuyup bitiren arkadaşlar işlerini o kadar severek yapıyorlar ki. Keşke herkes istediği severek yapacağı bölümü okusa...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bu konuda benim yakınımnda hemşirelik mesleğini severek seçen ve insanlara yardım etmek için bu mesleği tercih eden erkek hemşireler var. Hastalar dua edince mutlu oluyorlar...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Ben daha çok hemşireliği insanlara yardım edebilmek için onlara faydalı olabilmek için seçtiğimi düşünüyorum. Bu mesleği yaparken de insanların acılarına dokunduğum için onların yanında olduğum için onlara destek olduğum için severek yapıyorum. ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bizim sorumlu hemşiremiz erkek ve hastalara hasta yakınlarına yardım etmeyi çok fazla seviyor. Bazen görevi olmadığı halde hastalara gelip yardım eder onlarla sohbet eder. Kendisi de hemşireliği bu yüzden seçtiğini söyler hep. Bu motivasyonla çalıştığını söyler...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

Üniversite Sınavından Düşük Puan Alma

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde hemşirelik mesleğini yazan erkeklerin bu mesleği isteyerek severek tercih etmediklerini ifade etmişleridir. Tercih etmelerindeki en büyük etmenlerden birinin üniversite sınavından düşük puan almaları olduğunu belirtmişleredir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Bizim acil serviste çalışan erkek hemşirelerle bazen sohbet ettiğimizde hep bu konu üzerinde konuştuğumuz oluyor. Mimarlık okumayı çok istiyordum ama puanım azdı. Bir daha sınava hazırlanmak istemedim ve hemşirelik yazdım ...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Hemşirelik mesleğini seçmelerini de etkili olan diğer bir faktöründe üniversite sınavından yeterince yüksek puan alamamasından dolayı bu mesleği tercih edenler de olabiliyor...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Bazı öğrenciler üniversite puanı düşük olduğu için hemşirelik bölümünü tercih ediyorlar. Bizim çalıştığımız serviste bu şekilde yazan arkadaşlar var. Ben istediğim için hemşireliği sevdiğim için yazdım...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Ben özellikle sağlık bölümüne girmeyi çok istiyordum. Ama puanım diğer sağlık bölümlerine girecek kadar çok değildi. Bende hemşirelik geliyordu yazdım...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Benim bir arkadaşım vardı mesela çok fazla tıp yazmak istiyordu yani çocuk üç sene boyunca hazırlandı diyebilirim ama olmayınca olmuyor işte çocuk da şey demişti o zaman ya bari hemşirelik yazayım yani böyle de oluyor. ...” (Erkek, Diş Hekimi, Sağlık Bakanlığı).

“...Bizim dönemimizde ekstra olarak puanı yetmediği için diğer bölümlere hemşirelik yazanların çoğunlukta olduğunu biliyorum. Hemşireliğin diğer bölümlere göre daha mantıklı olduğunu düşünüyorum...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Yani şöyle seçenler de vardır illaki hemşirelikten yüksek bir bölüm isteyip o bölüm gelmeyince hemşirelik yazanlar da vardır bu da bir faktördür diye düşünüyorum ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Beden eğitimi öğretmenliği istiyordum. Yaklaşık iki üç yıl mülakatlara girdim. Kazanamayınca hemşirelik geliyordu...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Üniversite sınavına beraber hazırlandığımız bir erkek arkadaşımız istediği puandan daha düşük bir puan almıştı. Böyle arada bir puandı yani çok fazla seçeneği yoktu. Atanma olasılığını da düşünerekten hemşirelik bölümünü yazdı. İlk zamanlar zorlanmıştı ama şimdi mutlu...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Maalesef üniversite sınavında sayısaldan hazırlanan arkadaşlar için olumsuz bir durum var. Eğer puanınız biraz düşükse güzel bölümlerin hiçbirini yazamıyorsunuz ortada kalıyorsunuz...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

4.2.3. Tema: Erkek Hemşirelerin Kariyer Planları

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkek hemşirelerin kariyer planları; hastanede mesleki olarak ilerleme, akademide ilerleme ve serbest çalışma olmak üzere üç alt tema başlığında ele alınmıştır. Tema ve alt temalar ile kodlar Şekil 4.3’de görülmektedir.

Şekil 4-3: Erkek hemşirelerin kariyer planları teması altında oluşan alt temalar ve kodlar

4.2.2.1.Alt Tema: Hastanede Mesleki Olarak İlerleme

Erkek hemşirelerin hastanede mesleki olarak ilerleme teması; yönetici olma isteği ve klinik alanda uzmanlaşma olmak üzere iki temel kod olarak ele alınmıştır.

Yönetici Olarak Çalışma

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde erkeklerin hemşirelik mesleğinde yönetici pozisyonlarında çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu durum kadın hemşireleri rahatsız etmektedir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Toplum içerisinde bakıyoruz bütün siyasiler bütün parti liderleri bakanlar müdürlükler hep erkeklerden oluşmakta. Yöneticilik kavramı erkeklerle özdeşleştirilmiş toplumda. Erkek hemşirelerde toplumdaki bu algıdan etkilenerek genelde yönetici olmak istiyorlar...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Erkek hemşirelerde şöyle bir olay görüyorum genelde lisansüstü eğitime yöneliyorlar hastanede yönetici konumunda çalışmak istiyorlar. Ben bu durumu toplumun ataerkil yapısına bağlıyorum. ...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Erkek hemşireler meslekte yoğun bir tecrübe sahibi olmadan yönetici olmak istiyorlar bu bir yandan da biz kadın hemşirelerin hakkına giriyorlar diyebilirim ...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşirelerin daha çok yöneticilik pozisyonuna getirildiğini düşünüyorum burada kesinlikle bir hemşirenin lisansüstü eğitimi var mı yönetimle ilgili herhangi bir tecrübesi var mı bunlara bakılmıyor bence. Yani bu konulara çok fazla girmek istemiyorum. Kadın hemşirelerin engellendiğini düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Erkek hemşirelerin yönetici olma istekleri var ve bu istekleri bazı sebeplere bağlıyorlar. Kadın hemşirelerin işte hamilelik durumları izin durumları ya da kadın hemşirelerin çoğunun eşi genelde asker polis oluyor onlar da biliyorsunuz üç yılda bir dört yılda bir tayin durumları oluyor yöneticiler de bu sebeplerden dolayı eğer erkeğin askerlik gibi bir durumu yoksa onlar da yönetici olarak tercih ediyorlar...” (Kadın, Diş Hekimi, Özel Hastane).

“... Erkeklerin yöneticilik yapma durumlarını insanlar daha çok benimsedikleri için erkek hemşirelerin yönetici olarak seçildiğini görüyorum. Erkek hemşirelerde de böyle bir talep var açıkçası...” (Erkek, Doktor, Özel Hastane).

“...Yönetici olabilmek için bazı seminerlerle katılan bazı eğitimlere giden hatta sağlık yönetimi alanında yüksek lisans doktora yapmak isteyen erkek hemşireler var...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“... Hastanedeki yöneticilik manasındaki işlerde hep olmak istiyorlar. Yani kadın hemşirelere diyorlar ki siz hasta bakın hastanın bakım yöntemleri ile uğraşın biz daha çok işin yönetim kısmında olalım şeklinde düşüncelerin olduğunun kanaatindeyim...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin genel mizaçlarında bir yöneticilik isteği görüyorum ben. Toplumda hala erkek hemşire imajı olumlu yönde ilerlemediği için erkek hemşireler mesleğin o imajından birazda olsa kurtulmak için yönetim pozisyonlarında görev almak istiyorlar ...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Ben son zamanlarda erkek hemşireleri daha çok yönetici pozisyonunda görüyorum. Eskiye nazaran daha fazla görüyorum desem daha doğru olur...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Son yıllarda erkek hemşire sayısının artması sebebiyle kadın yöneticilerinin sayısının azaldığını düşünüyorum. Erkek hemşireler yönetim kısmına geçmek için çok istekliler...” (Erkek, Doktor, Özel Hastane).

“...Erkeklerin yapıları gereği bir yönetme arzusu var içlerinde. Bu durumu birazda toplumun ataerkil yapısına bağlıyorum açıkçası. Tanıdığım erkek sorumlu hemşireler gerçekten güzel bir şekilde görevlerini yapıyorlar. Ben çok fazla yönetici olmak istemiyorum. Çünkü eve gittiğimde aklım hastanede kalsın istemiyorum. Erkek hemşireler bu konuda daha rahatlar bence...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerde genelde şunu görüyorum hep bir statü artırma isteği var yönetici olmak istiyorlar ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Kadın hemşireler yöneticiliği gündüz çalışmak için nöbet tutmamak için tercih ediyorlar. Fakat erkek hemşireler yöneticiliği bir tatmin olarak değerlendiriyorlar bence. Erkek hemşirelerin yöneticilik yapma istekleri gerçekten çok fazla istekliler...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Geçmiş yıllarda bir yönetmelik çıkmıştı ve bu yönetmelikte yüksek lisans yapan hemşirelerin sorumlu hemşire seçiminde daha ön planda tutulduğunu anlatıldığına dair. Sadece bu hakkı

kullanıp yönetici olmak için lisansüstü eğitime başlayan arkadaşlarım var... ” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Kadın hemşireler hamilelik durumları süt izni durumlarından dolayı yöneticilik pozisyonuna çok tercih edilmiyorlar. Bu durum erkek hemşireler için bir avantaj oluşturuyor diyebilirim. Yönetim kadın hemşireleri bu sebeplerden dolayı erkek hemşireyi daha çok tercih ediyor...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Kadın hemşire yönetici ile hemşireler arasında bazen fikir uyuşmazlıkları ve çatışmalar yaşanabiliyor. Erkek hemşirenin yönetici olarak çalıştığı servislerde çatışmanın daha az olduğunu görüyorum. Erkek yönetici hemşireler daha uyumlu davranış sergiliyorlar...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

Klinik Alanda Uzmanlaşma

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının konuya ilişkin görüşleri incelendiğinde; hemşirelikte uzmanlaşmanın gerekli olduğuna ve bunun önemine vurgu yapılarak, erkek hemşirelerin bazılarının hemşirelik mesleğinin belirli bir klinik alanında uzmanlaşmak istedikleri ve bu bağlamda kendini geliştirmeye çalıştıkları saptanmıştır. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Pratisyen bir hekim kalp ameliyatına girdiğini gördük mü hayır asla buna sistem izin vermez öyle değil mi. Ama söz konusu biz hemşirelere gelince yeni mezun hemşire tüm branşlarda çalışabiliyor. Keşke yani üniversite son sınıfta bölümleri seçebilsek. Kimi acil hemşiresi olsa kimi geriatri hemşiresi olsa keşke böyle seçeneklerimiz olabilse o zaman hem biz hemşireler daha fazla tatmin oluruz hem de hasta ve hasta yakınları daha kaliteli bir hizmet alırlar ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bizde tıpta nasıl uzmanlaşma oluyorsa hemşirelerde de uzmanlaşma olması lazım hastaların daha iyi bakım alabilmesi için sağlık bakım hizmetlerinin daha iyi sunulabilmesi için. Yani bir hemşire bir alanda uzmanlaşmalı atıyorum ortopedi alanında mı çalışmak istiyor o alanda çeşitli hizmet içi eğitimleri düzenlenmeli hemşireleri kongrelere gönderilmeli eğitim verilmeli ve bu hemşireye uzman ortopedi hemşiresi denmeli ya da başka bir unvan verilebilir. Böyle bir olay olduğunda yani biz doktorlar açısından da çok rahat olacak her servise yeni bir hemşire geldiğinde biz hep o hemşirenin tecrübeli hale gelmesini bekliyoruz. Branşlaşma olsa uzman hemşire olsa hemşirelerin sebep olduğu tıbbi hatalar da yüksek derecede azalma olacağını düşünüyorum...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Hemşirelik mesleğinde uzmanlaşma olmalı fakat görüyorum ki şu ortamda çok zor. Akademisyen hemşirelerin bu bağlamda çeşitli çalışmalar yapması gerekiyor. Hükümete bakanlığa çeşitli sunumların yapılması gerekiyor. Hastanede çalışan servis hemşiresi bunu tek başına yapamaz imkânsız. Burada erkek hemşirelere çok fazla görev düşüyor bence haklarını sonuna kadar aramalılar...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“... Keşke hemşirelik mesleğine de branşlaşma olsa sadece akademik anlamda yükselme olmasa yani klinik hemşireleri de kendi aralarında bazı unvanlarını alabilse çalıştığı yıla göre mesela. Bir hemşire düşünelim 25 yıldır kardiyolojide çalışıyor. 26. senesinde ortopediye veriyorlar. Ortopediye geçtiği zaman ve yeni mezun hemşire ile aynı oluyor yani o kadar birikimi o kadar tecrübesi bir anda çöp oluyor...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hemşirelik mesleğinin 100 yıldır aynı yerinde saymasını sebeplerinden biri branşlaşma olmaması...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bence erkek hemşirelerin özellikle acil ve yoğun bakım alanlarında uzmanlaşmaları gerekiyor. Böyle bir sistemin sağlık sistemine derhal dahil edilmesi gerektiğini savunuyorum. Bildiğim kadarıyla hemşirelere sertifika veriliyor ama bunun daha bir üst seviyeye çıkartılması lazım. Yani hemşirelere bir sınava tabi tutup ya da isteyen hemşireleri eğitim ve araştırma hastanelerinde iki yıl üç yıl belirli bir alanda eğitime tabi tutarak onların da unvanlarına bir sıfat ekleyerek bu iş gerçekleştirilebilir...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Bence biz hemşirelerin de aynen doktorlardaki diş hekimlerindeki gibi uzmanlık alanlarımızın olması lazım. Uzman olan hemşirenin de özlük haklarının aşırı bir şekilde geliştirilmesi gerekiyor ki insanlar uzmanlık yapmak istesinler...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Özellikle acil servislerde tecrübeli deneyimli hemşirelerin olması gelen hastaların hızlı bir şekilde işlerinin halledilmesi ve gerekli tedavilerin uygulanması noktasında hız kazandırıyor. Bütün hemşirelerin çalıştığı alanlar belli olsa herkes o alanda bir eğitim alsın ve bu aldıkları eğitimle çalışsalar aynen doktorlardaki gibi diyorum...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bence hemşirelerin uzmanlaşması branşlaşması gerekiyor çünkü bu durumun hasta bakım kalitesini çok fazla etkileyeceğini düşünüyorum. ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bütün alanlarda çalışan bir hemşire yerine tek bir alanda çok iyi çalışan bir hemşire olmasını tercih ederim çünkü hemşire hayat kurtarır ...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Hemşirelerde de uzmanlaşmanın olması gerektiğine inanıyorum. Bir hemşirenin bir alanda gerçekten iyi bir hemşire olabilmesi için en az 5 yıl çalışması gerekiyor. Tecrübe kazanan hemşirelerde ya yönetim tarafından ya kendi isteğiyle ya da bir tayin sebebiyle yerleri değiştiriliyor...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bizim meslekteki en önemli sorun uzmanlaşma dört yıllık üniversite bitiriyorsun üzerine yüksek lisans yapıyorsun üzerine doktoranı yapıyorsun lise mezunu hemşireyle aynı yoğun bakımda hastaya pozisyon veriyorsun. En büyük sorunumuz eğitimi alan hemşireye belirli bir unvan verilmemesi. Evet yüksek lisansı bitiren hemşirelere uzman hemşire deniyor ne statüsü değişiyor ne maaşı değişiyor yani Doktorlar da böyle mi mesela dış hekimlerinde böyle mi bu olay hayır yani adam uzmanlığını yaptığı zaman her türlü pozitif katkısını görüyor...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bence tıp fakültelerinde olduğu gibi biz hemşirelerde de uzmanlaşma tam anlamıyla olmalı. Şu an yüksek lisans mezunu hemşireler uzman hemşire olarak değerlendiriliyor. Fakat çoğu uzman hemşirelerimiz kendi alanları dışında çalıştırılıyor. Böyle bir ortam oluştursa erkek hemşireler için daha avantajlı olabilir. Çünkü erkek hemşireler hem daha istekliler hem de daha çok vakitleri var...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Ben yoğun bakımda çalışmayı çok seviyorum. İyi bir yoğun bakım hemşiresi olarak anılmak istiyorum. Hemşire hocalarımızın yayınladığı makaleleri takip etmeye çalışıyorum. Benden kıdemli bir hemşire varsa ondan istifade ediyorum ...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Hemşirelik mesleğini isteyerek tercih etmemiş olabilirsin ama bu mesleği icra ediyorsan bir alanın olmalı ve o alanda çok iyi uzmanlaşmalısın. İşini en iyi şekilde hakkını vererek yapmalısın...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“... Ben cerrahi alanda çalışmak o bölüm de uzmanlaşmak istiyorum ama yönetim orada çalıştırmıyor. Yönetime kaç defa gidip derdimi anlattım. Fakat her defasında farklı bahanelerle istediğim bölüme vermediler. Böyle olunca işe çok odaklanamıyorsun...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Ben dahiliye servisinde çalışıyorum ama ilerleyen zamanlarda çocuk alanında akademik eğitimi de yükseltip sadece çocuk hastalara çocuk yoğun bakımda çalışmak istiyorum bu alanda uzmanlaşmak istiyorum çocuklara karşı ilgim var...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Ülkemizdeki neredeyse tüm profesyonel meslek gruplarında branşlaşma uzmanlaşma mevcut. Ama hemşirelik mesleğinde maalesef uzmanlaşma zemini yok. Evet yüksek lisans mezunu hemşireler uzman hemşire olarak değerlendiriliyor ama bunun uygulamada bir karşılığını göremiyorum ben...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Ben yoğun bakım hemşiresi olarak anılmak istiyorum bütün hayatım boyunca da yoğun bakımda çalışmak istiyorum keşke yoğun bakım hemşiresi unvanı alabilsek. Özlük haklarımızda da yoğun bakım hemşiresi olarak yazsa ve bu arkadaş başka bir hemşirelik alanına geçmek istediğinde bir sınava tabi tutulsa yani böyle olduğunda daha kaliteli sağlık bakım hizmeti vereceğimizi düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

4.2.2.2.Alt Tema: Akademide İlerleme

Erkek hemşirelerin akademik alandaki kariyer planları; lisansüstü eğitim alma, akademisyen olma isteği ve farklı bir bölümde eğitim alma isteği olmak üzere üç temel kod olarak ele alınmıştır.

Lisansüstü Eğitim Alma

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının, erkek hemşirelerin akademik alanda ilerlemelerine ilişkin görüşleri incelendiğinde; erkek hemşirelerin, düzenli bir aile yaşamı, statü kazanma ve mesleki kimliği benimsememe ve farklı pozisyonlara geçme gibi nedenlerle, lisansüstü eğitim almaya daha fazla istekli oldukları saptanmıştır. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda verilmiştir.

“...Bazı arkadaşlar da nöbet tutmamak için daha düzenli bir aile hayatlarının olabilmesi için lisansüstü eğitime yöneldiklerini görüyorum. Akademide çalışan hemşirelerin daha düzenli bir hayatı var...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Toplum baskısından dolayı özellikle eşi çalışıyorsa ve eşi kendinden daha yüksek bir statüde çalışıyorsa toplumun baskısından dolayı lisansüstü eğitime geçip kendi mesleki statüsünü yükseltmek isteyen hemşire arkadaşlar var...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Kadınlara göre toplumun yüklemiş oldukları roller daha az olduğu için erkek hemşireler böyle kendilerini boş bulup bir şeyle ilgilenmek istedikleri için lisansüstü eğitime yöneliyorlar...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Erkek hemşirelerde bir otorite kavramı var biliyorsunuz geçmiş yıllarda bir yönetmelik çıkmıştı ve bu yönetmelikte yüksek lisans yapan hemşirelerin sorumlu hemşire seçiminde daha ön planda tutulduğunu anlatıldığına dair yani erkek otoriteyi seviyor bu yüzden yüksek lisans

yapıp sorumlu hemşire olmak yönetici olmak istiyor diye düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşirelerde lisansüstü eğitimin çok fazla tercih edildiğini düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bazı erkek hemşireler ise lisansüstü eğitimi tamamlayıp sorumlu hemşire olmak istiyorlar...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Biz erkeklerin lisansüstü eğitime daha fazla yönelmesi gerektiğini düşünüyorum. Bizim hemşirelik mesleğini ileri boyutlarda öğrenmeliyiz hatta üniversitelerde hoca kimliği ile olmasa bile üniversitelerde öğrenim gören öğrencilere tecrübelerimizi deneyimlerimizi anlatmalıyız...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Erkek hemşireler kendi bölümleriyle alakalı yüksek lisans doktora yapıp bu bölümde ilerleyip hemşirelik mesleğinin eğitim öğretim aşamasında olmak istediklerini görüyorum...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşireler genelde mesleklerini yaparken ilerlemeyi daha çok hedefliyorlar bence. Yüksek lisans yapan erkek hemşire sayısı çok fazlaydı benim çalıştığım yerde...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Eşi ev hanımı olan erkek hemşirelerin iş çıkışı daha çok boş vakitlerinin olduğunu düşünüyorum. Lisansüstü eğitime ayırabilecekleri zaman dilimlerinin olması sebebiyle yüksek lisans doktora yapmak istediklerini görüyorum...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bana yüksek lisans doktora yapmak çok zor geliyor. Aileme kendime çok zor vakit ayırıyorum. Fakat erkek hemşirelerin daha dayanıklı olduğunu düşünüyorum nöbetten çıkıp ders dinleyebilecek dayanıklılıklarının olduğunu düşünüyorum. Erkek hemşireler bize göre daha hırslı. Ben nöbetten çıktıktan sonra gerçekten çok kötü oluyorum ben yapamam ama serviste gördüğüm erkek hemşireler lisansüstü eğitim açısından gerçekten çok istekliler...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hemşireliği seçen erkekler toplumun baskısıyla karşılaşıyorlar gördüğüm kadarıyla. Hatta bu yüzden birçoğu yüksek lisans doktora yöneldiğini düşünüyorum. Erkek hemşireler genel olarak başka arayışlar içine giriyorlar bu baskıdan dolayı. Çoğu erkek hemşirenin mutlu olmadığını görüyorum...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Ben erkek hemşireleri biz kadın hemşirelerden daha hırslı daha azimli görüyorum. Yani üniversiteyi okuyup bitiren bir kadın hemşire devleti atandıktan sonra kendini ailesine ve kendine ayırıyor açıkçası. Tanıdığım erkek hemşirelerin çoğu lisansüstü eğitim almak istiyor. Kendilerini daha iyi noktalarda görmek istiyorlar...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Ben açıkçası yüksek lisans eğitimi mi almak istiyorum. Fakat yoğun bakımda çalışıyorum. Yönetim derslere gitmemiz için gerekli toleransı sağlamıyor. Bunun nedeni ise elindeki yetişmiş elemanı göndermek istememesi ve yoğun bakımda erkek hemşireye daha fazla ihtiyaç var erkek hemşireye yoğun bakımda tutabilmek için bu tarz hareketler sergiliyorlar diye düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

Akademisyen Olma İsteği

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde erkek hemşirelerin bazılarının akademisyen olmak istedikleri saptanmıştır. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Maalesef erkekler akademisyenliği hemşirelik mesleğinden farklı bir şey gibi düşünüyorlar. Erkekler lisans eğitimlerini aldıktan sonra maalesef hiçbir alanda hiç çalışmadan yüksek lisans yapıp akademik camiaya atlamak gibi bir düşünceleri var...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşire arkadaşlar artık bir noktadan sonra farklı bir heyecan arıyorlar ya farklı işlere yöneliyorlar ama gördüğüm kadarıyla büyük bir kısmı üniversitede hoca olmak istiyorlar o yüzden yüksek lisans ve doktora başlayan erkek hemşireler var. Maalesef erkekler hemşireliği benimseyemedi sevemedi hep hemşirelikten bir kaçış var...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“... Mesleğe başladığım ilk dönemlerde herhangi bir hedefim yoktu açıkçası sadece işimi doğru yapabilmek hastalara faydalı olabilmek hastalara yanlış bir uygulama yapmamaktı. Son dönemlerde galiba hemşire olarak mesleki tatmini yaşadığımı düşünüyorum. Yani hastane ortamında yönetici olmak maalesef torpille oluyor insanların bilgi ve donanımlarıyla değil. Hastane içerisinde bir noktaya gelemeyeceğimi net bir şekilde anladım. Yani eğer alanında teorik olarak doluyusan ALES gibi sınavlardan da yüksek bir puan aldıysan torpil olayı olmadan akademisyen olma olasılığımız var. Yani bu sebeplerden dolayı akademisyenlik düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hastanenin yorucu ortamından bazen çok sıkılıyorum öğretim görevlisi ya da araştırma görevlisi olmak istiyorum. Gerçi araştırma görevlileri daha çok yoruluyor hocanın baskısından

dolayı onun da farkındayım ama sanki öğretim görevlileri daha rahat gibi geliyor bana...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Biraz daha hemşirelik adına tecrübe edindikten sonra akademisyen olmayı düşünüyorum açıkçası. Biz erkek hemşirelerin akademide de olması gerektiğine inanıyorum. Üniversite hocalarına baktığımızda %90'ı kadın. Erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğinin hem uygulama alanında hem de eğitim ve öğretim alanında da var olmasını istiyorum. Dediğim gibi önce kendimi hemşirelik mesleği açısından tamamen donanımlı gördüğüm zaman tecrübeli gördüğüm zaman akademisyen olmak istiyorum. Öğrencilere faydalı olabilmek için uzun yıllar hemşirelik yapmak gerekiyor bence...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Bazen lisansüstü eğitime yönelip üniversitede hoca olmak istiyorlar. Genelde bu isteği ben hastanenin yoğunluğundan ve stresinden kurtulmak için ya da daha fazla para kazanmak için yaptıklarını düşünüyorum. Bu durumu gerçekten eğitici olmak isteğiyle yapan erkek hemşirelerde var...” (Kadın, Diş Hekimi, Özel Hastane).

“...Bazı erkek hemşireler ise lisansüstü eğitimi tamamlayıp üniversitelerde akademisyen olmak istiyorlar. Erkek hemşirelerin bu konuda çok istekli olduklarını görüyorum. Nöbetten çıkıp yüksek lisans doktora dersine giden çok erkek hemşire arkadaşım var...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Akademisyenlerin çalışma şartlarının daha rahat olduklarını düşünüyorlar ya da daha fazla ücret alacaklarını düşündükleri için akademisyen olmak istiyorlar. Çoğu erkek hemşirelik mesleğini isteyerek tercih etmediği için hemşire unvanından sıyrılıp hoca kimliğine girmek istiyorlar. Ben bu olayı doğru bulmuyorum severek yapmadığın bir işi nasıl genç nesillere anlatabilirsin ki...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Erkek hemşirelerden hemşirelik bölümünü istemeyerek yazan hemşirelerin kendisini geliştirip en azından bu işin akademi boyutunda olmak hoca olmak istiyorlar...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Biliyorsunuz ki hemşirelik sürekli nöbet tutulan bir meslek grubu tabii ki nöbet tutunca günleriniz karışıyor hayatınız değişik bir moda geçiyor bazı erkek hemşireler sadece bu moddan çıkmak için nöbetten kurtulmak için bile lisansüstü eğitime yönelip hoca olmak istiyorlar...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Yüksek lisans doktora yapıp hoca kimliğini kazanmak istiyorlar. Hemşirelik kimliğinden kurtulmak istiyorlar. Ben hasta ile ilgilenmeyi sevdiğim ve istediğim için hiçbir zaman böyle bir düşüncem olmadı. Fakat çoğu erkek meslektaşım bu gibi düşüncelere sahip maalesef...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Şu ana kadar çalıştığım erkek hemşireler genelde bu mesleği yapmaktan memnun değiller. Sanki hemşirelik mesleğiyle üniversitedeki akademisyenliğin farklı olduğunu düşünüyorlar. Üniversitede akademisyen olmak istiyorlar üniversitede akademisyen olunca hemşire kimliğinden kurtulacaklarını düşünüyorlar. Erkekler maalesef bu mesleği kendilerine bir türlü ait hissedemiyor...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

Farklı Bir Bölümde Eğitim Alma İsteği

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının, erkek hemşirelerin farklı bir bölümde eğitim alma isteğine ilişkin görüşleri incelendiğinde; erkek hemşirelerin, hemşirelik mesleğini isteyerek seçmemeleri nedeniyle benimsememeleri, evli olanların özellikle eşlerinin ailelerinin baskı kurmaları, hemşirelik dışı alanlarda yöneticilik yapma isteği, emeklerinin karşılığını almadıklarını düşünmeleri, gibi nedenlerle farklı bir bölümde eğitim almak istedikleri belirtilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Erkek hemşireler bazen ailelerinden bazen çevrelerinden bazen de işinin ailesinden baskı görebiliyor psikolojik olarak. Özellikle erkek hemşire arkadaşın eşi kendisinden daha yüksek bir bölüm mezunuyse ve çalışıyorsa erkek hemşirenin eşinin ailesi tarafından erkek hemşire baskı yapılabiliyor. Erkek hemşireler sırf bu bahsettiğim baskılardan kurtulabilmek için farklı bir bölüm okumayı düşünebiliyorlar ...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Maalesef erkek hemşirelerin üniversite tercih dönemlerinde almış olduğu yanlış kararlar onları bir ömür boyu sevmediği bir işe yapmalarına sebep oluyor. Bazı erkek arkadaşlar da bu bıkkını görüyorum ve bazıları üniversite sınavına hazırlanıp başka bir bölüm okumak istiyor...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşireler bir türlü kendini mesleğe veremediler bence. Kaç tane erkek hemşireyle sohbet ettiysek çoğunluğu farklı bir bölüm okuma isteği var yani hemşireliği bırakma niyetleri var. Sadece şu an para kazanacakları başka bir işten olmadığı için bu mesleği yaptıklarını düşünüyorum ...” (Erkek, Doktor, Özel Hastane).

“... Maalesef yaptığımız işle aldığımız para ters orantılı diyebilirim. Bu kadar emeğin karşılığında aldığımız ücret gerçekten tatmin edici değil. Bu yüzden farklı bir bölüm okuma

arzum var diyebilirim. Böyle YouTube'dan falan matematik kanallarını falan takip ediyorum üniversite sınavına girip eczacılık kazanmak istiyorum. Bir müddet hem okuyup hem çalışarak eczacılık fakültesini bitirip kendime eczane açmak istiyorum. Eczacı arkadaşlarım var kazançları çok iyi çünkü...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşireler genelde bu bölümde atanma kolaylığı var iş imkânı var diye bölümü yazıyorlar sonra işe başladıklarında ortamı görünce toplumun değişik düzeyde var olan algısını görünce bu mesleği yapmak istemiyorlar. Başka bir mesleği yapmak için farklı bölüm okuyorlar üniversite sınavlarına giriyorlar gördüğüm erkek hemşirelerin büyük bir kısmı böyle bir çaba içerisinde yani bu hemşire kimliğini atmak istiyorlar ...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Sağlık yönetimi bölümünü okuyarak belki yönetimdeki kadrolara yerleşebilirim umuduyla sağlık yönetimi bölümü bitirmeye çalışan erkek hemşireler vardı...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“... Bazı erkek hemşireler toplum baskısından dolayı bu mesleği yapmak istemiyorlar. Yani bu aile baskısı olabilir arkadaş baskısı olabilir hatta evlendiği kişinin ailesinin baskısı yüzünden olabilir. Erkek hemşireler sırf bu baskılarından kurtulabilmek için başka bir bölüm okuyorlar...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Beraber çalıştığımız bir erkek hemşire iki yıllık adalet okudu sonrasında sınava girip hukuk kazandı ve şu an avukatlık yapıyor. En son görüştüğümüzde almış olduğu karardan mutlu olduğunu söylemişti...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Acilde nöbet tuttuğumuz bir erkek hemşire arkadaşımız sürekli spor yapıyordu. Polislik sınavlarına hazırlanıyordu hemşirelik yapmak istemiyordu. Sonunda polislik sınavını kazandı polis oldu...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bizim serviste bir erkek hemşire arkadaşımız yoğun bir şekilde üniversite sınavına hazırlanıyor. Hemşirelik mesleğini sevemediğini söylüyor hep. Çocukluk hayali diş hekimimi olmakmış. ...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Ben acil serviste ilk başlayan erkek hemşireleri hatırlıyorum bazılarının elinde üniversiteye hazırlık sınavı kitapları vardı yani hepsi başka bir bölüm okuyup bu meslekten kurtulmak istiyorlardı. Hemşirelik mesleğindeki erkekler neden kendilerini bu mesleğe ait hissetmiyorlar anlamıyorum...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Mühendislik okuyan hukuk okuyan bu mesleği sevmedikleri için başka bölümü okuyan erkek hemşire arkadaşlarım var. Hemşirelik mesleğini sevmeyenler bu bölümde çalışamazsınız. Böyle farklı arayışlar içinde olursunuz...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

4.2.2.3.Alt Tema: Serbest Çalışma

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde serbest çalışma konulu tema; sağlık kabini açma, yaşlı bakım evi açma ve sağlık dışı alanda girişimci olma olmak üzere üç temel kod olarak ele alınmıştır.

Sağlık Kabini Açma

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının, erkek hemşirelerin serbest çalışma alanı olarak sağlık kabini açmaya ilişkin görüşleri incelendiğinde; erkek hemşirelerin bazılarının yapmakta oldukları işlerini, iş yükünün fazla olması, ekonomik açıdan tatmin olmama, hastane çalışma ortamının olumsuzluğu gibi nedenlerle bırakarak sağlık kabini açmak istedikleri belirtilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Erkek hemşirenin genelde hastanede yoğun bir ortamda çalışmak istemediklerini görüyorum. Hastane ortamının erkek hemşireleri çok uygun olmadığını da düşünüyorum. Erkek hemşirelerin hep kadın hemşirelerle çalıştığı için o kadın ortamından da sıkılıyorlar. O ortamdan uzaklaşmak istiyorlar kimileri mesleği tamamen bırakmak istiyor. Bazı erkek hemşireler ise hemşirelik mesleğinden istifa edip özel bir sağlık kabini açmayı hedefliyor. Ama bunlar için bir sermaye gerekli çoğu arkadaşımızın da sermayesi olmadığı için bu işlere cesaret edip giremiyorlar...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Aslında hastane gerçekten çekilecek bir ortam değil aldığımız para da ortada. Bazen bir sağlık kabini açmayı düşünüyorum üniversiteden mezun olduğumuz bir arkadaşımız Ege taraflarında sağlık kabini açtı orada enjeksiyon yapıyor tansiyon ölçüyor ve güzel de para kazanıyor açıkçası...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Sağlık kabini açmaktı aslında bir seçenek fakat orada da hastaya bir işlem uyguladığınızda komplikasyonlar olabilir ve bunun cezayı yaptırımlar olabilir bunu da göze alamıyorum açıkçası ama hastanenin bu yoğunluğundan ve yorgunluğundan da artık bunaldım...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Yani burada doktorun kaprisini çekmekten hemşirelerin birbirine çekememezliklerini izlemektense bir tane sağlık kabini açıp güzelce pansumanı yapıp tansiyonumu ölçüm paramı

alıp hayatıma bakmak istiyorum tek başıma olmak istiyorum kimseden emir almak istemiyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Ülkemizde bu ara sağlık kabinleri gerçekten revaçta. Basit işlemler için hastaneye gelip sıra beklemek istemeyen vatandaşlar sağlık hizmetleri sunumunu orada alabiliyorlar. Birkaç erkek hemşire arkadaş gerçekten sağlık kabini açmayı düşündük fakat sonra başka şeyler araya girdi öylece kaldı...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşire arkadaşlar hastanede mutlu değillerse istifa edip sağlık kabini açabilirler. Hastanede mutlu değilsen motive bir şekilde işe gelmiyorsan bence istifa etmelisin. Çünkü burada insan canı ile uğraşıyoruz ben çoğu erkek hemşire arkadaşım böyle istemeyerek çalıştığını görüyorum yönetimden şikayetçiler biz doktorlardan şikayetçiler kadın meslektaşlarından şikayetçiler. Bu durum onları tıbbi hata yapmaya zorlayabilir...” (Erkek, Doktor, Özel Hastane).

“...Ben aslında hastaneden ayrılıp evde hemşirelik hizmetleri sunabileceği bir sağlık kabini açmak istiyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Bana destek olacak birkaç erkek hemşire arkadaşım daha olsa gerçekten hastanenin yorucu stresli ve sıkıcı ortamından uzaklaşıp kendi işimizi yapabileceğimiz bir sağlık kabini açmak istiyorum ...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Bizim sınıftan mezun olan bir erkek hemşire arkadaş devlete atanmayı ya da özelde çalışmayı hiçbir şekilde gündemine almadı. KPSS sınavına bile girmedi. Birkaç sağlıkçı arkadaş ile birlikte kendine sağlık kabini açtı. Bizden daha mutlu ve daha çok kazanabiliyor diyebilirim. ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Aslında bırakacaksın hastaneyi sadece kendi işini yapacaksın bir sağlık kabini açıp rahat bir şekilde orayı işleteceksin. ...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Sağlık kabini açma gibi bir düşüncem var her yerde görüyorum ama güvenli alan olan devlet işine bırakıp gidemiyorum ...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

Yaşlı Bakım Evi Açma

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının erkeklerin serbest çalışmalarıyla ilgili görüşlerinden yaşlı bakım evi açmaya ilişkin olanlar incelendiğinde; erkek hemşirelerin hastanedeki çalışma ortamından hoşlanmama, kendi işini kurarak daha iyi gelir sağlama, daha önce yaşlı bakım

deneyimi nedeniyle bunu geliştirerek kendi işlerini kurma isteği gibi nedenlerle işlerini bırakarak yaşlı bakım evi veya huzurevi açma isteğinde oldukları belirtilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda verilmiştir.

“... Biz hemşirelerin çalışma alanı çok geniş bunun farkındayım birazcık sermayem olsa yaşlı bakım evi açıp işletmeyi çok isterim. Geriatri bölümünü olan ilgimin de aslında çok fazla olduğunu düşünüyorum. Özellikle yaşlı hastalarla ilgilenmek omlara yardım etmeyi çok seviyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“... Sağlık alanında toplumun sorunlarına hitap eden bir işletme açmayı çok isterim. Yaşlı bakımevi açmak günümüzde gerçekten çok mantıklı bir hareket fakat yanlış bilmiyorsam yaşlı bakımevi açabilmek için doktor da olması da gerekiyor bir hemşire sadece tek başına açamıyor diye biliyorum. Gerekli şartları sağladığımda bakımevi huzurevi tarzında bir yer açmak istiyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Nöbette erkek hemşire arkadaşlarla muhabbet ettiğimizde bazılarının hastanede çalışmak istemediğini bir yaşlı bakım evi açmak istediğini ya da bir sağlık kabini açıp orayı işletmek istediklerini duyuyorum. Erkek hemşireler genelde hastane ortamını çok sevmiyorlar...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Eşim risk almamı istemiyor yani ailemi ve etrafımdakileri bu konuda gerçekten ikna edebilsem evime arabamı satıp bir yaşlı bakımevi açmaya isterim en azından öyle daha çok rahat olacağını düşünüyorum. En azından kimseden emir almadan kendi işimi yaparım...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bizim serviste çalıştığımız erkek hemşireler gerçekten bu işi severek yapıyorlar ama severek yapmayan çoğunluk bir grup olduğunu düşünüyorum. Diğer çalıştığım servisteki arkadaşlar hastanenin yoğunluğundan ya da doktorların tepkilerinden sıkıldığı için hastaneden ayrılıp kendilerine yine sağlık sistemi üzerine bir iş kurmak istiyorlardı. Yaşlı bakımevi açmak isteyen erkek hemşire arkadaşlar vardı...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Bazı erkek hemşire arkadaşlar ek iş olarak yatağa bağımlı hastalara bakım veriyorlar ve ciddi paralar kazanıyorlar. Nöbet çıkışlarında boş günleri bu şekilde değerlendiriyorlar. Bazı erkek hemşire arkadaşlarım huzurevi açılma düşüncelerinin olduğunu biliyorum ...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“... Uzun yıllardır yoğun bakımda hemşire olarak çalışıyorum yatağa bağımlı hastanın bakımı konusunda oldukça tecrübeli olduğumu düşünüyorum. Özel olarak ilgilendiğim yaşlı ve yatağa bağımlı hastalar var. Onların bazı sağlık bakım hizmetleri gereksinimlerini karşılıyorum. Ve bazen hastaneden aldığım maaşım iki-üç katını kazandığım oluyor. Sadece yaşlılara ve yatağa bağımlı hastaları hizmet veren bir işletme açmayı düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...İlerleyen dönemlerde eğer param olursa bir huzurevi açmayı çok istiyorum. Kendi işimde çalışmak istiyorum. Hastanede hep bir çatışma ortamı var. Hastane içerisinde hemşireler arasında çekememezlik var. Bu ortamdan uzaklaşmak istiyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hastaneye atanmadan önce huzurevinde çalışmıştım. Huzurevinde hastanedeki karmakarışık ortam yerine daha sessiz daha sakin bir ortam var. Oradaki ortamı daha çok seviyorum ileride ya bir huzurevinde çalışmak istiyorum ya da kendim yaşlı bakım hizmeti veren bir işletme açmak istiyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Ülkemizde yaşlı bakım hizmeti veren çok fazla özel kurumun olmadığını düşünüyorum. Yani hayalim ileride bir yaşlı bakım hizmeti veren bir işletme açmak istiyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“... Açık öğretimden iki yıllık yaşlı bakımı okudum devlete atanmadan önce de huzurevinde çalışmıştım. İlerleyen dönemlerde bir yaşlı bakım hizmeti veren bir kurumda görev almak istiyorum o kurumda yönetici olmak istiyorum. Yaşlı hastalar hizmet etmek onların dualarını almak hoşuma gidiyor...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

Sağlık Dışı Alanda Girişimci Olma

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının konuya ilişkin görüşleri incelendiğinde; erkek hemşirelerin sağlık dışı alanda girişimcilikle ilgili olarak, hemşirelik mesleğini benimsememeleri ve bunu sürdürmek istememeleri, çalışma koşullarının güçlüğü, daha iyi kazanma isteği gibi nedenlerle, kafe, turizm, oto galeri, vb. farklı sektörlerde işyeri açarak ticaretle ilgilenmek istedikleri belirtilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda verilmiştir.

“... Erkek hemşirelerin genelde hemşirelik mesleğini yapmaktan memnun olmadıklarını görüyorum. Nöbetlerde konuşmalarımızda bunu açıkça dile getiriyorlar. Bazı erkek hemşireler gerekli sermayeyi bulduklarında hemşirelik mesleğini bırakıp farklı sektörlerde ticaret yapmak

istiyorlar. Bizim bir erkek hemşire arkadaş bir kafe açıp işletmek istediğini söylemişti...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“... Toplumdaki erkek hemşire baskısından hala kurtulamayan erkek hemşire arkadaşlarımız var. Bu arkadaşlarımızdan bazı gerçekten bu mesleği bırakıp başka bir sektörde çalışmak istiyorlar. Bazı arkadaşlar babalarının ya da eşlerinin üzerine ticari işletme açıp çalışan arkadaşlar var. Ve bu işlerinin yoluna girdiği zaman hemşireyi tamamen bırakacaklarını söylüyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bizim mesleğimiz gerçekten parayla yapılacak bir meslek değil öncelikle bu işi sevmek gerekir çünkü odak noktanız insan canı. Ben görevime en iyi şekilde yapmaya çalışıyorum ama çok fazla severek yaptığım bir iş değil maalesef. Yani atanma kolaylığı olduğu için yazdığım bir bölümdü. Hani şu an çeşitli fikirlerim var farklı bir işletme açıp orada çalışmak istiyorum ama birinin yanında değil kendime ait bir yer açmak istiyorum. Yani bu bir turizm firması olabilir ya da çok farklı elektronik cihaz satan bir ticari işletme olabilir. İlerleyen zamanlarda bunu gerçekten denemek istiyorum ...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Aslında hemşirelik mesleğini bırakıp farklı bir iş yapabilirim. Çünkü bu meslek gerçekten çok yorucu gecesi gündüzü olmayan bir iş kolu maalesef. Ama devlette garanti bir işimiz olduğu için güvenli alanımızı terk edip bir türlü yeni girişimlerde bulunamıyoruz sadece istekte kalıyor...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Bizim servisteki erkek hemşirelerin çoğu farklı bir işle uğraşıyor kimi sosyal medyalarda ürün satmaya çalışıyor ya da birkaç hemşire arkadaş ortak birleşip bir işletme açıyorlar oraya işletiyorlar. Hepsinin hayali işte yaptıkları işte büyüyüp gerçekten güzel para kazandıklarında bu mesleği bırakmak ...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“... Ben acil serviste hekim olarak çalışıyorum ben de artık yani başka bir ticari alana yönelmeyi çok istiyorum yani erkek hemşirelerin de böyle düşüncelerinin olduğunu düşünüyorum ve çok normal karşılıyorum. Bazen hayatımızda bu stresi atıp farklı bir işle uğraşmak isteği hep oluyor...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Hemşirelik mesleği gerçekten ağır sorumlulukları olan bir meslek. Bazen sadece bu ağır sorumluluklardan kurtulmak için farklı bir iş yapmayı düşündüğüm çok oluyor. Birazcık sermayem olsa araba alıp satmayı tercih ederim bu mesleği yapmaktansa...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hemşirelik mesleğini bırakıp farklı bir ticari faaliyette bulunmak isteyen çok fazla erkek hemşirenin olduğunu görüyorum alanda. Bunun sebebini mesleği istemeden toplum baskısından dolayı seçmelerine bağlıyorum ...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

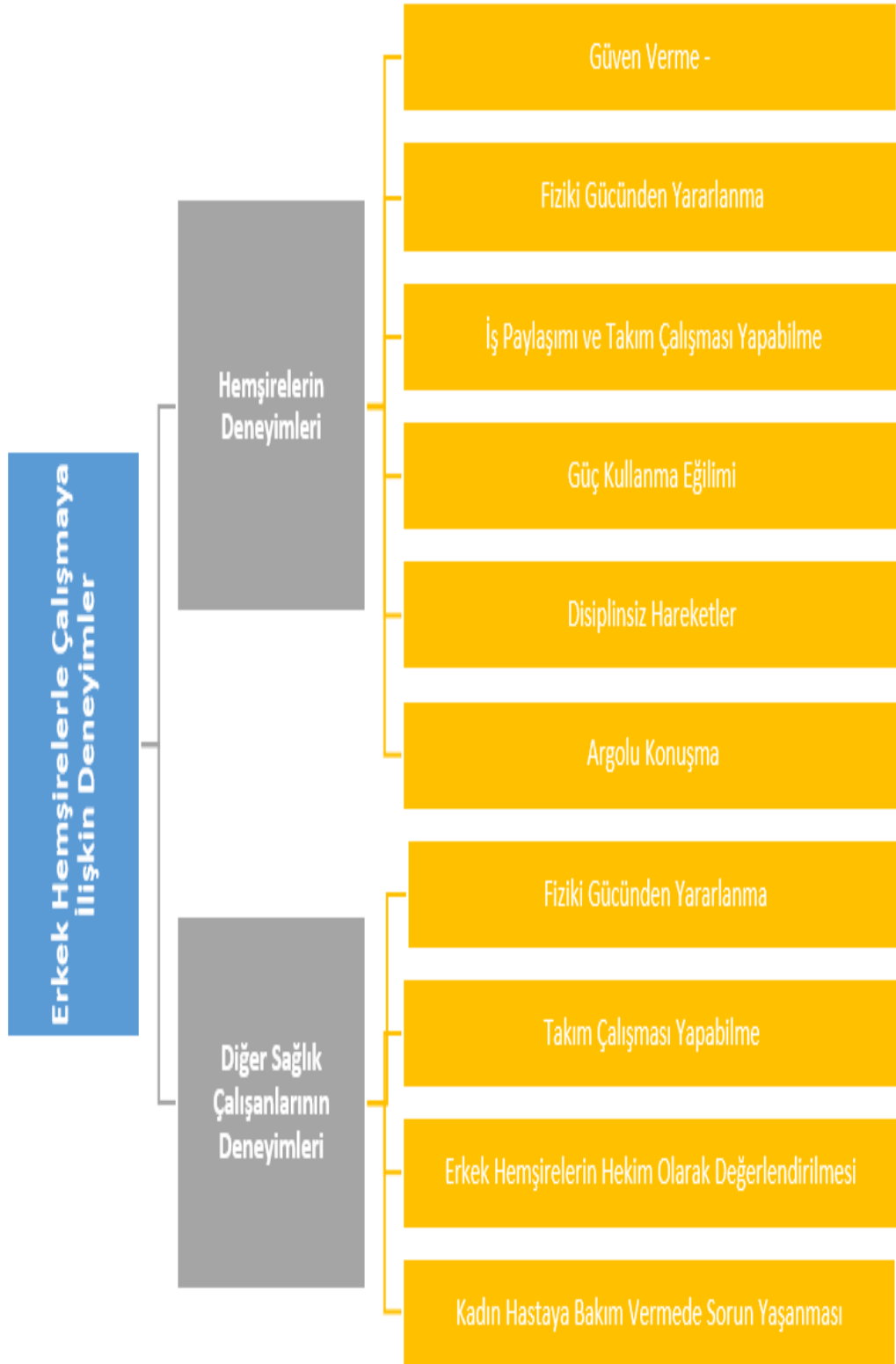
“...Erkek hemşireler hemşirelik mesleğinde beklentilerini çok fazla bulamadıklarını düşünüyorum. Hemşirelik mesleğinin üyelerinin çoğu biliyorsunuz ki kadın. Erkek hemşirelerin bu kadın ortamında bu çekişme ortamında çok fazla kalmak istemediklerini düşünüyorum. Bu yüzden farklı alanlara yöneldiklerini düşünüyorum. Çoğu hemşire arkadaş ortak farklı ticari işletmeler açmaya çalışıyor başarılı olduklarında mesleği bırakmak istiyorlar...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin biz kadın hemşirelere göre mesleği bırakma noktasında daha istekli olduklarını düşünüyorum. Erkek hemşire arkadaşların genelde farklı işlerle uğraştığını görüyorum. Sağlık alanı dışında ticaret yapma eğilimlerinin çok fazla olduğuna şahit oluyorum. Bizim serviste bir erkek hemşire arkadaş sürekli araba alıp satıyor biraz daha sermayesi olduğunda mesleği bırakıp galerici olmak istediğini ifade ediyor...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin işten ayrılma isteklerinin daha fazla olduğunu görüyoruz. Erkekler bu mesleğe sonradan katıldığı için hala kendileriyle bu mesleği bağdaştırmadıklarını düşünüyorum. Erkek hemşireler genelde farklı bir işle uğraşıyorlar. Bizim acil serviste çalışan bir hemşire arkadaş sosyal medya üzerinden takı satıyor...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

4.2.4. Tema: Erkek Hemşirelerle Çalışmaya İlişkin Deneyimler

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimler; hemşirelerin deneyimleri ve diğer sağlık çalışanlarının deneyimleri olmak üzere iki alt tema başlığında ele alınmıştır. Tema ve alt temalar ile kodlar Şekil 4.4’de görülmektedir.

Şekil 4-4: Erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimler teması altında oluşan alt temalar ve kodlar

4.2.4.1. Alt Tema 1: Hemşirelerin Deneyimleri

Araştırmaya katılan hemşirelerin, erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimlerine ilişkin bulgular incelendiğinde; kendini güvende hissetme, erkeklerin fiziki gücünden yararlanma, iş paylaşımı ve takım çalışması, güç kullanma eğilimi, disiplinsiz hareketler ve argolu konuşma olmak üzere altı kod başlığında ele alınmıştır.

Güven Verme

Araştırmaya katılan hemşireler tarafından; erkek hemşirelerle birlikte çalıştıklarında kendilerini daha güvende hissettikleri, özellikle erkek hemşirelerin kadın hemşirelere yönelik gösterilen şiddet olaylarının azalmasında etkili olduğu ve en aza indirgeyerek kadın hemşirelerin kendilerini güvende hissetmelerine yol açtığı, erkeklerin olaylara daha sakin ve yapıcı yaklaştıkları belirtilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Kadın hemşireye gerektiğinde sözlü şiddet uygulayan hasta yakınları artık karşılarında erkek görünce onlar da ilk başta ne yapacaklarını şaşırdılar. Ben erkek hemşirelerin gerçekten acilde çalışmasını bu yönüyle çok doğru buluyorum. Erkek hemşirelerin varlığı kadın hemşireye güven veriyor...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Özellikle yoğun bakımlarda ve acillerde hasta yakınlarının anksiyete düzeyi çok fazla oluyor ve gerek sözel gerek fiziksel şiddet uygulama çabası içerisinde olabiliyorlar. Servis içerisinde erkek hemşire olduğu zaman hasta ve hasta yakınlarının şiddete eğilim seviyesi azalıyor. Bu yüzden kadın hemşireler erkek hemşirelerle birlikte çalıştıklarında kendilerini daha güvende hissediyorlar...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hasta ve hasta yakınları kadına daha kolay saldırabiliyorlar ama erkek hemşireden çekinebiliyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Erkek hemşirelerle birlikte çalıştığım da kendimi daha güvende daha rahat ve daha huzurlu hissediyorum. ...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“... Benim açımdan birçok olumlu yönü var. Soğukkanlı oluyorlar cesaretli oluyorlar acil bir durum geldiğinde elleri ayakları birbirine tutuşmuyorlar. Duygularıyla değil mantıklarıyla hareket ediyorlar. Ayrıca bir güvenlik problemi olduğunda erkek hemşireler genelde bir güvenlik personeli gibi davranıp olayı sakinleştirebiliyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hasta ya da yakını anksiyete düzeyi yüksek bireylerse hasta yatışını yapacağımız zamanlarda erkek hemşireyle gitmeyi tercih ediyorum. Bu durum beni daha çok kendimi güvende hissetmemi sağlıyor...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Hasta yakınlarının yanında kendimi daha güvende hissediyorum. Hasta yakınlarına bilgi vermek amacıyla gidiyorum bazen lakayt davranışlar oluyor. Bu davranışları erkek hemşireye karşı sergileyemiyorlar...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşire ile birlikte hasta yakını ile konuştuğumda kendime daha çok güvende hissediyorum...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşirelerle çalışmanın olumlu yönlerini anlatacak olursak. Öncelikle erkek hemşirelerle çalışmak şiddet olaylarında bir güven veriyor...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Mesela acilde çalışırken erkek hemşireler olduğunda kendimi daha güvende hissediyordum. Acil serviste özellikle bir trafik kazası vakası gelirse hastalar çok stresli ve sinirli olabiliyorlar. Erkek hemşireler hastaları sakinleştiriyorlar ya da hastalar erkek hemşire ile tartışmaya cesaret edemiyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Ortamda bir şiddet olasılığı varsa erkek hemşire ile çalışmak her zaman daha olumlu oluyor. Hasta ve hasta yakınları genelde erkek hemşirelerden çekiniyorlar. Eğer hasta sinirli ya da alkollü ise birlikte çalıştığım erkek hemşire arkadaştan ricada bulunuyorum hasta ile o ilgileniyor...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Acil servislerde şiddet olayı çok fazla olduğu için ortamda erkek hemşirelerin bulunması bazen hem doktora hem kadın hemşireye hem de kadın temizlik personeline güven veriyor...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Yoğun bakımda gündüz saatlerinde hasta ziyaret saatleri oluyor. Hastaların durumu kötü olduğu için hasta yakınlarının anksiyete düzeyleri yüksek olabiliyor. Ortamda erkek hemşire yoksa hasta yakınları daha yüksek ses tonuyla konuşabiliyorlar. Erkek hemşirelerin olduğu ortamlarda daha temkinli konuşmayı tercih ediyorlar. Erkek hemşirelerle çalıştığım da kendimi daha güvende hissediyorum...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bir kadın hemşireye sözel bir şiddet uygulanma olasılığında bile erkek hemşire hemen araya gidiyor meslektaşına destek oluyor. Bu yönden erkek hemşirelerin korumacı bir tavır sergilediğini düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Kadın hemşireler bizimle çalışmayı istiyorlar çünkü gerek hastaların gerek doktorların tepkilerini bizler göğüslemeye başladık. Kadın hemşire bu ortamda kendini daha güvende hissetmesi normal bence...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Kadın hemşireler bizlerin yanında daha güvende olduklarını söylüyorlar. Hasta yakınları bazen gerçekten sınırı aşabiliyorlar kadın hemşirelere karşı. Böylesi durumlarda hemen olaya müdahil oluyorum ve hasta yakınına gereken cevabı veriyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşirelerle çalışmak gerçekten bana iyi geliyor. Özellikle acil serviste şiddet olayları çok oluyor. Erkek hemşireler hem hastaları daha iyi sakinleştiriyorlar hem de sahada bulunan kadın sağlık personeli için ortamı daha güvenli hale getiriyorlar. Sinirli bir hasta varsa onu ikna edip dışarı çıkarıyorlar. Sakinleşince birlikte geri geliyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

Fiziki Gücünden Yararlanma

Araştırmaya katılan hemşireler, erkek hemşirelerin fiziksel dayanıklılıklarının kadın hemşireye göre daha fazla olduğunu, fiziksel güç gerektiren hasta bakım süreçlerinde yardımcı olduklarını, bu durumun hasta bakımına olumlu yansıdığını belirtmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda verilmiştir.

“...Uygulama alanında erkek hemşirelerin özellikle acil servis ve yoğun bakım gibi fiziki güç gerektiren yerlerde çalışması hemşirelik mesleğinde olumlu sonuçlar doğurmuştur. Kadın hemşireler saymış olduğum birimlerde gerek hastayı kaldırma hastayı taşıma hastaya bakım verirken güç gerektiren işleri yapmakta zorlanıyor. Hemşirelik meslek eğitimi almamış olan bir hasta bakıcıdan yardım istemeleri gerekiyordu ve bu durum bazı hasta yararına olmayan durumlara neden olabiliyor. Erkek hemşireler uygulama alanında karşı karşıya kaldığımız birçok sorunun çözümü oldular...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“.... Hasta bakımı açısından nöbetlerde erkek hemşire olmasını istiyorum. Özellikle ağır hastalara pozisyon verirken bana çok yardımcı oluyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Özellikle erkek hemşireler fiziksel ve psikolojik olarak dayanıklılığın fazla olması gereken alanlarda çalışmaya başladılar...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkeklerin acilde özellikle olmasını doğru buluyorum çünkü mesela alkolik geliyor madde bağımlısı geliyor kavga oluyor burada hem erkeklerin hem kas kuvvetleri de iyi olduğu için acilde çalışmalarını doğru buluyorum...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Genelde erkek hemşireleri erkek gücü gerektiren yoğun bakım ünitelerine veriyorlar ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin fiziki güç gerektiren alanlarda istihdam edilmesini doğru buluyorum. Erkekler bu mesleğe yönetici olsun diye alınmadı herhalde. Mesleğin içinde var olan sorunların eksikliklerin ortadan kaldırılması için alındılar. Kadın meslektaşlarına bu şekilde destek olmalılar. Benim tanıdığım birçok erkek hemşirede bu durumu pozitif değerlendiriyor...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Erkek hemşirelerle özellikle yoğun bakımlarda çalışmanın çok iyi olduğunu düşünüyorum. Erkek arkadaşlar sağ olsunlar genel olarak özellikle kilolu bakımı zor olan hastalarda hep yardımcı oluyorlar yani bu bizler için gerçekten çok büyük bir avantaj. Eskiden çok defa belimin tutulduğunu hatırlıyorum ama böyle çok aykırı bir arkadaşla nöbet tutmazsak genelde erkek hemşireler bu konuda destek oluyorlar ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Erkek hemşirelerin fiziki güç gerektiren birimlerde isteyerek ya da zorla çalıştırıldığını görüyoruz. Hastalar ve kadın hemşireler açısından ihtiyaç duyulan bir gereksinimdi...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Kas gücüne ihtiyaç duyulan alanlarda erkek hemşirelerin çalıştırılması mesleğin sorunlarını azaltıyor bence...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Kadın hemşireleri daha kadınsı birimlerde çalıştırılması lazım pediatri kadın doğum gibi. Erkek hemşirelerinde güç gerektiren alanlarda çalıştırılması lazım...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“... Hemşirelik mesleğinin çoğu alanında kas gücüne ihtiyaç var. Bu nedenle erkeklerin mesleğe alınmasının çok doğru bir karar olduğunu düşünüyorum...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Fiziksel güç gerektiren işler genel olarak erkek hemşirelere bırakılıyor. Bunun doğru olmadığını düşünüyorum. Nöbette her zorlandıkları olayı erkek arkadaşlara yaptırmaya çalışan hemşireler var...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Aslında bazı alanlarda kadın hemşireler çalışmamalı. Yoğun bakımda çoğunlukla kas gücü gerektiren işler oluyor. Bu alanlar erkek hemşirelere bırakılmalı...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Yoğun bakımda daha çok erkek hemşireler çalışıyor. Bazı erkek hemşireler deli gibi yoğun bakımda çalışmak istiyorlar. Çünkü yoğun bakım nöbet ücretleri yüksek. Ayrıca diğer ödemeleri de yüksekten alıyorlar diye biliyorum. Yönetiminde işine geliyor açıkçası. Erkek hemşirenin kas gücünden yararlanıyor. Açıkçası ben de mutluyum daha fazla para almak için o ortamda çalışmak istemiyorum...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

İş Paylaşımı ve Takım Çalışması Yapabilme

Araştırmaya katılan hemşireler, erkek hemşirelerin iş paylaşımı konusunda olumlu bir yaklaşım sergilediklerini ve bu durumun hasta bakım süreçlerini kolaylaştırdığını, ancak erkeklerin iş merkezli bakmaları nedeniyle çalışma alanında bazı görüş ayrılıklarının olduğunu belirtmişlerdir. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının takım çalışmasına olumlu katkı sağladığı, kriz durumlarında daha işbirliği içinde yaklaştıklarını ve kadın hemşirelerin ailevi sorumlulukları nedeniyle artan iş yüküyle ilgili sorunlarda yapıcı bir yaklaşım sergiledikleri belirtilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...İş paylaşımı konusunda her şeyin eşit olduğunu düşünüyorum sadece erkek hemşireler gönüllü olaraktan bir kilolu bir hasta olduğunda ya da kadınların yapamayacağı bir iş olduğunda onlar bir karşılık beklemeden kendileri gönüllü olarak yaptıklarını görüyorum ya da gebe hemşire varsa hemşire arkadaşın çoğu işlerini yapıyoruz. Yani onun rahat etmesi için elimizden ne gerekiyorsa yapıyoruz. Aynı şekilde kadın hemşirelerden yeri geldiği zaman erkek hemşirelere destek çıkıyor zaten bu iş böyledir birbirimize destek olursak var oluruz mutlu oluruz. Güzel bir nöbet geçiririz yani ben geçen nöbette çok kötü dişim ağrıyordu benim çoğu işlerimi kadın hemşire arkadaşlar yaptı ...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...İş paylaşımında şöyle yani erkek hemşirelerde ben genelde şunu görüyorum toplumun ataerkil yapısına bağlı olarak bir otorite görüyorum. İş paylaşımını genelde erkek hemşireler yapmak istiyor hemen buna karşı çıkan kadın hemşireler oluyor bazen böyle çatışmalara şahit oluyoruz...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Sabah servise geldiğimizde herkes kurasını çeker hastasını alır bakıma başlar. Biz iş paylaşımını buna göre yapıyoruz. Erkek arkadaşlarla hiçbir sıkıntı yaşadığımı hatırlamıyorum...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşireler genelde iş odaklılar hemen bu işi bitirelim ve önümüzdeki işe bakalım kafasındalar. Herkes koordine olsun işi paylaşalım bitirelim sonra rahatımıza bakalım kafasındalar ...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“... Mesela nöbette hamile bir arkadaş varsa erkek arkadaşlarının hepsi yoğun bakımdaki en zayıf bakımı en kolay hastayı ve kura sistemi olmadan hamile arkadaşına vermek istiyorlar bazen kadın hemşirelerde bu durum gerçekleşmiyor maalesef...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...İş paylaşımı konusunda genelde uyumlular ...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Bence erkek hemşireler rahat çalışıyor özellikle iş paylaşımı sırasında hiçbir sıkıntı yaşamıyorlar bazen ben kadın meslektaşlarımla konuda sorun yaşayabiliyorum ...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Hemşirelik mesleği diğer meslekler gibi değil bir öğretmenlik gibi değil bir mühendislik gibi değil bir mühendislik bir projeyi tek başına çizebilir ya da bir öğretmen bir sınıfa tek başına gidip ders anlatır ama sağlık böyle değil bir hemşire bir şey tek başına yaptım diyemez yani ekiple yapılır doktor olsun temizlik personeli olsun klinik destek olsun yani hiçbir şeyi kendi başına ben yaptım diyemez. Hastanede 24 saat nöbet tutuyorsunuz ve lavaboya gidiyorsunuz mesela o anda diğer arkadaşlarımızın yardımına ihtiyacımız oluyor hastanıza onlar bakıyor. Bu iş bir ekip işidir bir ekip ruhu olması gerekir işin başarıyla tamamlanması için...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Öncelikle kadın hemşirelerle erkek hemşirelerin çok iyi koordine bir şekilde çalıştığını düşünüyorum. Sadece kadın hemşirelerin annelik gibi evde işte ev işleri gibi sorumlulukları olduğu için hastane ortamında tam olarak kendini veremiyorlar. Bir şekilde akılları ya hep bir evde oluyor hep bir çocuk ta oluyor ya da arkadaşıyla yaşamadığı yaşadığı bir tartışmada oluyor...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Hemşirelik bir takım işidir ekip işidir ekipte de iletişimin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Erkek hemşirelerin iş birliğine daha açık olduğunu düşünüyorum. Yani erkek hemşireler daha çok çözümcü davrandıklarını düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Erkek hemşirelerin daha kolaylaştırıcı tavırların olduğunu düşünüyorum. Tam bir takım üyesi gibi hareket ediyorlar. Amaçları sorunları ortadan kaldırmak oluyor. Birilerinin inadına iş yapmıyorlar...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Hemşirelik bir takım işidir ekip işidir ekipte de iletişimin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Erkek hemşirelerin iş birliğine daha açık olduğunu düşünüyorum. Yani erkek hemşireler daha çok çözümçül davrandıklarını düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Yoğun bakımlarda yeni hasta yatışları hep kaos olur. Yeni hasta aldığımız bir anda eğer serviste erkek hemşire varsa özellikle iki-üç tane yani işler daha kolay ilerliyor...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin ekibe dahil olmada daha istekli olduklarını görüyorum. Ben hiçbir zaman ekip arkadaşlarımdan aldığı karara ters hareketler yapmadım yapmamda. Bazı kadın arkadaşlar sadece inatlaşmak için bazı alınan kararlara karşı çıkıyorlar...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

Güç Kullanma Eğilimi

Araştırmaya katılan hemşirelerin bu konuya ilişkin deneyimleri incelendiğinde; erkek hemşirelerin çalışma ortamında kadın meslektaşlarına karşı güç kullanma ve baskı kurma çabalarının olduğu belirtilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“... Eskiden hemşireler üzerinde erkek doktorlar bir baskı kuruyordu. Artık o baskıyı erkek hemşireler yapmak istiyor. Serviste hakimiyet kurma çabaları var...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Anlamadığım bir otorite kurma çabası var erkeklerde. Yani mantıklı davranış değil bunlar. Yeni bir hasta geldiğinde herkese emir yağdırmalar oluyor tabi ben hemen cevabını veriyorum. Kimsenin kimseden üstünlüğü yok aynı okul mezunuyuz ve aynı işleri eşit şekilde yapmak zorundayız...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Erkek hemşirelerle çalışmanın olumsuz yönleri ile ilgili şöyle söyleyebilirim. Kadın hemşireler üzerinde bir otorite kurmak istiyor. Toplumdaki kadınlar üzerindeki baskıyı hemşirelik mesleğine işlemek istiyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşireler bir otorite ortamı kurmak istediklerini görüyorum. Mesela iş paylaşımını genelde erkek hemşireler yapmak istiyor hemen buna karşı çıkan kadın hemşireler oluyor bazen böyle çatışmalara şahit oluyoruz...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

Disiplinsiz Hareketler

Araştırmaya katılan hemşirelerin, erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin olumsuz deneyimleri incelendiğinde, erkek hemşirelerin çalışma ortamında saygısız, disiplinsiz hareketler sergiledikleri, dağınık çalıştıkları, kuralları dikkate almadıkları vb. disiplinsiz davranışları olduğu ve bu durumun kadın meslektaşlarını rahatsız ettiği belirtilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Genç yeni mezun erkek arkadaşlarda disiplin saygı yok maalesef. Sorumlu hemşiren gelmiş o makama saygılı olmak zorundasın. Yeni başlayan bir doktorun sorumlu doktoru geçtim kendisinden kıdemli doktora bile aşırı derecede saygı duyduklarını görüyorum. Bizim mesleğimiz neden toplumda saygı görmüyor diye söyleniyoruz sonra...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek arkadaşlar nöbete geliyorlar bir bakıyorum belirlenen formanın dışında bir forma giymiş. Neden böyle diye sorduğumuzda da tartışma başlatıyorlar. Bazen disiplinsiz tavır sergiliyorlar. ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Keşke erkek arkadaşlarımız biraz daha kurallara uysa. Sigara içilmeyen yerde sigara içerler. Dinlenme saatinde odayı dağıtırlar toplamazlar. Kirli çay bardaklarını masada bırakır giderler. Maalesef disiplin sorununuz var...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Bazen kendi kafalarına göre sigara molası verebiliyorlar...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Bazı genç erkek hemşire arkadaşları koltuğa yayılmış dağınık bir şekilde otururken görüyorum. Bizi görünce hiç düzelme yok. Gençlerde bir disiplinsizlik var (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşirelerin baktığı hastaların dosyaları bazen düzensiz ve dağınık oluyor...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bazen telefona dalyorlar oyun oynuyorlar. Çok fazla uyardığım arkadaşlar oluyor maalesef ...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

Argolu Konuşma

Araştırmaya katılan hemşirelerin konuya ilişkin görüşleri incelendiğinde; erkek hemşirelerin çalışma ortamında kendi aralarında, arkadaşları veya hasta yakınlarıyla argolu konuşmalar yaptıkları saptanmış olup bu durumdan özellikle kadın hemşirelerin çok rahatsız olduğu belirlenmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Erkek hemşirelerde çözemediğimiz en büyük sorun argolu konuşmak ve diğer arkadaşları kaç defa uyarmamıza rağmen sohbet esnasında argolu konuşuyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Birkaç erkek hemşire arkadaşımız bir araya geldiğinde maalesef şakalaşıyorlar. Üzülerek söylüyorum argolu konuşuyorlar. Üniversite mezunu profesyonel bir meslek üyesine yakışmayan hareketler sergiliyorlar. Çevrede hasta ve hasta yakınları maalesef bu konuşmalara şahit oluyor. Sonra neden hemşirelik toplum nezdinde saygılı bir meslek değil diye sorguluyoruz biz bu şekilde davranışlar sergilersek toplumda böyle yorum yapar...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Kadın klinik destek arkadaş ile hastanın çarşafını değiştiriyoruz arkada erkek hemşire arkadaş telefonla konuşuyor. Yüksek sesle konuşuyor arada uygunsuz kelimeler argo kullanıyor. Gerçekten anlayamıyorum bir kadının olduğu ortamda neden argolu konuşursunuz...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“...Bana göre en büyük olumsuzluk erkek hemşirelerin argolu konuşması. Gerçekten bu durumu erkek meslektaşlarıma yakıştıramıyorum. Ama bu durumun önüne geçilmesi gerekiyor bir şekilde ...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Serviste erkek hemşirelerle ilgili yaşadığım en büyük sorunlardan biri maalesef argolu konuşma bazen uyarmak zorunda kalıyoruz bazen de ortamı terk ederek tepkimi koymaya çalışıyorum ...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“... Erkek hemşire sayısının fazla olduğu nöbetlerde şöyle bir sıkıntı oluyor çok fazla argolu konuşmalar oluyor kendi aralarında şakalaşıyorlar yani uyarmak zorunda kalıyoruz...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bu durumu erkek hemşireye bağlamak istemiyorum genelde tüm erkeklerin sorunu olarak görüyorum. Bazen hasta olmadığı zaman hemşire arkadaşların yanında oturduğum vakit geçirdiğim oluyor. Bu zamanlarda bazı arkadaşların argolu konuştuklarına şahit oluyorum.

Baktım olmuyor başka bir yere geçmek zorunda kalıyorum. Yaşadığım problemlerin en büyüğü bu diyebilirim. ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşire arkadaşlar bazen kendilerini kaybedip argolu bir şekilde konuşabiliyorlar. Diğer erkek personeller için de geçerli maalesef bunun bir çözümü yok ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Evet ben erkek bir hemşireyim ama bazen bazı arkadaşların argolu konuşmalarından ben bile rahatsız oluyorum özellikle kadınlara saygısızlık yapıldığını düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

4.2.4.1. Alt Tema Diğer Sağlık Çalışanlarının Deneyimleri

Araştırmaya katılan hemşire dışındaki diğer sağlık çalışanlarının erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimlerine ilişkin bulgular incelendiğinde; fiziki gücünden yararlanma, takım çalışması yapabilme, erkek hemşirelerin hekim olarak değerlendirilmesi ve kadın hastaya bakım vermede sorun yaşanması olmak üzere dört kod başlığında ele alınmıştır.

Fiziki Gücünden Yararlanma

Araştırmaya katılan diğer sağlık çalışanlarının konuya ilişkin görüşleri incelendiğinde, erkek hemşirelerin fiziksel dayanıklılıklarının daha fazla olduğu, fiziksel güçleri nedeniyle özellikle hasta bakımında ve şiddetin önlenmesinde etkili oldukları belirtilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Erkek hemşireler istemediği halde sırf fiziki güçlerinden yararlanılmak için acil serviste ve yoğun bakımlarda çalıştırılıyorlar. Hemşireler birbirlerine istemediği için yönetimin zoruyla çalıştığı için daha stresli çalışıyorlar kendilerine işe veremiyorlar. Bu tip erkek hemşirelerle çalışınca yani işler daha yavaş ilerliyor. Benim bu noktada önerim erkek hemşireleri ya da kadın hemşireleri böyle kadın ya da erkek olmalarına göre değil de aldıkları eğitime göre yüksek lisanslarına göre aldıkları sertifikalara göre bölümlerde çalıştırılması daha iyi olabilir. Çünkü erkek hemşire istemediği bir yerde çalıştırırsanız erkek hemşirenin motivasyonu düşüyor motivasyon düşünce çalışma isteği de azalıyor. Hatta kuruma olan örgütü olan bağlılığında da azalma oluyor bazı hemşireler sırf bu yüzden tayin bile isteyebilirler...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşireler kol gücü kas gücünü kullanarak daha uzun süre hastaya kalp masajı yapabildiklerini birçok kez şahit oldum. Böyle durumlarda erkek hemşireyi arıyor gözlerimiz.

Kadın hemşireler genellikle daha çabuk yoruluyorlar ve bir noktadan sonra aktif masajı yapılamıyor maalesef...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Özellikle güç gerektiren birimlerde atıyorum yoğun bakımlarda bazen ameliyathanelerde erkek hemşirelerin çalışmasını çok olumlu olduğunu düşünüyorum. Bazı alanlarda kadın hemşirenin çalışması mantıklı gelmiyor bana. Kadın hemşirelerde çocuk servisinde çalışabilirler mesela...” (Erkek, Diş Hekimi, Sağlık Bakanlığı).

“...Öncelikle erkeklerin daha çok güç gereken alanlarda çalıştırıldığını görüyorum ben. Aslında kadın hemşireler için bu durum çok iyi oldu. Kas gücüne dayalı işleri yaparlarken çok fazla zorlanıyorlardı. Yani kadına ters bir durum zaten aşırı kilolu bir hastayı kaldırıp indirmek...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşireler güç gerektiren yoğun bakım gibi alanlara daha çok yönlendiriliyorlar kadınların gücünün yetemeyeceği alanlara yönlendiriliyorlar...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Özellikle güç gereken noktalarda hep kadın hemşireler çalışıyordu ama şu an görüyoruz ki erkek hemşireler genel olarak yoğun bakımlarda acil servislerde ortopedi servislerinde çalıştığını görüyoruz. Böyle erkeklerin çalışmasını daha uygun olduğu ortamlarda çalıştıklarını görüyoruz. Tabii ki bu olay sağlık sisteminin de rahatlattığını düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Özel Hastane).

“...Yoğun bakımda çalışan kadın hemşirelerin çok zorlandığını düşünüyorum açıkçası. Bazen 50 60 kiloluk genç zayıf bir hemşire 100-120 kiloluk hastayı yukarı çekmeye çalışıyor. Bu alanlarda daha çok erkek hemşirelerin çalıştırılması gerektiğini düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Acil serviste hastaya dikiş atıyorum. Biraz da yakın bana bizim hastamıza ne zaman bakacaksınız diye söylendi. Ben de şu an işim oldum işim bitince bakacağımı söyledim. Hasta yakında sinirlenerek böyle argo kelimeleri kullanarak üzerime doğru yürümeye başladı o sırada orada bulunan erkek hemşire adamı durup bedeninden sarıldı ve benden uzaklaştırdı...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Hasta yakınlarına bilgi vermeye gideceğim zaman genelde erkek hemşirelerden rica ediyorum birlikte gidiyoruz. Hasta yakınlarının ne zaman ne yapacağı hiç belli olmuyor...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

Takım Çalışması Yapabilme

Araştırmaya katılan diğer sağlık çalışanlarının görüşleri incelendiğinde; özellikle hekimlerin erkek hemşirelerle iş birliği ve takım halinde uyum içinde çalıştıkları ve erkek hemşirelerin kadın hemşirelerin iş yükünü azalttığı üzerinde durulmuştur. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Hastanın kalbi durduğu zaman hastaya kalp masajı yapıyoruz o an orada bir kaos ortamı oluşuyor. Burada hekimim yani bizlerin olayı çok iyi yönetmesi gerekiyor. Fakat burada bir ekip işi olduğu için hemşire arkadaşların da çok dikkatli olmaları gerekiyor. Genelde erkek hemşirelerle bir hastaya müdahale ettiğimizde ben olayı daha iyi yönetiyorum. Erkek hemşirelerle güzel bir takım çalışması yaptığımızı düşünüyorum. Bu demek değildir ki kadın hemşirelerle güzel bir çalışma ortaya çıkmıyor çok tecrübeli kadın hemşirelerde güzel işler çıkarıyoruz. Benim gözlemlerim sonucu erkek hemşireler olduğunda ben olayı daha iyi yönettiğimi düşünüyorum ...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Yoğun bakımlarda hastalara santral kateter açıyoruz ya da bir entübasyon işlemi etrafımda beni asiste eden arkadaşlar eğer erkek hemşire ise süreç daha güzel daha hızlı bir şekilde ilerliyor. Birlikte güzel bir ekip işi çıkardığımızı düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Nöbetlerde erkek hemşire olması benim daha çok işime geliyor. Erkek hemşirelerle işleri daha hızlı hallediyoruz. Yani her şeye beni aramıyorlar eğer yapılması gereken bir iş varsa kendi görev tanımları içerisinde bana sormadan yapabiliyorlar. Ama kadın hemşirelerle nöbet tuttuğumuzda beni daha çok arıyorlar. Erkek hemşirelerle daha iyi takım çalışması yapabiliyoruz...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Erkeklerde ben daha çok ekip ruhu görüyorum mesela ağır bir hasta kaldırılacağı zaman kadın hemşireye hemen gelip yardım ediyorlar işbirliği içerisinde çalışabiliyorlar ama ortamda iki tane kadın hemşire varsa ve bir ağır bir hasta var ve onun döndürülmesi gerekiyorsa diğer kadın hemşire kadın hemşirenin yardımına gitmiyor kadınlar arasında böyle çatışmalar olabiliyor ama erkeklerde ben bunu çok fazla görmedim açıkçası...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Erkekler ve kadınlar sahada çok güzel bir ekip halinde çalıştıklarını fark ediyorum. Ben biraz olaya güç olayı açısından bakmak istiyorum. Erkek hemşireler kadın hemşirelerin eksik yanı olan ağır hastaların bakımı gibi durumlarda hemen devreye giriyorlar...” (Erkek, Dış Hekimi, Sağlık Bakanlığı).

“...Ekip olma isteği onlarda daha fazla yani koordine olma isteği daha fazla diyebilirim...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerle birlikte daha iyi takım çalışması yapabiliyoruz daha iyi koordine olabiliyoruz. Erkek hemşireler onlardan istediğin olaya odaklanıyorlar nasıl istediğime değil. Kadın hemşireler ufak bir olay karşısında alınganlık gösterebiliyorlar...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin çok iyi bir şekilde koordine olarak ekip ruhu içerisinde çalıştıklarını düşünüyorum ...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin meslekte olmasının ekip çalışmasını olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

Erkek Hemşirelerin Hekim Olarak Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan diğer sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde; erkek hemşirelerin hasta ve hasta yakınları tarafından hekim olarak değerlendirildikleri ve bu durumun özellikle kadın hekimler tarafından rahatsız edici olarak görüldüğü belirlenmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“... Doktorculuk oynayan erkek hemşire arkadaşlar var. Acil serviste hasta yakınları erkek hemşireye hocam şeklinde davranıyorlar. Erkek hemşire ben doktor değilim doktorumuz bu hanımefendi şeklinde kesinlikle bir tanıtım yapmıyorlar. Bunu toplumdaki hemşirelik üzerindeki baskıya bağlıyorum. Toplumda doktorluk erkek işidir hemşirelik kadın işidir şeklindeki algı yüzünden erkek hemşirelere karşı sergilenen bu tavırlar erkek hemşirelerin hoşuna gidiyor...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“... Erkek hemşireyi doktor olarak değerlendiriyor bazı hasta yakınları. Erkek hemşire de hiç bozgunluğa vermiyor hastanın sorusuna cevap veriyor o şekilde geçiştiriyor. Sonra sorduğumda neden böyle yaptığını hocam hasta ile yakınıyla çok muhatap olmayın diye böyle davrandım diyen arkadaşlar var. Erkek hemşire arkadaşları çok uyardığım oluyor bu sebepten...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Hasta yakınları ile çok muhatap olmak istemeyen biriyim ben şahsen. Bazen yanımdaki erkek hemşire arkadaşla doktor zannediyorlar. Ben çok önemli bir şey değilse açıkçası çok müdahale olmuyorum hasta yakınına erkek hemşire arkadaş göndermiş oluyor...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Bence erkek hemşirelerin üniformasında hemşire yazmalı büyük harflerle. Ne zaman erkek hemşire ile hasta yanına gitsem beni hemşire olarak değerlendiriyorlar. Erkek hemşireyi doktor olarak değerlendiriyorlar. Rahatsız edici bir durum ...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Acilde her nöbette erkek hemşire arkadaşla doktor sanıyorlar. Erkek hemşire arkadaşta hiç açıklama yapmıyor. Ben açıklama yapmak zorunda kalıyorum...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...İlk başlarda hasta ve hasta yakınları da erkek hemşireyi kabullenmekte çok zorlandılar. Birlikte hasta odasına gittiğimizde bana hemşire erkek hemşireye doktor muamelesi yapılıyordu. Sonra sinir oluyordum. Hastaya ve yakınına açıkla dur...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Bazı hasta yakınları ise erkek hemşireyi doktor sanıyorlar. Maalesef ki doktor sandıklar için daha çok saygı ve korku duyuyorlar. ...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Hastanede ben şunu fark ediyorum bizim kadın doktor arkadaşlar hasta odasına gittiğinde genelde hemşire sanıyorlar. Erkek hemşirenin etrafında hocam diye dolaşıyorlar. Hala ülkemizde maalesef bir erkeğin hemşire olabileceğine bir kadının doktor olabileceğine ilişkin çok fazla kabullenme yok...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Acilde erkek hemşire ile birlikte hastanın yanına gittiğimiz zamanlar oluyor beni hep hemşire sanıyorlar erkekleri doktor sanıyorlar...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

Kadın Hastaya Bakım Vermede Sorun Yaşanması

Araştırmaya katılan diğer sağlık çalışanlarının olumsuz deneyimleri incelendiğinde; toplumun hasta gizliliği/mahremiyeti konusundaki duyarlılığı nedeniyle, kadın hastaya kas içine enjeksiyon yapılması gerektiğinde erkek hemşireyi istememesine yönelik sorunların yaşandığı belirtilmiştir. Bu durumun zaman zaman gerilim ve çeşitli çatışmalara yol açtığı, bunun iş akışında ve çalışma düzeninde aksamalar görüldüğüne değinilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Özellikle acil servise kadın hastalar geldiği zaman erkek hemşirelerle ilgili önemli sıkıntılar oluyor. Kadın hasta ve hasta yakınları kendilerine ya da yakınlarına kadın hemşirenin bakmasını erkek hemşirenin bakmamasını talep ediyorlar. Acil serviste olan kadın hemşire bulunmuyorsa ortaya büyük bir kriz çıkıyor. Erkek hemşire ile çalışmanın olumsuz yönlerinden birinin bu olduğunu söyleyebilirim...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Serviste bazen kadın hemşireler çalışmıyor bütün çalışan hemşireler erkek olabiliyor. Hastaya kalçadan kas içi enjeksiyon yapmamız gerektiği zamanlarda kadın hastalar kendilerine erkek hemşirenin kas içi enjeksiyon yapmasını istemiyorlar. Bazen hasta yakınları şiddet eğiliminde olabiliyor. O an serviste çatışma ortamı oluyor. Bazen beyaz kod bile verdiğimiz oluyor. Bunun dışında erkek hemşire arkadaşlarla başka sıkıntım yok...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Bana göre en olumsuz yönlerinden biri acil serviste çalışırken özellikle bir kadın hasta geldiğinde erkek hemşireye atıyorum bir pansuman ya da enjeksiyon yapmak istediğinde orada bir kargaşa çatışma çıkıyor. Bazı hasta yakınlarıyla tartışma oluyor bu da bazen iş düzenini bozuyor...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Eski görev yerinde nöbette bir erkek hemşire bir kadın hemşire kaldığımız zamanlar oluyordu benim dinlenme saatim de mesela kadın bir hasta geldiğinde erkek hemşireye işlem yaptırmıyorlardı...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

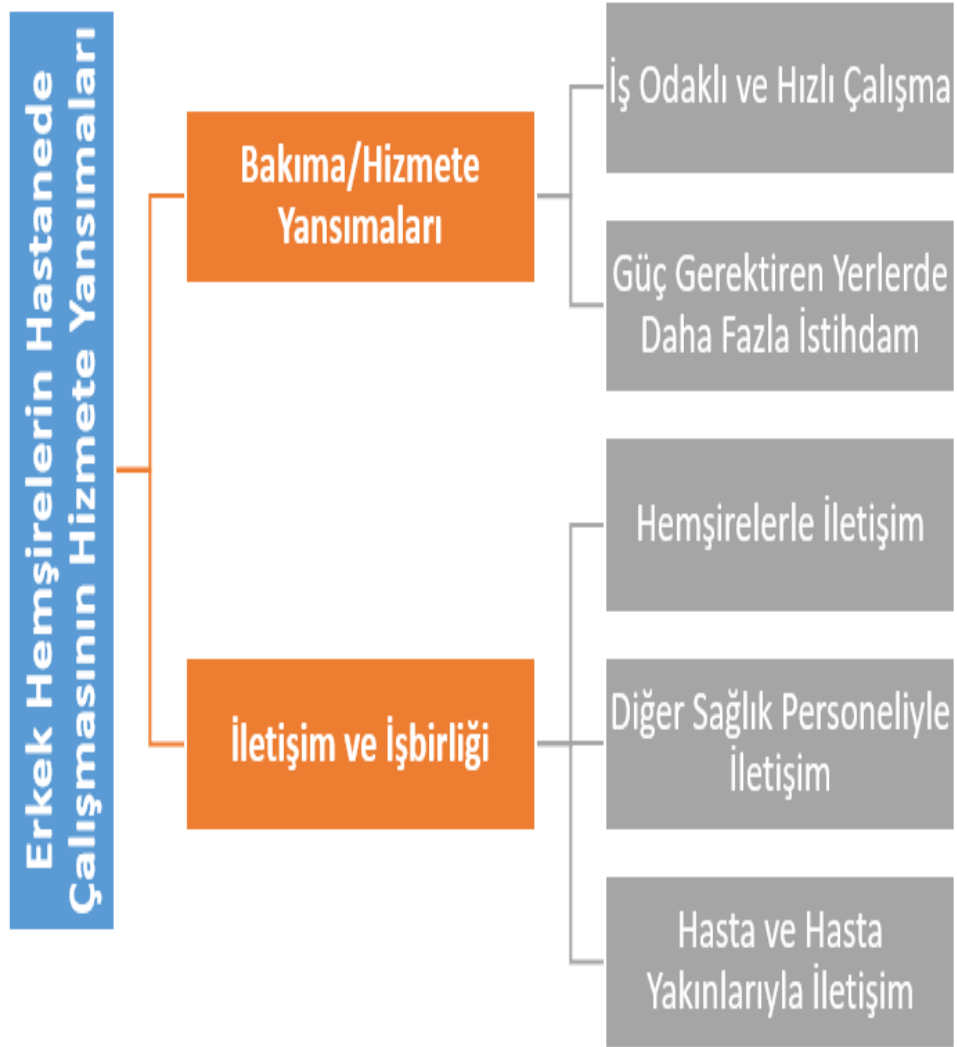
“... Hasta yakını mahremiyet nedeniyle erkek hemşireden tedavi almak istemeyince bazen erkek hemşirede çok anormal tepki verebiliyor sinirlenebiliyor ortamda kaos oluyor...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Nöbette hemşire arkadaşlar bazen istirahat ediyorlar alanda kalan arkadaşların hepsi erkek olduğunda sıkıntı yaşayabiliyoruz. Mesela kadın bir hasta geldiğinde erkek hemşireye işlem yaptırmıyorlardı diğer kadın arkadaşları çağırıyorlar. Onlarda istirahat saatinde gelmek istemiyor. Bu şekilde birçok sıkıntı oluyor...” (Erkek, Doktor, Özel Hastane).

“...Hastanede çalışırken yaşadığım en büyük sorunlardan biri özellikle kadın hastaların erkek hemşireden bakım tedavi almak istememesi. Hasta ve hasta yakınları sürekli olarak hep kadın hemşirenin olup olmadığı soruluyor. Eğer kadın hemşire varsa damar yolunu onun açmasını ya da tansiyon ölçümünü kadın hemşirenin yapmasını istiyorlar. Bazen ufak çaplı tartışmalar çıkıyor. Bizler olumsuz etkileniyoruz...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

4.2.5. Erkek Hemşirelerin Hastanede Çalışmasının Hizmete Yansımaları

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımaları; bakıma/hizmete yansımaları ve iletişim ve işbirliği olmak üzere iki alt tema başlığında ele alınmıştır. Tema ve alt temalar ile kodlar Şekil 4.5’de görülmektedir.

Şekil 4-5: Erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımaları teması altında oluşan alt temalar ve kodlar

4.2.5.1. Alt Tema Bakıma/Hizmete Yansımaları

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde erkek hemşirelerin hasta bakımı noktasında bir takım etkilerinin olduğu saptanmıştır. Bakıma/hizmete yansımaları alt teması; iş odaklı ve hızlı çalışma ve güç gerektiren yerlerde daha fazla istihdam olmak üzere iki temel kod olarak ele alınmıştır.

İş Odaklı ve Hızlı Çalışma

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde erkek hemşirelerin iş odaklı olmaları ve hızlı çalışmaları sağlık çalışanları tarafından olumlu olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca erkek hemşirelerin bir olay karşısında hızlı karar vererek sorunları çözdüklerini ifade etmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Kadın hemşireleri arasındaki tartışma erkeklere göre daha yüksek olduğunu düşünüyorum. Tabii ki erkekler arasında da oluyor ama onlar bunu işlerine o kadar yansıtıklarını düşünmüyorum. Hani onlar için işin yürümesi işin pratikliği daha hızlı ilerlemesi daha önemli. Yani işini yapıp bitmesi ön planda. Ama kadın hemşirelerin için ön planda olan şeyler daha farklı olduğunu düşünüyorum...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Yani erkek hemşireler hızlılar o kadar çok lafa dolanmıyorlar yani dedikodu falan yok işlerini yapıp gidiyorlar daha hızlılar. Bu yüzden erkek hemşirelerle nöbetlerim daha keyifli geçiyor...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Olaylar karşısında daha pratik hareket ediyor erkek hemşireler. Yani kadınlara göre daha pratikler. Özellikle 40-45 yaş üstü kadın hemşirelerin çok hızlı olmadıklarını düşünüyorum...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşirelerle çalışmayı daha çok istiyorum. Hızlı çalıştıklarını görüyorum. Hastane içerisinde acil bir durum gerçekleştiğinde erkek hemşirelerin müdahalesi daha hızlı ve seri bir şekilde oluyor. Özellikle hastanın kalbinin durduğu anlarda hastaya kalp masajı yapmamız gerekiyor. Bu yapılan işlem çok aşırı yorucu bir işlemdir. Erkek hemşireler kol gücü kas gücünü kullanarak daha uzun süre hastaya kalp masajı yapabildiklerini birçok kez şahit oldum. Kadın hemşireleri genellikle daha çabuk yoruluyorlar ve bir noktadan sonra aktif masajı yapılamıyor maalesef. Acil durumlarda erkek hemşirelerle çalışmak benim açımdan olumlu oluyor...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin hızlı hareket ettiklerini düşünüyorum. Özellikle kendilerine bir hedef koydukları zaman o hedefe hızlı bir şekilde ulaşmak için çaba sarf ediyorlar. Hastaya bakım

verecekleri zaman dilimini ayarlayıp destek personeline koordine edip hemen işlerini bitiriyorlar...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Benim şahsi düşüncem erkek hemşirelerin kadınlara kıyasla daha pratik ve hızlı olduklarını düşünüyorum. Fakat kadın hemşirelerin daha düzenli olduklarını düşünüyorum...” (Kadın, Ebe, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin çalışma ortamında daha hırslı çalışan ve uyumlu olduklarını düşünüyorum. Erkek hemşire ile çalışmak bazen daha iyi olabiliyor ...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Özellikle acil durumlarda erkek hemşirelerin çalışmasını seviyorum. Seçenekleri değerlendirip hızlı bir şekilde karar verebiliyorlar. Bu durum o an oluşması ihtimal kaosu önüyor ...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşireler işlerini yapıp gidiyorlar daha net ve hızlılar. Erkek arkadaşlarla çalışmayı daha çok istiyorum. Kafalarına hastanedeki olayları çok fazla takmıyorlar. Benim gözlemlediğim kadarıyla biz kadın hemşirelere göre daha az stresliler...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Erkek hemşirelerle çalışmanın şöyle olumlu yönlerinin olduğunu düşünüyorum erkek hemşireler hızlı ve seri bir şekilde çalışırlar. Genelde bu özelliğimizden dolayı hekimler bizimle çalışmayı daha çok tercih ediyorlar ...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Hastane içerisinde acil bir durum gerçekleştiğinde erkek hemşirelerin müdahalesi daha hızlı ve seri bir şekilde oluyor. Benim için o an o kaos ortamının sonlanması ve erkek hemşire ile bunu daha iyi yaptığımızı düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Acil bir durum olduğunda erkek arkadaşlar daha seri ve hızlı çalışıyorlar. Tabi bunun olabilmesi için tecrübe gerekir. Kafalarına koydukları zaman o tecrübeyi elde etmek içinde hırsla çalışıp öğreniyorlar...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Özellikle yeni hasta yatışlarında erkek hemşireyle çalışmak istiyorum. Hasta alma sürecini daha başarılı ve hızlı bir şekilde yönetiyoruz. Erkek hemşire arkadaşlar ortamı daha iyi koordine ediyorlar...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerde şöyle bir durum görüyorum iş yürüsün iş hızlı bir şekilde ilerlesin işimiz hemen bitsin kafasındalar. İşi daha kısa yoldan nasıl çözebiliriz. Ama kadın hemşireler daha çok ayrıntıya takılıyorlar...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Yoğun bakıma hasta geldiğinde bir telaş olur ve bu telaşı da iyi yönetmek gerekir. Biz yoğun bakımda altı kişi nöbet tutuyoruz beş kadın hemşire ve bir erkek hemşire olarak çalıştığımız nöbetlerde genelde hasta aldığımız süreçte işler bir türlü ilerlemez fakat dört beş erkek hemşire ile nöbet tuttuğumuz günlerde hasta aldığımız zaman süreç çok hızlı iler...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

Güç Gerektiren Yerlerde Daha Fazla İstihdam

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının, erkek hemşirelerin hastanede çalışmalarının hizmete yansımalarına ilişkin görüşleri incelendiğinde; erkek hemşirelerin daha çok güç gerektiren alanlarda istihdam edildikleri, bu durumun kadın hemşireleri rahatlattığı ve iş yüklerini azalttığı belirlenmiştir. Erkek hemşirelerin bazılarının bu durumdan memnun olduğu bazılarının ise başka bölümde çalışmak istedikleri halde fiziki güçleri öne sürülerek istedikleri yerlerde çalıştırılmamalarından mutsuz oldukları saptanmıştır. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“... Erkek hemşireler yoğun bakımlarda güce ihtiyaç duyulduğu için genelde orada istihdam ediliyorlar. Şu an ben de bir yoğun bakımda çalışıyorum. Bizim bölüme yeni bir hemşire geleceği zaman sorumlu hemşireden şu sözü çok duyuyorum İnşallah gelen hemşire erkektir. Kadın hemşireler için genelde yoğun bakım şartları ağır oluyor. O kadar çok örneğim var ki kadın hemşirelerin yoğun bakımda böyle belinin tutulduğu rahatsız oldukları durumlar çok fazla. ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı)

“...Acil serviste acil uygulamalarda erkek hemşirelere ihtiyaç duyuluyor. Örnek verecek olursam acilde hastanın kalbi durduğunda ona bir kalp masajı yapıyoruz ve bu çok yorucu bir olay böylesi durumlarda gözümüz hep erkek hemşireyi arıyor çünkü erkek hemşireler hani yorulmadan ve aktif bir şekilde kalp masajını daha etkili yaptıklarını düşünüyorum. Bu durum hem doktorun işini kolaylaştırıyor hemşirenin işini kolaylaştırıyor hem de hastanın sağlığı için daha iyi oluyor diyebilirim...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Yoğun bakımda biliyorsunuz güç gerektiren yerler hastalara iki saatte bir pozisyon veriyorlar işte hastayı indirip kaldırıyorlar hastanın kişisel bakımlarını yapıyorlar ve burada hep bir güç gerektiren olaylar dönüyor. Bana muayene olmaya gelen yoğun bakımda çalışan

çok kadın hemşire geliyordu işte belini ağrıttığı için istirahat raporu veriyordum ben onlara oradan da biliyorum. Erkek hemşireler bence yoğun bakımda çalışmalı...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Benim gördüğüm kadarıyla erkek hemşireler acil servise yoğun bakım ünitelerinde çok değerlendiriyor. Çünkü acil ve yoğun bakımlar yoğunluğu ve yorgunluğu daha çok olan bölümler ve burada hani insan gücüne de ihtiyaç duyuluyor...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...İlk işe başladığımızda ben istemediğim halde yoğun bakımda çalıştırıldım. Sen erkeksin orada daha iyi çalışırsın şeklinde ifadeler söylenmişti. Bu duruma katılmıyorum. Fiziki açıdan orada çalışacak kapasitem olabilir ama psikolojik açıdan ben yoğun bakımda çalışmak için kendimi hazır hissetmiyorum. Ayrıca biz kadın hemşirelerle aynı eğitimi aldık. Bu konuda herhangi bir ayrımcılığın olmaması gerektiğine inanıyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hastane açısından da bakılacak olursa erkeklerin bu alana girmesi ile birlikte özellikle güç gerektiren bölümlerde hemşirelerin rahatladığını görüyorum...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“... Özellikle fiziki gücün çok önemli olduğu yoğun bakımlarda kadın hemşirelerin yetişemediği noktalarda erkek hemşirelerin desteği ile birlikte sağlık hizmetlerinin sunumunun daha kaliteli hale geldiğini düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşireler istemediği halde sırf fiziki güçlerinden yararlanılmak için acil serviste ve yoğun bakımlarda çalıştırılıyorlar...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“... Genellikle hastane yönetimleri erkek hemşireleri fiziki güçlerinden yararlanmak amacıyla onları kas gücü gereken yerlerde istihdam ediyorlar diyebilirim...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Biz erkek hemşireleri genelde güç gerektiren yoğun bakım gibi acil gibi alanlarda görüyoruz. Ya da hasta ve hasta yakınları tarafından daha çok şiddete başvurulabilecek ameliyathaneler ya da psikiyatri servislerinde erkek hemşirelerin daha çok çalıştığını görüyoruz. Bu durum erkek hemşireler içinde olumsuz bir olay oluyor. Sanki mesleki deneyimine tecrübesine göre değil de sırf erkek olduğu için yoğun bakımda çalışsın ya da

şiddeti bir nebze önlemesi için acilde çalışsın psikiyatri de çalışsın yani bu durumun da erkekler için pek hoş karşılanmadığını düşünüyorum açıkçası...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“... Özellikle yoğun bakım ünitelerinde çok fazla erkek hemşireyle karşılaşıyorum. Genel olarak erkek hemşireler yoğun bakımda çalıştıkları için mutlular. Hem güç gerektiren işleri yapıyorlar hem de kadın meslektaşlarını ağır bir yükün altından kurtarıyorlar...” (Erkek, Doktor, Özel Hastane).

“...Sürekli yoğun bakımda olduğum için genelde yoğun bakımda erkek hemşire sayısı kadın hemşire sayısından daha fazla oluyor. Mantıklı olanda bu zaten...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“... Ben açıkçası yoğun bakımda çalışıyorum ve yoğun bakımda daha çok erkek hemşirenin olmasından yanayım. Erkek hemşire yoğun bakımda çalışmayı istemese de yönetim yoğun bakıma gönderiyor...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Sonuçta hastayı kaldırıyor ya bu bir ağırlık bir güç meselesi de var. Bu yüzden yöneticiler erkek hemşireleri yoğun bakımda istihdam ediyorlar...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Fiziki güç gerekçe gösterilerek erkek hemşirelerin yoğun bakımda çalıştırılmasını doğru bulmuyorum. Bence bir erkek hemşire yoğun bakımda çalışmak istiyorsa kariyerini o alanda geliştirmek istiyorsa orada çalıştırılmalı. Bu durum bence özlük haklarına bile ters bir durum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Erkek hemşirelerin genellikle fiziki gücünden yararlanmak istiyor başhemşirelik diyelim. Genelde erkek hemşireleri erkek gücü gerektiren yoğun bakım ünitelerine veriyorlar ya da acil serviste çalışmalarını istiyorlar. Bu durum aslında kadın hemşirelerin mesleki profesyonelliklerini de olumsuz etkiliyor bence. Burada kadın hemşireye sen bu işi yapamazsın sen yetersizsin deniliyor sanki. ...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“... Hemşirelik kanunda kadın hemşirelerin yoğun bakımda ya da acil serviste güç gerektiren işleri yapamayacaklarını belirten bir madde yok benim bildiğim. Örnek verecek olursam çalıştığım yerden bizim serviste bakım elemanları var klinik destek elemanları var onlar yani güç gerektiren işler için erkek hemşirelere ve kadın hemşirelere destek oluyorlar. ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşire arkadaşlarımız güç kuvvet bakımından çok yeterlidir şeklinde düşünüp yoğun bakımda çalıştırılmalıdır diye düşünülmemeli. Erkek hemşirelerin her alanda olması

gerektiğini düşünüyorum yönetim alanında da olması gerektiğini düşünüyorum hemşirelik olarak ne yapmamız gerekiyorsa ne yapıyorsak her alanda erkek hemşire arkadaşlarımızın da aynı oranda olması gerektiğini düşünüyorum...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

4.2.5.2. Alt Tema İletişim ve İşbirliği

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde, iletişim alt teması; hemşirelerle iletişim, diğer sağlık personeliyle iletişim, hasta ve hasta yakınlarıyla iletişim hızlı olmak üzere üç temel kod olarak ele alınmıştır.

Hemşirelerle İletişim

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde kadın hemşirelerin erkek meslektaşlarıyla iletişimlerinin genel olarak olumlu yönde olduğu saptanmıştır. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“... Erkek hemşirelerle olan iletişimi mi daha doğal daha samimi bulduğum için onlarla birlikte nöbet tutmak bana daha avantajlı geliyor. Hasta bakım konusunda da eğer ekipte erkek yoğunluğu daha fazla ise nöbet benim için daha güzel geçiyor. Kadın hemşirelerle çalıştığımızda yani her an bir çatışma çıkabilecekmiş gibi geliyor her an bir tartışma ortamı olacaktı gibi geliyor...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Ben erkek hemşirelerle daha iyi iletişim kuruyorum. Benim tercihim nöbetlerde erkek hemşire nöbet tutmak çünkü erkek hemşirelerin birçok ortak konuda ortak noktada buluşabiliyoruz, anlaşabiliyoruz. Örneğin bir hastanın serumunun değişmesi gerektiğinde kimse birbirini gözüne bakmıyor benim hastam değil ben değişmem demiyor. Erkek hemşireler ile çalıştığımda kendimi daha çok bir ekip üyesi olarak hissediyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bizim ekipte Toplam 30 kişi çalışıyoruz ve 10 erkeğiz genelde erkek hemşire ile ilgili tuttuğum nöbetlerde kafa olarak daha rahat oluyorum erkek hemşireler ile daha iyi anlaşıyorum onlarla sorunlarımı daha çabuk çözümlüyorum. Erkek hemşireler iş odaklı diyebilirim yani etrafımızda olan olaylara çok fazla takılmadan çok fazla etkilenmeden işimizi yapıyoruz. ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Yani erkek arkadaşlarıma daha iyi anlaştığımı düşünüyorum. Kadınlar arasında çekememezlik birbirlerini kollayıp kollamama durumlarını da görüyoruz...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Hemşirelik bir takım işidir ekip işidir ekipte de iletişimin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Erkek hemşirelerin özellikle kadın meslektaşlarıyla iletişim yönünden problemlerinin olmadığını düşünüyorum. Kadın hemşireler erkek hemşirelerle çalışmaktan memnunar...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“... Erkek hemşireler kadın hemşirelere karşı sert davranışları olabiliyorlar. Bazı arkadaşların nazik davranmadığını düşünüyorum. Tabi genelleme yapmak istemiyorum...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Erkek hemşirelerle olan iletişimi mi daha doğal daha samimi bulduğum için onlarla birlikte nöbet tutmak bana daha avantajlı geliyor. Erkek hemşirelerle tuttuğum nöbetler daha sakin daha kavgasız geçiyor. Kadın hemşirelerle çalıştığımızda yani her an bir çatışma çıkabilecekmiş gibi geliyor her an bir tartışma ortamı olacakmış gibi geliyor...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Açıkçası erkek hemşirelerle muhabbet sohbet etmek daha güzel oluyor. Çünkü kimseyi kıskanmıyorlar kimsenin arkasından kuyu kazmıyorlar. Hepsi kendi işine telefonundaki oyununa bakıyor...” (Kadın, Hemşire, Özel Hastane).

“... Yani erkek hemşire arkadaşlarıma daha iyi anlaştığımı düşünüyorum ve benim gibi düşünen hemşirelerin sayısının az olmadığını düşünüyorum...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Kadın hemşireler genelde birbirleriyle hep bir tartışma halindeler erkek hemşirelerle daha iyi anlaşıyorlar. Nöbet listesine bakıp bu liste çok iyi olmuş beni erkek arkadaşlarla yazmışlar diyen birçok kadın hemşireye şahit olmuşumdur. Açıkçası bende öyle düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşire ile ilgili tuttuğum nöbetlerde kafa olarak daha rahat oluyorum erkek hemşireler ile daha iyi anlaşıyorum onlarla sorunlarımı daha çabuk çözümlüyorum. ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Erkek hemşirelerle aramda hiçbir olumsuz problem olmadı. Hep çok güzel bir şekilde çalıştık iletişim halindeydik...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“... Erkek hemşireleri iletişim yönünden daha olgun olarak değerlendiriyorum. Erkek hemşirelerin olaylara daha mantıklı yaklaştıklarını düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

Diğer Sağlık Personeliyle İletişim

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde erkek hemşirelerin diğer sağlık personeliyle daha rahat bir iletişim kurdukları saptanmıştır. Erkek hemşirelerin özellikle erkek doktorlarla olan iletişimlerinin daha iyi olduğu ifade edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Ben erkek olduğum için erkek hemşirelerle daha iyi anlaşabiliyorum onlarla daha samimi olabiliyorum. Ama kadın hemşirelerle konuşurken daha dikkatli olmam gerekiyor Bir de bizim kadın hemşirelerimizde yani hayattaki streslerinden dolayı mıdır bilmiyorum her olayı yanlış anlama becerileri çok yüksek alınma becerileri çok yüksek. O yüzden kadın hemşirelerle konuşurken daha dikkatli oluyorum. Mesela erkek hemşireye hasta ile ilgili bir şey söylediğimde yani bana neden diye sormuyor ya da o isi yaparken homurdanarak yapmıyor. Erkek hemşirelerin benim mesleki alanıma daha az müdahale ettiklerini görüyorum ve bu durum beni erkek hemşirelerle çalışma konusunda daha istekli hale getiriyor. Tabii erkek hemşirelerle sahada olsun ya da iş çıkışı bir halı saha maçı olsun oradaki iletişimimizin de çok iyi olduğunu düşünüyorum. Hani bir erkek hemşire ile birlikte boş olduğumuz bir anda işte maç muhabbeti yapabiliyoruz bunlar da insanın motive eden şeyler aslında düşünüldüğünde...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“... İletişim olarak da erkeklerin iletişimini ben şahsen kadınlarla olan iletişimimden daha iyi olduğunu düşünüyorum. Erkek hemşireler çoğu şeyi kafalarına takmadan ya da birine laf sokmadan iletişim kurabiliyorlar. Erkek hemşirelerin bu tavrı çalışma hayatını kolaylaştırıyor benim için. Bana karşıda herhangi bir disiplinsiz hal ve hareketlerine şahit olmadım...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“... Kadın hemşirelerle daha çok iletişim kurabiliyorum herhalde cinsiyetlerimiz aynı olduğu için böyle olduğunu düşünüyorum erkek hemşirelerle muhabbet ederken daha resmi bir dil tercih ediyoruz. Ama erkek hemşirelerle ilgili herhangi bir sorunum yok...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“... Bence erkek doktorlarla erkek hemşireler daha iyi iletişim kurabiliyorlar. Onların arasındaki samimi ilişkiyi ben kadın hemşirelerle yakalayamıyorum mesela...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“... Hastadan sorumlu kişi eğer erkek bir hemşire ise ya daha rahat iletişimime geçiyorum diyebilirim ...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Ben de erkek doktor olduğum için erkek hemşirelerle daha iyi anlaşıyorum onlarla iletişimim daha iyi olduğunu düşünüyorum. Birçok organizasyona beni de çağırıyorlar ...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Hemşirelik bir takım işidir ekip işidir ekipte de iletişimin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Erkek hemşirelerin iletişim yönünden problemlili olmadığını düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Özel Hastane).

“...İletişim olarak da erkeklerin iletişimini ben şahsen kadınlarla olan iletişimimden daha iyi olduğunu düşünüyorum. Erkek hemşireler çoğu şeyi kafalarına takmadan ya da birine laf sokmadan iletişim kurabiliyorlar. Erkek hemşirelerin bu tavrı çalışma hayatını kolaylaştırıyor benim için. ...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Özellikle erkek doktorlarla daha iyi anlaşıyorum. Kendimi kasmadan her şeyi akışına bırakarak konuşuyorum. Kadın doktorla konuşurken ufaktan stres oluyorum...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Doktorlar kendi görevlerini bana yaptırmak amacıyla herhangi bir girişimde bulunmadığı takdirde iletişimimiz çok iyi. Ama bazı doktor arkadaşlar kendi işlerini bize yaptırmak istiyorlar. Ben birkaç defa doktorlarla tartıştım. Yönetime şikâyet edildim. Yönetici meslektaşlarım benim yanımda durmak yerine doktorun yanında durmayı tercih ederek benim servisimi değiştirdiler...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşirelerle daha çok anlaştığımı söyleyebilirim çünkü kadınlar arasında her zaman bir çekişme oluyor ama erkeklerle ben daha iyi anlaşabiliyorum ...” (Kadın, Ebe, Sağlık Bakanlığı).

“...Hekim arkadaşlarımızda şu olayı anlayamıyorum. Hasta ve hasta yakınıyla tartıştıklarında gelip onlarda hemşire arkadaşlarla tartışıyorlar. Streslerini bize yansıtıyorlar. Kadın hemşireler bu ortamda bazen alttan alabiliyorlar ama ben şahsen alttan almıyorum. Haklı olduğum bir konu ise sorun sonuna kadar tartışmayı tercih ediyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin özellikle doktorlarla olan iletişimi sayesinde hemşirelik mesleğinin otoritesinin arttığını düşünüyorum. Erkek hemşireler bu mesleğe kesinlikle bir ciddiyet getirdiler. Doktorlar genellikle kadın hemşirelerle iletişimde baskın bir karakter olarak gözükiyorlardı. Kadın hemşirelere sanki bir çalışma arkadaşı değil de kendi emrinde çalışan

bir işçi gibi görüyorlardı. Ben bununla ilgili çalıştım yaşlı kadın hemşirelerden birçok hikâye dinlemiştir. Doktor karşısında erkek hemşireyi görünce ister istemez iletişimine dikkat ediyor...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Bence erkek doktorlarla erkek hemşireler daha iyi iletişim kurabiliyorlar onların kafası birbirlerine daha çok uyuyorlar yani erkek hemşireler erkek doktorlar daha iyi anlıyor diye düşünüyorum. Mesela erkek hemşire kadın doktorun söylediği işi yaparken o işi sorgularken erkek doktorun söylediği şeyi yaparken sorgulamıyor ben bunu birçok defa yaşadım...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

Hasta ve Hasta Yakınlarıyla İletişim

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının deneyimleri incelendiğinde hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşirelere karşı daha dikkatli ve saygılı iletişim kurdukları saptanmıştır. Bu durum hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşireyi doktor olarak değerlendirdiklerinden dolayı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşireden çekindikleri içinde bu şekilde davranabilecekleri de ifade edilmiştir. Bazı erkek hemşirelerin özellikle kadın hastalarla iletişime girmediğini ve bu durumun hasta açısından olumsuz bir durum olduğu ifade edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Acil serviste ya da başka bir serviste hemşire-refakatçi hemşire-hasta arasında çıkan tartışmalar da erkek hemşirelerin bu olayı daha iyi yönettiğini düşünüyorum. Kadın hemşirelerin böyle bir olaylar karşısında daha çok duygusal davrandıklarını düşünüyorum. Benim karşılaştığım örneklerde kadın hemşireler karşılarındaki hastayı ya da refakatçi sakinleştirmek yerine onlarla tartışmayı seçebiliyorlar. Erkek hemşirelerin bu olayları daha iyi yönettiğini düşünüyorum ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşire gidip hasta yakınıyla ya da hasta ile konuştuğumda hastaların daha hızlı ikna olduğunu görüyorum. Bazı hasta yakınları ise erkek hemşireyi doktor sanıyorlar. Ve maalesefki doktor sandıklar için daha çok saygı ve korku duyuyorlar...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşirelerin hastalar üzerinde kadın hemşirelerden biraz daha fazla etkili olduklarını düşünüyorum. Erkek hemşirelerde böyle bir durum olmasını toplumun ataerkil yapısından kaynaklandığını düşünüyorum...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Acil servise başvuran bir hasta ve hasta yakını kadın hemşireye farklı bir üslupla konuşurken erkek hemşireye o üslupla konuşmıyor işte bazen acil serviste gözlem odasında

beş – altı tane hasta yakını oluyor. Kadın hemşire gidip onlara çıkmasını söylediğinde onlar çıkmayabiliyorlar ama erkek hemşire gidip söylediğinde genellikle çıkıyorlar...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...İster istemez toplumumuzda bir erkek algısı var kadına daha kolay sözler şiddete veya fiziksel şiddete eğilim olduğunu biliyorum. Ama kadın hemşire değil de karşısında erkek hemşireyi gören hasta ve hasta yakını ve kendini nedense bir geri çekiyor...” (Kadın, Doktor, Özel Hastane).

“...Özellikle hasta ve hasta yakınları ile olan iletişimlerini çok iyi başardıklarını düşünüyorum. Bizim kadın hemşirelerimizden bazıları hasta ve hasta yakınında durumu anlatmaya gittiklerinde farklı bir tepki ortaya çıkabiliyor ya da karşıdaki hasta yakını kadın hemşireye sözel şiddetli bulunabiliyor. Ama erkek hemşire gidip durumu anlatınca hastalar daha çok kabulleniyor...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Yani hasta ve hasta yakınları kadın hemşireye itirazlarına daha çok söylerken onlarla tartışmaya daha çok girerken ben erkek hemşirelerle çok fazla tartışmaya giremediklerini görüyorum ya bu da erkeklerin bu mesleği dahil olması da bitti hemşirelik mesleğinin otorite seviyesinin daha yükseldiğini düşünüyorum erkekler bu mesleği birazcık otoriterlik kattılar diyebilirim...” (Kadın, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“... Hasta ve hasta yakınlarının kadın hemşireye karşı kırıcı konuşmalar yapması hatta hakaret etmesi daha kolay oluyor ama ortamda erkek hemşire olduğunda bu konuşma şekli bile değişiyor bu durumda hem erkeklerin bu mesleği daha profesyonelleştirdiğini hem de hasta yakınlarının bu mesleği erkekler olduğu zaman daha profesyonel gördüğünü düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Erkek hemşireler işin içinde olduğu zaman hasta ve hasta yakınlarının iletişimi böyle daha saygılı oluyor nedense ama kadın hemşireyle muhatap oldukları zaman kadın hemşireye karşı saygısızlık yapabiliyorlar sözlü şiddet uygulayabiliyorlar...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hasta ve hasta yakınları erkek hemşirelere karşı biraz daha çekingen davranıyorlar. Toplumumuzda kadın şefkati erkek şiddeti anımsatıyor galiba bu yüzden hasta ve hasta yakınları erkek hemşirelere karşı biraz daha dikkatli iletişim kuruyor...” (Erkek, Diş Hekimi, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşireler kadın hastalardan çekindikleri içinde iletişimi az tutuyor olabilirler çünkü toplumumuzda böyle bir baskıda mevcut yani. ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Hasta yakınları bazen erkek hemşireleri doktor sanıyorlar ve çok saygılı konuşuyorlar. Bu durum erkek hemşireleri rahatsız etmiyor. Erkek hemşireye bu şekilde hitap edilmesi hoşlarına gidiyor...” (Kadın, Eczacı, Özel Hastane).

“...Benim şahit olduğum ortamlarda erkek hemşireler hastalarla daha iyi iletişim kurabiliyorlar ...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“...Bazı hasta yakınları erkek hemşireden çekindikleri için erkek hemşireyle daha dikkatli bir şekilde iletişime geçiyorlar. Kadın hemşireyle konuştukları gibi lakayt bir şekilde konuşmuyorlar ...” (Kadın, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“...Erkek hemşireler soğukkanlı yapısından dolayı hasta ve hasta yakınlarıyla daha iyi iletişim sağlıyorlar diyebilirim...” (Kadın, Eczacı, Özel Hastane).

“...Özellikle hasta ve hasta yakınları ile olan iletişimlerini çok iyi başardıklarını düşünüyorum...” (Erkek, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

“... Erkek hemşireler için içinde olduğu zaman hasta ve hasta yakınlarının iletişimi böyle daha saygılı oluyor ...” (Erkek, Hemşire, Sağlık Bakanlığı).

“... Özellikle erkek hastaların erkek hemşirelerle daha iyi iletişim kurduğunu düşünüyorum...” (Erkek, Hemşire, Özel Hastane).

“...Hasta ve hasta yakınları genelde erkek hemşireden çekinirler. Kadın hemşirelerle uyguladıkları saygısız konuşma tarifesini bize karşı yapamıyorlar ...” (Erkek, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“... Aslında hemşirelik mesleği hasta odaklı olmalı. Bu konuda biz erkek hemşirelerin eksikliklerini olduğunu düşünüyorum Bir kadın hemşire hastayla çok güzel iletişime geçip hastanın derdini daha iyi anlayabiliyor ama erkek hemşirelerde bunu ben çok fazla görmüyorum bu da eğer karşıdaki bir kadın hastaysa toplum baskısından dolayı da erkek hemşireler hiç iletişime girmeden sadece yapılmasını yapılması gerekeni yapıp onlara da uzaklaşabiliyorlar...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

Sağlık çalışanları, bazı erkek hemşirelerin hasta ve hasta yakınlarıyla olan iletişimlerini olumsuz olarak değerlendirdiklerini belirtmişlerdir. Erkek hemşirelerin hastalara karşı agresif

tavır sergiledikleri ve bu durumun çeşitli tartışmalara zemin hazırladıklarını ifade edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“...Bazı erkek hemşirelerin daha agresif hal ve hareketlerinin olduğunu düşünüyorum. Bu agresif yaklaşımlar sonucunda hastalarla sözlü tartışma çıkabiliyor acil serviste. Bu yüzden birkaç defa beyaz kod verdik. Burada hastaların ve yakınlarının anksiyete düzeylerinin çok yüksek olduğunu düşünerek hareket etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Fakat bazı erkek hemşirelerin sinirli bir yapıya sahip olmasından dolayı çok fazla bu duruma dikkat etmediklerini düşünüyorum. Olumsuz yön olarak da bunları söyleyebilirim...” (Erkek, Doktor, Üniversite Hastanesi).

“...Bazı erkek hemşire arkadaşların hastalara karşı agresif tutumları oluyor. Hasta yakını da ister istemez tepki gösteriyor...” (Kadın, Hemşire, Üniversite Hastanesi).

“...Erkek hemşireler bazen hasta ve hasta yakınlarına kibar davranmadıklarına şahit oluyorum. Sinirli hal ve tavırları oluyor. Sonrasında da ortam maalesef geriliyor...” (Kadın, Doktor, Sağlık Bakanlığı).

5. TARTIŞMA

Sağlık çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla bireysel derinlemesine görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışmadan elde edilen bulgular; erkeklerin hemşire olmasına ilişkin görüşler, erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan etmenler, erkek hemşirelerin kariyer planları, erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimler ve erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımaları şeklinde belirlenen beş ana tema doğrultusunda tartışılmıştır.

5.1. Erkeklerin Hemşire Olmasına İlişkin Görüşler

Sağlık çalışanlarıyla yapılan bireysel derinlemesine görüşmeler incelendiğinde, erkeklerin hemşire olmasına ilişkin görüşler; olumlu görüşler ve olumsuz görüşler olmak üzere iki alt temada toplanmıştır. Katılımcıların bazıları, erkeklerin hemşirelik mesleğine girmeleriyle birlikte sağlık bakım hizmetlerinin sunumunda ve hemşirelik mesleğinde birçok olumlu yansıma olduğunu, özellikle hemşirelik mesleğine erkek üyelerin katılımının mesleğin toplumsal imgesini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir.

Türkmen ve Eskin Bacaksız (2021) tarafından 134 yönetici hemşirenin katılımıyla yapılan bir araştırmada; kadın yöneticilerin işe alım ve terfi aşamalarında erkek hemşirelere öncelik verdiklerinin belirlenmesi, erkek hemşirelerin hemşireliğin mesleki statüsünü geliştirebileceği varsayımını güçlendirmektedir. Erkek hemşire algısını inceleyen diğer bir araştırmada, katılımcıların çoğunluğu erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının mesleğin imgesine olumlu yönde katkı sağlayacağını belirtmiştir (Arslan ve Alkan, 2016). Bir hemşirelik yüksek okulunda öğrenim gören ilk erkek öğrencilerin (beş kişi) hemşirelik mesleğini tercih etme nedenlerini inceleyen bir araştırmada, erkek üyelerin hemşirelik mesleğinin toplumsal imgesinin değiştirmesi ve yükseltilmesinde etkili olacaklarını düşündükleri ve bu nedenle hemşirelik mesleğini seçtikleri saptanmıştır (Baykal ve diğ., 2010). Hemşirelik alanında görev yapan akademisyen ve hemşirelik bölümü öğrencileri ile gerçekleştirilen bir araştırmada ise akademisyenlerin yarıdan fazlası erkek üyelerin mesleğe alınmasının hemşirelik mesleğinin toplumdaki statüsünü yükselteceği görüşünde olduğu belirlenmiştir. Yine aynı çalışmada araştırmaya katılan akademisyenler, hemşirelik mesleğine erkek üyelerin katılımının meslekte olumsuz bir durum oluşturmayacağına vurgu yapmışlardır (Kocaer ve diğ., 2004). Genç

erişkinlerin erkek hemşirelere bakış açısını inceleyen ve 170 bireyin katılımıyla gerçekleştirilen diğer bir çalışmada, katılımcıların çoğunun erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının mesleği geliştireceği görüşünde olduğu saptanmıştır (Başçı ve Yılmaz, 2016). Sağlıkla ilgili bölümlerde öğrenim gören 46 öğrencinin katıldığı odak grup görüşmeleri yapılarak gerçekleştirilen bir araştırmada; erkek hemşirelerin mesleğe katılımının mesleki statüyü artıracığı ve hemşirelik mesleğinin toplumsal imgesini değiştireceği belirtilmiştir (Tuna, 2019).

Bu çalışmada hemşirelik mesleğine erkeklerin katılımıyla; mesleki örgütlenmenin hız kazandığı ve hemşirelerin daha biçimsel şekilde haklarını arayabilecekleri bir ortamın oluştuğu, hemşirelik mesleğinin kadın mesleği olmaktan kurtulup daha profesyonel bir meslek kimliğine büründüğü, ayrıca hemşirelik mesleğinin daha güçleneceği görüşleri belirlenmiştir. Hemşire dışı sağlık çalışanlarının erkek hemşireler ile ilgili görüşlerinin inceleyen bir araştırmada da benzer şekilde, katılımcıların çoğunluğu erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşirelerin mesleki haklarının kazanımına katkıda bulunacağı ve toplumdaki hemşirelik mesleğinin statüsünü arttıracığı bulgusu elde edilmiştir (Çam ve diğ., 2022). Hasta ve hasta yakınlarıyla yapılan bir çalışmada; katılımcıların yarısından çoğunun (%55,2) erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğini daha da güçlendireceğini belirtmişlerdir. Aynı çalışmada katılımcıların çoğunluğu, erkeklerin hemşire olmasının mesleği olumlu yönde etkileyeceğini vurgulamışlardır (Alan ve Uğur, 2018). Geçmişte en az bir kere erkek hemşireden tedavi alan 219 hastanın katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmada, katılımcıların çoğunluğu erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşirelik mesleğini geliştireceği saptanmıştır (Suveren ve diğ., 2020). Hemşirelik mesleğinin erkekler açısından olumlu ve olumsuz yönlerini inceleyen ve 42 hemşire ile yapılan bir araştırmada; katılımcılara göre erkek hemşirelerin otoriter ve sert tavırları, mesleği güçlendirecek ve mesleki statüyü yükseltecek bir durum olduğu belirlenmiştir (Gönç, 2017a). Toplumdaki bireylerin erkek hemşirelerden bakım alma hakkındaki düşüncelerini inceleyen ve 644 hastanın katılımıyla gerçekleştirilen bir çalışmada; katılımcıların %44,4'ü erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşirelik mesleğini geliştireceğini belirtmişlerdir. Aynı çalışmada katılımcıların %45,3'ü erkeklerin mesleğe katılımının hemşireliğin toplumdaki statüsünü geliştireceğini vurgulamışlardır (Uysal ve diğ., 2019).

Araştırmaya katılanların erkek hemşirelere ilişkin olumsuz görüş ve deneyimleri incelendiğinde; 2007 yılında güncellenen yasa ile birlikte hemşirelik mesleğinde kadın egemenliğinin son bulduğu (Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2007)

ve bu durumu bazı kadın hemşireler olumlu karşılarırken, bazı kadın hemşirelerin yakındıkları saptanmıştır. Çalışmaya katılan bazı kadın hemşirelerin, erkek meslektaşlarının terfi alma ve yönetici olma konusunda kadın hemşirelere göre daha çok tercih edildiğini belirtirken, bu durumun meslekteki kadın egemenliğini sarstığını ve toplumun her katmanında olan erkek baskısının hemşirelik mesleğinde de hissedildiğini belirtmişlerdir. Toplumun ataerkil yapısının bir yansıması olarak, erkek hemşirelerin kadın meslektaşları üzerinde otorite kurmak istedikleri ve bu durumun kadın hemşireleri olumsuz etkilediği düşünülmektedir.

Hemşirelik mesleğinin erkekler açısından olumlu ve olumsuz taraflarını inceleyen bir araştırmada, erkek hemşirelerin meslek olarak üst konumlara geçmek istedikleri ve bu doğrultuda kadın meslektaşlarını dışladıkları belirtilmiştir. Bu durumun hemşirelik mesleğindeki kadın ilerlemesini sınırlandırdığı ve meslekteki kadın egemenliğini sarstığı vurgulanmıştır (Gönç, 2017b). Kadın hemşire öğrencilerle yapılan bir araştırmada, erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının meslekteki kadın ilerlemesini engelleyeceği üzerinde durulmuştur (Arıkan ve diğ., 2002). Konuya ilişkin daha önce yapılan araştırmalarda erkek üyelerin hemşirelik mesleğinde olmasının, meslekteki kadın imgesini etkilemeyeceği de belirlenmiştir. Hemşire dışı sağlık çalışanlarının erkek hemşireler ile ilgili görüşlerinin inceleyen bir araştırmada ise katılımcıların çoğunluğu, erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının kadın hemşirelerin meslekte ilerlemesini engellemeyeceğini belirtmişlerdir (Çam ve diğ., 2022)

5.2. Erkeklerin Hemşirelik Mesleğini Seçmelerinde Etkili Olan Etmenler

Sağlık çalışanlarıyla yapılan bireysel derinlemesine görüşmelerde erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan etmenlere ilişkin bulgular incelendiğinde; toplumsal nedenler, ekonomik nedenler ve kişisel nedenler olmak üzere üç alt temada toplanmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgulardan toplumsal nedenlere ilişkin bulgular incelendiğinde; erkek hemşirelerin meslek seçim sürecinde ailelerinin ve akrabalarının etkisinin olduğu ve genellikle iş bulma kolaylığından dolayı ebeveynlerin erkek adaylara hemşirelik mesleğini seçmeleri konusunda baskı kurdukları, ayrıca meslek seçimi dönemde erkek adayların çevrelerinden de baskı gördükleri saptanmıştır. Erkek hemşire adaylarına, okul rehber öğretmenlerinden ya da ailede ve çevrede bulunan üniversite mezunu bireylerden de hemşirelik bölümünü yazmaları konusunda ikna etme çabalarının çok fazla olduğu belirlenmiştir. Konuya ilişkin daha önce

yapılan araştırmalarda da aile üyelerinin ve çevrenin erkeklerin hemşirelik mesleğini seçme kararlarında etkili olduğu saptanmıştır. Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerini belirlemek amacıyla yapılan bir araştırmada, katılımcıların %50.7'si ailesi/çevresinin isteği ile hemşirelik bölümünü seçtikleri belirtilmiştir (Güven ve diğ., 2016). Erkek hemşirelik öğrencileriyle yapılan bir araştırmada, katılımcıların yaklaşık beşte biri hemşirelik mesleğini aile baskısı sonucu seçtiğini belirtmiştir (Toptaş ve diğ., 2020). Sağlık memurluğu bölümünde eğitim alan erkek öğrencilerle yapılan bir araştırmada, erkek öğrencilerin %34.2'sinin çevresindekilerin mesleği önermesi nedeniyle sağlık memurluğunu seçtikleri saptanmıştır (Bozkır ve diğ., 2008).

Katılımcılardan elde edilen ekonomik nedenlere ilişkin bulgular incelendiğinde; erkek hemşirelerin özellikle ekonomik sorunların artması nedeniyle, erkeklerin istedikleri mesleği seçemediklerini ve hemşirelik mesleğinin seçiminde maddi kaygıların etkili olduğu anlaşılmaktadır. Erkek hemşirelerin hemşire olma isteklerini inceleyen bir araştırmada, hemşirelik mesleğinde ücretlerinin yüksek olduğu için erkekler tarafından tercih edildiği belirtilmiştir. Ayrıca hemşirelik mesleğinin güvenilir ve istikrarlı bir iş kolu olmasının da erkeklerin hemşirelik mesleğine olan ilgilerini artırdığı vurgulanmıştır (Yang ve diğ., 2004). İsrail'de bir devlet üniversitesinde 336 hemşirelik öğrencisi gerçekleştirilen bir çalışmada; erkeklerin kadınlara göre önemli ölçüde daha fazla ekonomik kısıtlamalar nedeniyle hemşireliği seçme eğiliminde olduğu saptanmıştır (Ashkenazi ve diğ., 2017). Hemşirelik mesleğindeki cinsiyete dayalı engelleri araştıran bir çalışmada; erkeklerin hemşirelik mesleğine artan ilgisinin ekonomik fırsatlar ışığında olduğu saptanmıştır (Kirk ve diğ., 2013). Mısır'da erkek ortaokul öğrencileri örnekleminde yapılan bir çalışmada, erkek hemşirelere ilişkin görüşler incelendiğinde çoğunluğun hemşirelik mesleğini iyi bir gelir getirmesi açısından seçebilecekleri bulunmuştur. Yine aynı çalışmada, katılımcıların çoğu hemşirelik mesleğinin hem ülke içerisinde hem de yurt dışı ülkelerde iş bulma olanağının yüksek olduğundan seçebilecekleri de belirlenmiştir (Abudari ve diğ., 2016). Diğer bir çalışma ise 17 erkek öğrenci ile derinlemesine görüşme yapılarak gerçekleştirmiş ve erkek hemşirelerin mesleği ekonomik kaygılarından dolayı seçtikleri görölmüştür (Kahraman ve diğ., 2015).

Erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğini seçmelerindeki en önemli etmenlerden bir tanesi de atanma kolaylığının olmasıdır. Ayrıca erkek hemşirelerin büyük bir kesiminin kendi istedikleri meslekler yerine işsiz kalma endişesi ile hemşirelik mesleğini seçtiklerini belirlenmiştir. Bir hemşirelik yüksekokulunda 65 erkek öğrenci ile gerçekleştirilen bir çalışmada; katılımcıların

yarısından çoğu mesleği iş bulma kolaylığından dolayı seçtiklerini belirtmişlerdir (Yılmaz ve Karadağ, 2011). Genç erişkinlerin erkek hemşirelere bakış açısını inceleyen ve 170 bireyin katılımıyla gerçekleştirilen bir çalışmada, katılımcıların çoğu erkeklerin hemşirelik mesleğini mezuniyet sonrası iş bulma olanaklarının fazla olduğu için seçtikleri belirtilmiştir. (Başçı ve Yılmaz, 2016). Son sınıf erkek hemşirelerle derinlemesine görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen bir çalışmada; erkek hemşire adaylarının hemşirelik mesleğinde iş olanağı fazla olduğu için seçtikleri belirtilmiştir (Erişen ve diğ., 2022). Singapurlu öğrencilerin kariyer seçimlerini etkileyen etmenleri inceleyen bir araştırmada; katılımcıların hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığı açısından seçtikleri belirtilmiştir (Liaw ve diğ., 2016). Üniversite öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmada; erkek hemşirelerin iş bulma endişesi ile mesleği seçmedikleri ve mesleğe ilgi duydukları için seçmiş oldukları belirtilmiştir (Arslan ve Alkan, 2016).

Çalışmaya katılanlar bazı sağlık çalışanları, erkek hemşirelerin kişisel istekleri doğrultusunda mesleği seçtikleri belirlenmiştir. Bu çalışmada, hemşirelik mesleğini seçen erkeklerin bazılarının sağlık alanına ilgi duydukları için bu bölümü seçtikleri görülmüştür. Ürdün’de 28 erkek hemşireyle yapılan ve erkek öğrencilerin hemşirelik bölümünü seçmelerini etkileyen etmenleri inceleyen bir araştırmada, katılımcıların çoğunluğu hemşirelik mesleğini insanlara yardım edebilmek için seçtiklerini belirtmişlerdir (Shudifat ve diğ., 2023). Öğrencilerin kariyer seçimini inceleyen ve 31 hemşirelik öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmada da benzer sonuçlar ortaya konmuş olup hemşirelik öğrencilerinin mesleği hasta bireylere yarar sağlama ve onlara yardımcı olma amacıyla seçtikleri görülmüştür (Başkale ve diğ., 2015). Erkek hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ve meslekten doyumlu olma durumlarını inceleyen bir araştırmada; katılımcıların %49,3’ü insanlara yardım etmek için hemşirelik mesleğini seçtikleri belirtilmiştir (Güven ve diğ., 2016).

Çalışmaya katılanlardan bazıları ise hemşirelik mesleğini seçen erkeklerin bu mesleği isteyerek ve severek seçmediklerini belirtirken; hemşireliği seçmedeki en büyük etmenlerden birinin üniversite sınavından düşük puan almaları olduğunu görülmüştür. Mısır’da 350 erkek ortaokul öğrenciyle yapılan bir araştırmada, katılımcıların çoğunun hemşirelik mesleğini benimsemesine karşın, gelecekte tıp eczacılık gibi bölümleri kazanamamaları durumunda hemşirelik mesleğini seçeceklerini belirtmişlerdir (Abudari ve diğ., 2016). Erkek öğrencilere mesleği seçme nedenleri sorulduğunda %86.6’sı iş bulma kolaylığı, %1.5’i hemşireliği sağlık bilimiyle ilgili

bulması, %1.5'i aile bireylerinin baskısı, ve %1.5'i insanlara yardım etmeyi sevmesi nedeniyle seçmiş olduğu saptanmıştır (Demiray ve diğ., 2013).

Başka bir çalışmada ise erkek öğrencilerin % 65'i iş bulma olanağı fazla olduğu, %60.0'ı üniversiteye giriş puanı nedeni ve %42.5'i insanlara yararlı olmak için hemşireliği seçtiği bulunmuştur (Çınar ve diğ., 2011). Erkek öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ve yaşadıkları sorunları belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bir araştırmada; katılımcıların %10,4'ü başka bölümü seçmek için yeterli puanı olmaması nedeniyle hemşirelik bölümünü seçtikleri belirtilmiştir (Demiray ve diğ., 2013). Benzer bir çalışmada ise katılımcıların %60'ı hemşirelik bölümünün puanın uygun olması nedeni ile hemşirelik bölümünü seçtikleri bulunmuştur (Çınar ve diğ., 2011).

5.3. Erkek Hemşirelerin Kariyer Planları

Sağlık çalışanlarıyla yapılan bireysel derinlemesine görüşme verilerinden, erkek hemşirelerin kariyer planlarına ilişkin veriler; hastane içerisindeki kariyer planları, akademik alanda kariyer planları ve serbest çalışma olmak üzere üç alt tema altında incelenmiştir.

Çalışmaya katılan bazı sağlık çalışanları, erkek hemşirelerin hastane içerisinde yönetici konumunda çalışma isteklerini belirtirken, kadın hemşirelerin erkek meslektaşların bu isteklerinden rahatsız oldukları, ayrıca erkek hemşirelerin klinik alanda uzmanlaşma amaçlarının olduğu ve bu doğrultuda eğitimlere katılarak alanlarında lisansüstü eğitim aldıkları belirlenmiştir. Son sınıf erkek hemşirelerle derinlemesine görüşme ile gerçekleştirilen bir çalışmada; erkek hemşirelerin mezun olduktan sonra yönetici pozisyonunda çalışmak istedikleri belirtilmiştir (Erişen ve diğ., 2022). Genç erişkinlerle yapılan bir çalışmada, katılımcıların yarısından fazlası erkek hemşirelerin hastanede yönetici pozisyonunda çalışmasını doğru bulmadıklarını vurgulamışlardır (Başçı ve Yılmaz, 2016). Hemşirelik öğrencileriyle yapılan diğer bir araştırmada, erkeklerin yönetici olması gerektiği yönündeki görüşe, kadın öğrencilerden çok daha yüksek düzeyde katıldıkları saptanmıştır (Gönç, 2016b). Erkek hemşirelik öğrencileriyle yapılan bir araştırmada, katılımcıların yaklaşık yarısı mezun olduktan sonra klinik alanda çalışmak (klinik hemşiresi ve sorumlu hemşire) istediklerini belirtmişlerdir (Toptaş ve diğ., 2020). Hasta ve yakınlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bir çalışmada ise erkek hemşirelerin daha çok yönetim ve eğitim işlerinde çalışmasının daha uygun olacağı saptanmıştır (Alan ve Uğur, 2018).

Göktepe ve Sarıköse (2022) tarafından 18 hemşire ile gerçekleştirilen nitel bir araştırmada, erkek hemşirelerin sayılarının az olması nedeniyle daha fazla ilgi gördükleri ve yöneticilik pozisyonlarında tercih edildikleri belirtilmiştir.

Bu çalışmaya katılan bazı sağlık çalışanları, erkek hemşirelerin kendilerini alanlarında geliştirmek amacıyla lisansüstü eğitime yöneldiklerini, ayrıca bazı erkek hemşirelerin de yönetim kadrosuna geçebilmek amacıyla lisansüstü eğitime başladıkları saptanmıştır. Erkek hemşirelerin toplum içerisindeki statülerini yükseltmek amacıyla lisansüstü eğitime yöneldikleri üzerinde durulurken, lisansüstü eğitim almanın toplumdaki erkek hemşire imgesine olumlu katkısının olduğu vurgulanmıştır. Erkek öğrencilerle yapılan bir araştırmada, katılımcıların %6'sı yüksek lisans yapmak istediği ve %8'inin de akademisyen olmak istediği belirlenmiştir (Toptaş ve diğ., 2020). Diğer bir araştırmada, hemşirelik son sınıf öğrencilerinin çoğunluğunun yüksek lisans yapmak istediği belirtilmiştir (Ünsar, 2005).

Çalışmaya katılan bazı sağlık çalışanları, erkek hemşirelerin yükseköğretim kurumlarında akademisyen olarak çalışma istediğini, bazı erkek hemşirelerin toplumsal baskıdan dolayı hemşire kimliğinden kurtulmak amacıyla akademisyen olmaya yöneldikleri belirlenmiştir. Ayrıca erkek hemşirelerin, hastanenin stresli ve yoğun ortamından uzaklaşmak amacıyla akademisyen olmayı istedikleri belirlenmiştir. Çalışmaya katılan bazı erkek hemşirelerin, hemşirelik mesleğinin akademik alanında görev yapanların çoğunluğunun kadın olduğunu ve hemşirelik eğitimi verilen kurumlarda erkek akademisyen sayısının artmasının hemşirelik mesleki eğitimine olumlu yönde katkı sağlayacağı vurgulanmıştır. Tayvan' da 15 erkek hemşire ile gerçekleştirilen bir araştırmada, erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğinde iş deneyimi kazandıktan sonra lisansüstü eğitim almak istedikleri belirtilmiştir. Ayrıca erkek hemşirelerin kariyer planları arasında hemşirelik okullarında akademisyen olarak çalışmak istedikleri de saptanmıştır (Yang ve diğ., 2004). Diğer bir çalışmada, erkek öğrencilerin çoğunluğunun mezun olduktan sonra yönetici ve akademisyen olarak çalışmak istedikleri belirlenmiştir (Koç ve diğ., 2010a).

Çalışmaya katılan bazı sağlık çalışanları, erkek hemşirelerin bazılarının hemşirelik mesleğini yapmak istemediğini ve mesleği zorunluluktan dolayı mutsuz bir şekilde yaptığını belirterek, erkek hemşirelerin hemşire kimliğinden kurtulmak amacıyla tekrar üniversite sınavlarına hazırlandıklarını ve başka bir bölüm okumak istediklerine vurgu yaparak, bu durumun toplumdaki erkek hemşirelere yönelik olumsuz imgenin bir sonucu olarak geliştiği üzerinde

durmuşlardır. Erkek hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir araştırmada; katılımcıların dörtte birinin başka bir bölümde okumayı düşündüğü belirtilmiştir (Demiray ve diğ., 2013). Yılmaz ve Karadağ'ın (2011) yaptığı araştırmada ise erkek hemşirelik öğrencilerinin %59.1'nin başka bölümde okumayı düşündüğü saptanmıştır.

Çalışmaya katılan bazı sağlık çalışanları, bazı erkek hemşirelerin özel bir sektörde işletme açarak hemşirelik mesleğini sürdürmek istediklerini, klinikteki işlerinden istifa ederek yoğun nüfuslu bölgelerde sağlık kabini açarak, mesleklerinin kendilerine tanıdığı serbest çalışma haklarını kullanmak istedikleri saptanmıştır. Bazı erkek hemşireler ise yaşlı bakım hizmeti veren özel bir işletme açma planlarının olduğunu belirtmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen veriler, bu kararın verilmesinde, erkek hemşirelerin hastane ortamındaki iş yükünden ve yönetimin tutumlarından rahatsız olmalarının etkili olduğunu düşündürmektedir.

Çalışmaya katılan bazı sağlık çalışanları ise erkek hemşirelerin bir kısmının hemşirelik mesleğini severek yapmadıkları vurgulayarak, hemşirelik işini bırakarak sağlık alanının dışında farklı bir iş kolu ile ilgilenmek istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca özellikle kamuda çalışan erkek hemşirelerin iş güvencelerinin olması ve yeni bir iş için gerekli yeterli sermayelerinin olmaması nedeniyle işletme açma planlarını ertelemek zorunda kaldıkları vurgulanmıştır. Araştırmaya katılan erkek hemşirelerin bazıları, aile üyelerinin üzerine işletme açarak ticaret yapmaya çalıştıklarını ve başarılı oldukları durumda hemşirelik mesleğinden ayrılacaklarını da belirtmişlerdir. Çin'de 25 erkek hemşire ve iki hastane yöneticisi ile gerçekleştirilen bir araştırmada, erkek hemşirelerin meslekte kalma nedenleri ile mesleği bırakma nedenleri incelenmiş olup bu çalışmada, hemşirelerin iyi bir gelirin olması ve iş bulma zorluğunun olmaması erkek hemşirelerin meslekte kalmalarını sağlayan nedenler arasında gösterilmiştir. Hemşirelik mesleğine ilginin olmaması, meslek üyelerinin ağır iş yüklerinin olması, çalışma ortamlarının yoğun olması, aile baskısının ve toplum baskısının yüksek olması ise erkek hemşirelerin mesleği bırakma nedenleri arasında belirtilmiştir (Zhang ve Tu, 2020). Kore'de yapılan bir araştırmada, erkek hemşirelerin daha istikrarlı pozisyonlarda çalışmak için hemşirelik mesleğinden ayrıldıkları belirtilmiştir (Kim ve Lee, 2017). Türkiye'de ise bu durumun tam tersi yaşanmakta olup Türkiye'de erkek hemşireler, daha iyi bir gelir elde etmek ve iş bulma kolaylığından dolayı hemşirelik mesleğini tercih etmektedirler. Güney Asya' da İngiliz kökenli erkek hemşireler ile yapılan bir araştırmada; erkek hemşirelerin aldıkları ücreti düşük olarak değerlendirmesi, çalışma ortamında sorunların olması, hemşirelikle ilişkili toplumsal imgenin olumsuz olması, aile ve yakın çevrenin hemşirelik mesleği hakkında

olumsuz düşünceleri ve erkek hemşirelerin mesleki bilgi ve farkındalığının eksik olması gibi etmenlerin, erkek hemşirelerin kariyer gelişimine yönelik engelleri oluşturduğu saptanmıştır (Qureshi ve Randhawa, 2020). Tayvan’da erkek hemşireler üzerinde yapılan bir araştırmada, işten ayrılma niyetlerinde hemşirelik mesleğinin kadın mesleği olarak yaygın biçimde kalıplaştırılmasının önemli ölçüde etkili olduğu belirtilmiştir (Lou ve diğ., 2007).

5.4. Erkek Hemşirelerle Çalışmaya İlişkin Deneyimler

Sağlık çalışanlarının erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimlerine ilişkin bulgular; hemşire meslektaş deneyimleri ve diğer sağlık çalışanlarının deneyimleri olmak üzere iki alt temada incelenmiştir.

Çalışmaya katılan hemşirelerin, erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin bazı olumlu deneyimlerini aktardığı belirlenmiş olup erkek hemşirelerle birlikte çalıştıklarında kendilerini daha güvende hissettikleri vurgulanmıştır. Çalışmada, erkek hemşirelerin, kadın hemşirelerin karşılaştıkları şiddet olaylarını en aza indirgeyerek kadın hemşirelerin kendilerini güvende hissetmelerini sağladığına değinilmiştir. Kadın hemşireler, gerilim düzeyi yüksek olan durumlarda hasta ve hasta yakınlarıyla iletişime geçerken, erkek hemşire ile birlikte olmayı istediklerini ve onlarla birlikte iken kendilerini daha güvende hissettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca erkek hemşirelerle birlikte çalışan kadın hemşirelerin daha az sözel şiddet ile karşılaştıkları vurgulanmıştır. Sağlık çalışanları ve yöneticiler ile yapılan bir çalışmada erkek hemşirelerin meslektaşlarına yönelik sözel ya da davranışsal şiddete uğrama sıklığını azalttıkları üzerinde durulmuştur (Saraç ve Özyurda, 2020). Diğer bir araştırmada, şiddet uygulama düşüncesi olan bireylerin tepki alacaklarını düşündükleri için erkek hemşirelere yönelmedikleri, kadın hemşirelere şiddet uygulama eğiliminin daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ayrıca erkek hemşirelerin, kadın hemşireye şiddete uygulama olasılığını da azalttığı vurgulanmıştır (Gönç, 2017b).

Araştırmaya katılan bazı hemşireler, erkek hemşirelerin iş paylaşımı konusunda olumlu bir yaklaşım sergilediklerini ve bu durumun hasta bakım süreçlerini kolaylaştırdığını, ancak erkeklerin iş merkezli bakmaları nedeniyle çalışma alanında bazı görüş ayrılıklarının oluştuğunu belirtmişlerdir. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının takım çalışmasına olumlu katkı sağladığını, kriz durumlarında daha iş birliği içinde yaklaştıklarını ve kadın hemşirelerin ailevi sorumlulukları nedeniyle artan iş yüküyle ilgili sorunlarda yapıcı bir yaklaşım sergilediklerine değinilmiştir. Toplumun erkek hemşirelerden bakım alma konusunda

düşüncelerinin ortaya konulması amacıyla yapılan bir araştırmada, erkek hemşirelerin kadınlardan daha iyi şekilde stresle baş etme mekanizmalarını kullandıkları ve duygusal gerginlik ya da panik yaşamaktan kolaylıkla sıyrılabilirdikleri belirtilmiştir (Uysal ve diğ., 2019). Yoğun bakım hemşireleri ile yapılan bir araştırmada ise erkek hemşirelerin, takım çalışması anlayışı ve tutumlarının kadın hemşirelere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Soysal ve Çakır, 2022).

Çalışmada bazı hemşirelerin, erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin olumsuz deneyimlerinin olduğuna ilişkin bulgular da saptanmıştır. Erkek hemşirelerin, çalışırken kadın meslektaşlarına karşı baskı kurma çabalarının olduğu ve kadın hemşirelerin, erkek meslektaşlarının otoriter tavırlarından, baskı kurma isteklerinden rahatsız oldukları görülmüştür. Ayrıca erkek hemşirelerin, çalışma ortamında bir takım disiplinsiz hareketler sergiledikleri de saptanmıştır. Erkek hemşirelerin bu şekildeki disiplinsiz hareketlerinin, toplumdaki ve sağlık meslek gruplarındaki hemşirelik algısını olumsuz etkilediği üzerinde durulmuştur. Çalışmada erkek hemşirelerin, çalışma ortamında bazen argolu konuşmalar yaptıkları ve bu durumun kadın hemşireleri ile diğer çalışan sağlık çalışanlarını rahatsız ettiği belirtilmiştir. Erkek hemşirelerin çalışma ortamında kendi aralarında, arkadaşları veya hasta yakınlarıyla argolu konuşmalar yaptıklarının saptanması ve bu durumdan özellikle kadın hemşirelerin çok rahatsız olması üzerinde durulması ve iyileştirilmesi gereken bir bulgu olarak değerlendirilmelidir. Konuya ilişkin 60 hemşirenin katıldığı bir araştırmada, erkek hemşirelerin temizlik ve titizlik yönünden yetersiz olduğuna vurgu yapılmıştır (Kada, 2010). Türkiye'de yapılan bir araştırmada ise kadın hemşirelerin, titizlik ve temizlik yönünden erkek hemşirelerden daha iyi olduğu saptanmıştır (Çam ve diğ., 2022)

Araştırmaya katılan diğer sağlık profesyonellerinin, erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin olumlu deneyimleri incelendiğinde; özellikle kadın hekimlerin, erkek hemşirelerle birlikte hasta ve hasta yakınlarına bilgi vermenin kendilerini daha güvende hissetmelerine neden olduğu belirlenmiştir. Ayrıca acil serviste çalışan hemşire olmayan bazı sağlık profesyonellerinin, erkek hemşirelerin acil durumlarda, gerilim düzeyi yüksek hastalarla ve ağır hastalarla başa çıkarken, fiziki güçlerinden dolayı hemşirelik bakımını daha iyi uyguladıkları üzerinde durulmuştur. Bu araştırmada özellikle hekimlerin, erkek hemşirelerle iş birliği ve takım halinde uyum içinde çalıştıklarına ve erkek hemşirelerin kadın hemşirelerin iş yükünü azalttığına değinilmiştir. Kısaca, erkek hemşirelerin fiziksel dayanıklılıklarının daha fazla olduğu, fiziksel güçleri nedeniyle özellikle hasta bakımında ve şiddetin önlenmesinde etkili oldukları

belirtilmiştir. Hemşire dışı sağlık çalışanlarının erkek hemşireler ile ilgili görüşlerinin inceleyen bir araştırmada ise katılımcıların çoğunluğu, erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmalarının sağlık personeline yönelik şiddette caydırıcı etkisi olacağını vurgulamıştır (Çam ve diğ., 2022).

Araştırmaya katılan diğer sağlık profesyonellerinin, erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin olumsuz deneyimleri incelendiğinde; erkek hemşirelerin hasta ve hasta yakınları tarafından hekim olarak değerlendirildikleri ve bu durumun özellikle kadın hekimler tarafından olumsuz değerlendirildiği saptanmıştır. Araştırmaya katılan bazı kadın hekimler, erkek hemşirelerin kendilerine doktor olarak hitap edilmelerine tepki göstermediklerini ve sessiz kaldıklarını belirterek, bu durumun erkek hemşireleri rahatsız etmediğini vurgulamışlardır. Sağlık çalışanları ve yöneticiler ile yapılan bir çalışmada, erkek hemşirelerin hekimlerle karıştırılmaları nedeniyle bazen kendilerini hemşire olarak görmedikleri ve hekim gibi davrandıkları üzerinde durulmuştur (Saraç ve Özyurda, 2020). Diğer bir araştırmada ise çalışma ortamında kadın hastaların erkek hemşireleri hekim zannetmeleri nedeni ile sorun yaşadıkları saptanmıştır (Demiray ve diğ., 2012). Benzer araştırmalarda da hastaların erkek hemşirelerin hekim olduğunu varsaydıklarını ve bunun doğru olmadığını öğrendiklerinde şaşırdıkları belirtilmiştir (Juliff ve diğ., 2016; Yang ve diğ., 2017).

Araştırmada, ayrıca toplumun bazı kesimlerinin erkek hemşireleri halen benimsemediği ve bazı hasta ve hasta yakınlarının, erkek hemşirelerin kadın hastalara bakım vermelerini istemedikleri üzerinde durulmuştur. Bu durumun hastane ortamında şiddet olaylarının meydana gelmesine ortam yarattığına değinilirken, araştırmaya katılan hekimler, erkek hemşireden bakım almak istemeyen hasta ve hasta yakınlarının olması durumunda iş akışlarının ve düzenini aksattığını ve bu durumun erkek hemşire ile çalışmanın olumsuz bir yönü olduğunu belirtmişlerdir.

5.5. Erkek Hemşirelerin Hastanede Çalışmasının Hizmete Yansımaları

Sağlık çalışanlarıyla yapılan bireysel derinlemesine görüşmelerden erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının yansımalarına ilişkin bulgular incelendiğinde; bakıma/hizmete yansımaları ve iletişim ve işbirliği olmak üzere iki alt tema oluşturulmuştur.

Araştırmaya katılanların erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının yansımalarına ilişkin bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, hasta bakımına olumlu yansımalarının olduğu görülmektedir. Erkek hemşirelerin kadın meslektaşlarına göre daha hızlı çalıştığı ve hasta bakımına olumlu katkı sağladıkları belirtilirken, erkek hemşirelerin fiziki güçlerinden dolayı

yoğun bakım gibi alanlarda çalıştırılmalarının yararlı sonuçlarına değinilmiştir. Erkek hemşirelerin kas gücü gerektiren alanlarda istihdam edilmesi, sağlık hizmetleri sunumunda karşılaşılan sorunları ortadan kaldırdığı üzerinde durulurken, bu durumun kadın hemşirelerin iş yükünü azalttığı için kadın hemşireler tarafından da desteklendiği görülmüştür. Goriup ve Pajnkıhar (2014) ve Juliff ve arkadaşlarının (2016) yaptığı çalışmalarda; ortopedi, acil servis, ameliyathane, yoğun bakım üniteleri ve psikiyatri gibi fiziksel ve psikolojik dayanıklılık gerektiren bölümlerde erkek hemşirelerin daha sık görev aldığı bildirilmiştir. Kadın hemşirelik öğrencileriyle gerçekleştirilen bir araştırmada, erkek hemşirelerin kas gücü gerektiren alanlarda kadın meslektaşlarına destek oldukları ve bu durumun hemşirelik mesleğini olumlu yönde etkileyeceği vurgulanmıştır (Koç ve diğ., 2010b). Konuya ilişkin 17 erkek öğrenci ile derinlemesine görüşme yapılarak gerçekleştirilen bir çalışmada, erkek hemşirelerin güç gerektiren alanlarda çalıştırılmasının hemşireliğe olumlu katkı sağlayacağı belirtilmiştir (Kahraman ve diğ., 2015). Diğer bir araştırmada, erkek hemşirelerin mesleğe katılımının fiziksel güç gerektiren işlerde kadın meslektaşlarını rahatlatacağına değinilmiştir (Tuna, 2019). Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmada, erkek hemşirelerin kadın hemşirelere oranla acil serviste daha çok istidam edildiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca erkek hemşirelerin ayaktan tedavi verilen birimlerde daha az istihdam edildiği saptanmıştır (Martsolf ve diğ., 2023). Hemşirelik alanında görev yapan akademisyen ve hemşirelik bölümü öğrencileri ile gerçekleştirilen bir araştırmada, akademisyenlerin yarısından fazlası erkek hemşirelerin fiziki güce gereksinim duyulan alanlarda kadın meslektaşlarına yardımcı olacakları belirtilmiştir (Kocaer ve diğ., 2004). Sağlık çalışanları ve yöneticiler ile yapılan diğer bir çalışmada ise erkek hemşirelere ilişkin belirtilen olumlu görüşlerin arasında; fiziksel güç gerektiren girişimlerde daha başarılı olmaları ve çalışkan, hızlı, uyumlu ve disiplinli olmaları yer almaktadır (Saraç ve Özyurda, 2020).

Bu araştırmaya katılan sağlık çalışanları, erkek hemşirelerin kadın meslektaşlarıyla iletişimlerinin genel olarak olumlu yönde olduğunu belirtirken, araştırmaya katılan kadın hemşirelerin de genel olarak erkek meslektaşlarıyla iyi anlaştıkları saptanmıştır. Kadın hemşirelerin, erkek meslektaşlarıyla birlikte nöbet tutmayı istedikleri ve nöbetlerin kadın meslektaşlarıyla tutulan nöbetlere kıyasla daha iyi geçtiğine vurgu yapılmıştır. Buna karşın çalışmaya katılan bazı kadın hemşirelerin, bazı erkek meslektaşlarının kendilerine nazik davranmadığını ve erkek hemşirelerle iletişimde sorun yaşadıkları da belirlenmiştir. Çalışmada, erkek hemşirelerin diğer sağlık çalışanlarıyla daha rahat bir iletişim kurdukları saptanmıştır.

Ayrıca erkek hemşirelerin, özellikle erkek hekimlerle iletişimlerinin daha iyi olduğu belirtilirken, bazı kadın hekimlerin de erkek hemşirelerle daha iyi iletişim kurdukları vurgulanmıştır. Çalışmaya katılan sağlık çalışanları, kadınlar arasında yaşanan çatışmaların erkek hemşireler ile yaşanmadığını ve bu yüzden erkek hemşirelerle daha iyi iletişim kurduklarına değinmişlerdir. Konuya ilişkin bilimsel yazında ise erkek hemşirelerin diğer sağlık çalışanları ve hastalarla iletişimde sorunlar yaşadıklarını belirten araştırmalar bulunmaktadır. Sağlık çalışanları ve yöneticiler ile yapılan bir çalışmada, erkek hemşirelerin diğer sağlık çalışanlarıyla iletişim kurmada sorunlar yaşadığı saptanmıştır (Saraç ve Özyurda, 2020).

Bu çalışmada, hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşirelere karşı daha dikkatli ve saygılı iletişim kurduklarına ilişkin görüşlere değinilmiştir. Bu durumun hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşireyi, hekim olarak değerlendirmesinden kaynaklanabileceği yanı sıra hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşireden çekinmelerinden dolayı bu şekilde davranabilecekleri de vurgulanmıştır. Ayrıca çalışmada, bazı erkek hemşirelerin özellikle kadın hastalarla iletişime girmediğini ve bu durumun hasta açısından olumsuz bir durum olduğu belirtilmiştir. Göktepe ve Sarıköse (2022) tarafından 18 hemşire ile gerçekleştirilen nitel bir araştırmada, hasta ve yakınlarının sıklıkla erkek hemşireleri hekim zannettikleri ve bu nedenle onlara daha saygılı davrandıkları üzerinde durulmuştur. Erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan diğer bir çalışmada; erkek hemşirelerin %33.7'si hastalar tarafından kabul görülmediklerini, %27.'si ise iletişim güçlüğü yaşadıklarını belirtmişlerdir (Yılmaz ve Şen, 2014). Hasta örnekleminde yapılan bir araştırmada ise katılımcıların çoğu erkek hemşireden bakım alırken, utanma- sıkılma ve iletişim kurmada güçlük yaşanabildiğini belirtmişlerdir (Tezel ve diğ., 2008).

Bu çalışmada, toplumun bazı kesimlerinde hemşirelik mesleğinin hala kadın mesleği olarak değerlendirildiğini, bu nedenle bazı hasta ve hasta yakınlarının erkek hemşireden tedavi almak istemedikleri saptanmıştır. Bazı kadın hasta ve hasta yakınlarının, erkek hemşirelerle iletişime geçemediklerine vurgu yapılmıştır. Çalışmaya katılan sağlık çalışanları, bazı hasta yakınlarının erkek hemşirelere karşı gergin tavırlar sergilediklerini belirterek, bazı hasta yakınlarının erkek hemşirelerin karşı cinsiyetten bir hastaya bakım vermelerine karşı çıktıkları saptanmıştır. Ayrıca erkek hemşirelerin, bu şekilde tavır sergileyen hasta ve hasta yakınlarıyla iletişim kurmada güçlük çektiklerine de değinilmiştir. Göktepe ve Sarıköse (2022) tarafından 18 hemşire ile gerçekleştirilen nitel bir araştırmada, kadın hasta ve yakınlarının mahremiyet

sorunları nedeniyle zaman zaman erkek hemşirelere karşı olumsuz tutumlar sergiledikleri belirtilmiştir. Hemşirelik alanında görev yapan akademisyen ve hemşirelik bölümü öğrencileri ile gerçekleştirilen bir araştırmada; öğretim elemanlarının %96'sı, öğrencilerin ise %91,3'ü erkek hemşirelerin hastalarla iyi iletişim kuramayacaklarını düşündükleri saptanmıştır (Kocaer ve diğ., 2004). Diğer bir araştırmada, erkek öğrencilerin iletişim beceri düzeylerinin kadın öğrencilerden daha düşük olduğu bulunmuştur (Kıssal ve diğ., 2016). Benzer bir araştırmada ise kadın hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri, erkek hemşirelik öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek belirlenmiştir Akçam ve diğ., 2019).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tez çalışması; sağlık çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini belirlemek amacıyla, fenomenolojik desende niteliksel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada 27 katılımcıyla yapılan bireysel derinlemesine görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular; erkeklerin hemşire olmasına ilişkin görüşler, erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan etmenler, erkek hemşirelerin kariyer planları, erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimler ve erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımaları olmak üzere beş ana tema şeklinde içerik analiziyle değerlendirilmiştir.

Sağlık çalışanlarının, erkeklerin hemşirelere olmasına ilişkin hem olumlu hem de olumsuz görüşlerinin olduğu belirlenirken, erkeklerin hemşire olmasına ilişkin olumlu görüşler; toplumdaki hemşirelik mesleğine ilişkin kadın algısının değişmesine ve hemşirelik mesleğinin mesleki örgütlenmesine olumlu katkı sağladığı şeklinde sıralanmıştır. Erkeklerin hemşire olmasına ilişkin olumsuz görüşler ise hemşireliğin kadın mesleği algısının değişmesinin olumsuzluğu ve erkek hemşirelerin kadın meslektaşları üzerinde baskı kurması şeklinde belirtilmiştir.

Erkek hemşirelerin meslek seçiminde; toplumsal, ekonomik ve kişisel etmenlerin etkili olduğu belirlenmiştir. Erkek hemşireler meslek seçim sürecinde ailelerinin ve çevrelerinin etkisi ile tercih yaptıklarını belirtmişlerdir. Erkek hemşirelerin meslek seçim sürecinde; ekonomik durum ve koşulların hemşirelik mesleğinin seçimi üzerinde önemli etkilerinin olduğu saptanırken, erkek hemşireler işsiz kalma endişesi ile istedikleri bölümü tercih etmedikleri, iş güvencesi olan ve ekonomik özgürlüğe hızlıca ulaşacaklarını düşündükleri için hemşirelik mesleğini seçtikleri görülmüştür. Ayrıca bazı erkek hemşirelerin insanlara yardımcı olabilmek amacıyla hemşirelik mesleğini seçtikleri, bazılarının da üniversite sınavından düşük puan almalarının bu mesleği seçmelerinde etkili olduğunu belirlenmiştir.

Erkek hemşirelerin kariyer planlarına ilişkin görüşler incelendiğinde; erkek hemşirelerin hastanede mesleki olarak ilerleme, uzmanlaşmaya yönelme, hemşirelik mesleğini tam olarak benimsememe ve meslekten kaçma, daha olumlu çalışma koşullarına kavuşma, daha prestijli konuma sahip olma gibi nedenlerle, özellikle yönetsel pozisyonlara geçmeyi veya akademisyen olmayı istedikleri saptanmıştır. Ayrıca erkek hemşirelerin hastanedeki çalışma ortamından

hoşlanmamaları, kendi işini kurarak daha iyi gelir sağlamayı istemeleri gibi nedenlerle klinikten ayrılarak, sağlık kabini, yaşlı bakım evi veya huzurevi açma gibi serbest çalışabilecekleri bir işletmeye sahibi olmayı istedikleri saptanmıştır.

Sağlık çalışanlarının erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimleri incelendiğinde; hemşirelerin deneyimleri ve diğer sağlık çalışanlarının deneyimleri olarak iki başlıkta ele alınmıştır. Katılımcıların erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin hem olumlu hem de olumsuz deneyimler yaşadıkları belirlenirken, erkek hemşirelerle çalışmanın olumlu yanları; güven verme, erkek hemşirelerin fiziki gücünden yararlanma, iş paylaşımı konusunda olumlu bir yaklaşım sergileme ve takım çalışmasına olumlu katkı sağlama şeklinde sıralanmıştır. Erkek hemşire ile çalışmanın olumsuz yanları ise disiplinsiz hareketler sergilenmesi, erkeklerin kadın meslektaşlarına karşı baskı kurma çabalarının olması, çalışma ortamında saygısız ve argolu konuşmaları ve erkek hemşirelerin hasta ve hasta yakınları tarafından hekim olarak değerlendirilmelerinin yanı sıra zaman zaman kadın hastaya bakım vermede sorun yaşanması şeklinde belirtilmiştir.

Erkek hemşirelerin hastanede çalışmasının hizmete yansımalarına ilişkin bulgular; hasta bakımına ve hemşirelik hizmetine yansımaları ile iletişim ve işbirliği olarak iki başlıkta incelenmiştir. Çalışmada erkek hemşirelerin iş odaklı olmaları ve hızlı çalışmalarının yanı sıra kas gücü gerektiren alanlarda istihdam edilmelerinin, sağlık ve hemşirelik hizmeti sunumunda karşılaşılan birçok sorunu ortadan kaldırdığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılanların erkek hemşirelerle çalışmaya ilişkin deneyimleri incelendiğinde; erkek hemşirelerin kadın meslektaşlarıyla iletişimlerinin genel olarak olumlu yönde olduğu saptanırken, bazı erkek hemşirelerin kadın meslektaşlarına nazik davranmadığı ve iletişimde sorun yaşandığı belirlenmişlerdir. Erkek hemşirelerin diğer sağlık çalışanlarıyla daha rahat bir iletişim kurdukları, özellikle erkek hekimlerle iletişimlerinin daha iyi olduğu, hasta ve hasta yakınlarının ise erkek hemşirelere karşı daha dikkatli davrandıkları ve saygılı iletişim kurdukları saptanmıştır. Ayrıca bazı erkek hemşirelerin özellikle kadın hastalarla iletişime girmede sorun yaşadıkları ve bu durumun hasta bakımı açısından olumsuz bir durum yarattığı belirtilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilebilir:

Araştırmadan elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, özellikle erkek hemşirelere ilişkin olumsuz durumlara yönelik olarak, kadın hemşireler, yöneticiler ve diğer sağlık çalışanlarının algı ve tutumlarını iyileştirici, olumlu bir örgüt kültürünün oluşturulmasına yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda eğitimlerin verilmesi, hasta ve yakınlarına yönelik bilgilendirmenin yapılması ve olumlu yaklaşımın sergilenmesinin yanı sıra erkek hemşirelerin de çalışma yaşamında kadınlarla birlikte çalışırken göz önünde tutmaları gereken tutum ve davranışları konusunda eğitilmeleri ve gerektiğinde de uyarılmaları gerekmektedir.

Konuya ilişkin bilimsel yazın incelendiğinde, erkek hemşirelerle ilgili daha fazla çalışmaya gereksinim olduğu görülmekte olup özellikle erkek hemşirelerin mesleğe girmelerine yönelik farklı tarafların görüşlerini ortaya koyan çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca yapılan taramada, bu konudaki görüşleri derinlemesine inceleyen nitel çalışmaların sayısının az olduğu da görülmüş olduğundan nicel çalışmaların yanı sıra nitel çalışmalara da gereksinim bulunmaktadır.

Bu çalışmada, sağlık çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik herhangi bir ölçeğin bulunmadığının belirlenmesi nedeniyle, bu konuda bir ölçek çalışmasının yapılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Abudari, M.O., Azza, F.İ., ve Azza, A.A., 2016, Men in nursing as viewed by male students in secondary schools, *Clinical nursing studies* 4.2 (2016): 41.
- Akandere, O., 2002, Hılal-1 ahmer hastabakıcılık (hemşirelik) okulunun açılması ve ilk mezunları, *Selçuk üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, (8), 5-45.
- Akbaş, M., 2010, *Hemşirelik eğitiminde etik*, Doktora, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Akçam, A., Kanbay, Y., ve Işık, E., 2019, Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi, *Artvin çoruh üniversitesi uluslararası sosyal bilimler dergisi*, 5(2), 74-92.
- Aksoy, M.U., Gürcüoğlu, E.A., ve Akcan, A.T., 2017, Bir erkek öğrencinin doğum, kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi klinik uygulamaları sırasındaki meslek algısı ve deneyimleri, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(2), 54-63.
- American Nurses Association, www.nursingworld.org. [Ziyaret tarihi: 01 Ocak 2024].
- Alan, N., ve Uğur, Ö., 2018, Hasta ve yakınlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, *Medical Sciences (NWSAMS)*, 13(1):1-9.
- Arastaman, G., Öztürk Fidan, İ., ve Fidan, T., 2018, Nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik: kuramsal bir inceleme, *Yüzüncü yıl üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 5 (1), 37-75.
- Arıkan, D., Karaman, Z., ve Yağcı, G., 2010, Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin eğitimde ve mesleki alanda erkek hemşire adaylara bakış açısı, *Anadolu hemşirelik ve sağlık bilimleri dergisi*, 3(1).
- Armut, M., 2018, *Hastaların erkek hemşirelere bakış açısının değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Arslan, A., ve Alkan, S.A., 2016, Üniversite öğrencilerinde erkek hemşire algısı, *Samsun sağlık bilimleri dergisi*, 1(1), 146-166.
- Ashkenazi, L., Livshiz-Riven, I., Romem, P., ve Grinstein-Cohen, O., 2017, Male nurses in Israel: barriers, motivation, and how they are perceived by nursing students, *Journal of professional nursing*, 33(2), 162-169.
- Aydemir Gedük, E., 2018, Hemşirelik mesleğinin gelişen rolleri, *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(2), 253-258.
- Aydın, A., 2017, Bir üniversitenin ikinci ve üçüncü sınıf erkek hemşirelik öğrencilerinin mesleği algılama tarzları: Nitel bir çalışma, *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 36-45.
- Başcı Akbulut, A., ve Yılmazel, G., 2016, Genç erişkinlerin erkek hemşirelere bakış açısı, *Journal of academic research in nursing*. 2(2):68-74.

Başkale, H., ve Serçekuş, P., 2015, Nursing as career choice: Perceptions of Turkish nursing students, *Contemporary nurse*, 51(1), 5-15.

Baykal, Ü., Timuçin, A., ve Özel, S., 2010, Bir hemşirelik yüksekokulunda öğrenim gören ilk erkek öğrencilerin hemşirelik mesleğine ve eğitime ilişkin görüşleri, *Hemşirelikte eğitim ve araştırma dergisi* 2010;7(3):48-55.

Baykara Mat, S., ve Baykal, Ü., 2021, Birinci basamak sağlık hizmetlerinden yararlananların hemşirelik imajına ilişkin algıları ve etkileyen faktörler. *Anadolu hemşirelik ve sağlık bilimleri dergisi*, 24(3), 357-364.

Birol, L., 2007, *Hemşirelik süreci, hemşirelik bakımında sistematik yaklaşım (8. baskı)*, Etki Matbaacılık Yayıncılık, İzmir.

Blom, I., 1990, Changing gender identities in an industrializing society: The case of norway, *Gender and history*, 2(2), 131-147.

Bozkır, G., Taşcı, N., Arsak, A., Balgı, Ö., Kaya, E., Güngör, N., ve diğ, 2008, Genel lise son sınıf ve sağlık yüksekokulu'ndaki erkek öğrencilerin hemşireliğe bakışı, *Üniversite ve toplum*, 8 (1): 54-71.

Bradley, H., 1993, *Across the great divide: the entry of men into women's jobs*, Doing women's work: men in nontraditional occupations, Williams, C.L., (ed.), London. Sage, 1993), 10-28.

Colaizzi, P.F., 1978, Psychological Research as the Phenomenologist Views It. R.S. Vale ve K. Mark (Eds.). *Existential-Phenomenological Alternatives for Psychology*. New York: Oxford University Press; 48-71.

Cottingham, M. D., 2015, Learning to 'deal' and 'de-escalate': how men in nursing manage self and patient emotions, *Sociological inquiry*, 85(1), 75-99.

Creswell, J.W., 2013, *Veri toplama, nitel araştırma yöntemleri*, Nitel araştırma yöntemleri-beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni, Bütün, M., ve Demir, S.B., (çev. ed.). Ankara, Siyasal Kitapevi.

Çam, B., Saatçi, G., ve Ünsal, A., 2022, Hemşire dışı sağlık çalışanlarının erkek hemşireler ile ilgili görüşleri, *Kırşehir ahi evran üniversitesi sağlık bilimleri dergisi* 6:22-30

Çamlıca, T., ve Kartal, H., 2021, Hemşirelik eğitiminin tarihsel gelişimi, *Türkiye klinikleri tıp etiği-hukuku tarihi dergisi*, 29(1).

Çınar, D., ve Olgun, N., 2013, Klinik uygulamalarda erkek hemşire algısı. *Hemşirelikte eğitim ve araştırma dergisi*. 10:3, 3-6.

Çınar, N., Şahin, S., Sözer, C., Cevahir, R., ve Akburak, Ö., 2011, Erkek öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih nedenleri ve öğrencilere göre hastaların tepkisi ve sağlık çalışanlarının yaklaşımı, *Fırat sağlık hizmetleri dergisi*, 6(17): 17-25.

Dağcı, S., Kavaklıoğlu, A.B., Kızılay, V., Elarslan, S., Demirci, L.N., Sertbaş, Y., ve Özdi, K., 2023, Türk toplumunda erkek hemşire algısı: İstanbul ili örneği. *Bosphorus Medical Journal/Boğaziçi Tıp Dergisi*, 10(4).

Demiray, A., Bayraktar, D., ve Khorshid, L., 2013, Erkek hemşirelik öğrencilerinin hemşireliği seçme nedenleri ve bu mesleği seçme nedeniyle yaşadıkları sorunlar, *International journal of human sciences*, 10(1), 1440-1455.

Demiray, A., Kaçar, F., ve Khorshid, L., 2012, Erkek hemşirelerin yaşadıkları sorunların incelenmesi, *Ege üniversitesi hemşirelik fakültesi dergisi*, 28:1, 27-36.

Ekinci, M., Dikici, İ.C., Derya, M., ve diğ., 2014, Mühendislik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin erkek hemşirelere karşı bakış açıları. *Gümüşhane üniversitesi sağlık bilimleri dergisi*, 3(1), 632-645.

Erdoğan, S., 2015, *Nitel araştırmalar*, Hemşirelikte araştırma, Erdoğan, S., Nahcivan, N., Esin, M.N., (ed.), Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, ISBN: 987-605-335-171-9, 131-165.

Erer, T., M., Kanat, C., Şahin, E., ve Öger, Ö., 2017, Toplumun erkek hemşirelere bakışı: mersin örneği, *Uluslararası hakemli hemşirelik araştırmaları dergisi*. 11, 137-156.

Erişen, H.A., Dömbekci, M.A., ve Yeşildal, M., 2022, Erkek hemşire adaylarının cinsiyete yönelik mesleki algıları, *Social sciences studies journal (sssjournal)*, 5.50: 6713-6718.

Ertuğrul, M., ve Şahin, E., 2021, Erkek hemşirelik öğrencilerinin doğum ve kadın hastalıkları dersi klinik uygulamaları sonrasındaki görüşleri ve tecrübeleri, *Anadolu hemşirelik ve sağlık bilimleri dergisi*, 24(2), 212-219.

Fisher, M. J., 2009, 'Being a chamelon': labour processes of male nurses performing bodywork, *Journal of advanced nursing*, 65(12), 2668-2677.

Göktepe, N., ve Sarıköse, S., 2022, Same place but different experience: a qualitative study on gender and the nursing work environment. *Journal of nursing management*, 30(7), 3227-3235.

Gönç, T., 2016a, Hemşireliğin geleceği mesleğin cinsiyetsizleşmesini vadediyor mu? Erkek ve kadın hemşirelik öğrencilerinin meslek ve toplumsal cinsiyeti ilişkilendirme eğilimlerinin sosyolojik analizi, *Fe Dergi* 8, no. 1, 144-167.

Gönç, T., 2016b, Kadın yoğun meslekleri erilleştirmeye yönelik stratejiler: Türkiye'de erkek hemşireler örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 19(1), 96-144.

Gönç, T., 2017a, *Erkek hemşireler: değişen roller, çatışan kimlikler*, Siyasal Yayınevi, Ankara, Isbn: 978-605-9221-57-3.

Gönç, T., 2017b, Türkiye'de erkek hemşire olmak: Avantajlar ve dezavantajlar, *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 72(1), 35-76.

Goriup, J., ve Pajnkıhar, M., 2014, The importance of men's role in healthcare education. *International Journal on New Trends in Education & Their Implications*, 5(2), 87-88.

Göriş, S., Kılıç, Z., Ceyhan, Ö., ve Şentürk, A., 2014, Hemşirelerin profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler, *Journal of psychiatric nursing*, 5(3), 137–142.

Güçlü, İ., 2019, *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri teknik-yaklaşım-uygulama*, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Güven, Ş.D., Küçükakça, G., ve Çalbayram, N., 2016, Erkekler hemşireliği neden tercih ediyor, *Journal of human sciences*, 13(2): 3173-3180.

Hycner, R.H., 1985, *Some guidelines for the phenomenological analysis of interview data*, *Human studies*, 8, 279-303.

Juliff, D., Russell, K., ve Bulsara, C., 2016, Male or nurse what comes first? Challenges men face on their journey to nurse registration. *Australian Journal of Advanced Nursing*, 34(2), 45–52.

Kahraman, A.B., Tunçdemir, N.O., ve Özcan, A., 2015, Toplumsal cinsiyet bağlamında hemşirelik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin mesleğe yönelik algıları, *Sosyoloji araştırmaları dergisi*, 18(2), 108-144.

Karadağ, G., ve Uçan, Ö., 2006, Hemşirelik eğitimi ve kalite, *Fırat sağlık hizmetleri dergisi*, 1(3), 42-51.

Karakurt, P., Yıldırım, A., ve Aşlar, R.H., 2019, Hastaların erkek hemşireler hakkındaki görüşleri, *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 46-52, 2019.

Kaya, N., Turan N, ve Öztürk A., 2011, Türkiye’de erkek hemşire imgesi, *Uluslararası insan bilimleri dergisi*, 16-30.

Kıran B., ve Taşkiran, E.G., 2015, Overview of nursing education and manpower planning in turkey. *Lokman Hekim Dergisi*. 5(2):62-8.

Kıssal, A., Kaya, M., ve Koç, M., 2016, Hemşirelik ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi, *ACU Sağlık Bil Dergisi*, 3:134-141.

Kim, H., ve Lee, J., 2017, Turnover experience of male nurses. *Journal of Korean Academy of Nursing*, 47(1), 25-38.

Kirk, J. R., O’Lynn, C. E., ve Ponton, M. K., 2013, Perceptions of gender-based barriers for men in an online nursing completion program compared to traditional on-campus nursing programs, *Merlot journal of online learning and teaching*, 9(4), 481-488.

Kocaer, Ü., Öztop, T., Usta, N., Gökçek, D., Bahçecik, N., Öztürk, H., ve Paslı, E., 2004, Hemşirelik mesleğinde erkek üyelerin yeri, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2).

Koç, Z., Bal, C., ve Sağlam, Z., 2010b, Kız Hemşirelik öğrencilerinin erkek hemşirelik öğrencilerine bakışı, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, sempozyum özel sayısı*, 330-334.

Koç, Z., Bal, C., ve Sağlam, Z., 2010a, Erkek öğrenci hemşirelerin hemşirelik mesleğini algılama durumlarının belirlenmesi, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, sempozyum özel sayısı*, 318-323.

Kümbetoğlu, B., 2019, *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, Isbn:978-975-8803-51-4.

Leblebicioğlu, H., 2017, 18. yüzyıldan günümüze Türkiye ve Amerika'da askeri hemşireliğin tarihsel gelişimi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 6(4), 268-74.

Liaw, S.Y., Wu, L.T., Holroyd, E., Wang, W., Lopez, V., Lim, S., ve Chow, Y.L., 2016, Why not nursing? factors influencing healthcare career choice among singaporean students, *International Nursing Review*, 63(4), 530-538.

Liminana-Gras, R.M., Sanchez-Lopez, M. P., Saavedra-San Roman, A. I., ve Corbalan-Berna, F. J., 2013, Health and gender in female-dominated occupations; The case of male nurses, *The journal of Men's Studies*, 21(2), 135-148.

Lindsay, S., 2007, Gendering work: the masculinization of nurse anesthesia, *The Canadian Journal of Sociology*, 32(4), 429-448.

Locsin, R.C., ve Ito, H., 2018, Can humanoid nurse robots replace human nurses. *Journal of Nursing*, 5(1), 1-6.

Lou, J.H., Yu, H.Y., Hsu, H.Y., ve Dai, H.D., 2007, A study of role stress, organizational commitment and intention to quit among male nurses in Southern Taiwan, *Journal of Nursing Research*, 15(1), 43-53.

Lupton, B., 2006, Explaining men's entry into female-concentrated occupation: Issues of masculinity and social class, *Gender, Work and Organization*, 13(2), 103-128.

Martsof, G.R., Gigli, K., Case, B., Dill, J., ve Jierkes, A., 2023, Describing the male registered nursing workforce toward increasing male representation in, professional nursing, *Nursing Outlook*, 71(6), 102081.

Meadus, R.J., ve Twomey, J.C., 2007, Men in nursing: making the right choice, *The Canadian Nurse, Feb*, 103: 2, 13-16.

Merriam, S.B., ve Tisdell, E.J., 2015, *Qualitative research a guide to design and implementation*, John Wiley & Sons, San Francisco.

Muench, U., ve Dietrich, H., 2019, The male-female earnings gap for nurses in germany: a pooled cross-sectional study of the years 2006 and 2012, *International Journal of Nursing Studies*, 125-131:89.

Öz, F., 2010, *Sağlık alanında temel kavramlar*, Mattek Matbaacılık Basım ve Yayıncılık, Ankara.

Özden, M., 2014, *Tıbbi etik ve meslek tarihi ders kitabı*, Ayrıntı Basımevi, Ankara.

Özdemir, R., ve Çevik, C., 2019, The educational issues of male nursing workforce from the perspective of male nursing students: A qualitative study from Turkey. *Int. J. Community Med. Public Health*, 6, 13-19.

Saraç, E., ve Özyurda, F., 2020, Sağlık çalışanları ve yöneticilerinin erkek hemşirelere ilişkin görüşleri ve etkileyen faktörler, *Anadolu hemşirelik ve sağlık bilimleri dergisi*, 23(3), 369-377.

Saraç, E., 2015, *Ankara'da çeşitli hastanelerde, sağlık çalışanları ve sağlık yöneticilerinin erkek hemşirelere ilişkin görüşleri ve ilişkili etmenler*, Yüksek Lisans, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Saunders, B., Sim, J., Kingstone, T., Baker, S., Waterfield, J., Bartlam, B., ve diğ., 2018, Saturation in qualitative research: Exploring its conceptualization and operationalization, *Quality & quantity*, 52(4), 1893-1907.

Shudifat, R., Algunaee, A., Shohirat, N., ve Aja'afreh, M., 2023, The experience of being male nurse: Exploring the enhancing factors and barriers of Jordanian nursing students, *SAGE Open Nursing*, 9.

Soysal, A., ve Çakır, M., 2022, Ekip çalışması algısının iç girişimciliğe etkisi: hemşireler üzerine bir araştırma, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 291-306.

Suveren, E., Alçın, A., Çukur, K., Korkmaz, Ö., Ünal, M., 2020, Bolu ilinde demografik karakteristiklerin erkek hemşireye yönelik tutumlar üzerindeki etkisi, *Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 22(3), 293-302.

Şahin, N.H., ve Bal, M.D., 2014, Kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşirelere ilişkin görüşleri, *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 55-67.

Şendir, M., Şimşekoğlu, N., Kaya, A., ve Sümer, K., 2019, Geleceğin teknolojisinde hemşirelik, *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 1(3), 209-214.

Taylan, S., Alan, S., ve Kadioğlu, S., 2012, Hemşirelik rolleri ve özerklik, *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 2012;14:66-74.

Taşçı, K., 2007, Kadın doğum servislerinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşünceleri, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10:2, 12-19.

Tezel, A., Akpınar, B.A., Yurttaş, A., ve Çelebioğlu, A., 2008, *Hastalar erkek hemşireleri kabul edecekler mi*, *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, 16,13-18.

Toptaş, B., Aksu, H., ve Başlı, M., 2020, Erkek hemşirelik öğrencilerinin kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi klinik uygulamasına ilişkin görüşleri, *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 6(2), 44-57.

Topuksak, B., ve Kublay, G., 2010, What are the changes in nursing education since Florence Nightingale? modern nursing education in Europe and Turkey, *Maltepe üniversitesi hemşirelik bilim ve sanatı dergisi, sempozyum özel sayı*, 298-305.

Torun, S., 2014, *Kırım savaşı'nda hasta bakımı ve hemşirelik*, Akademisyen Kitapevi, Ankara, Isbn: 978605464992.

Türkmen, B., ve Eşkin Bacaksız, F., 2021. Does the glass elevator still work: A descriptive and cross-sectional study in the context of gender in Turkey, *Journal of Nursing Management*, 29(5), 1275–1283.

Türk Hemşireler Derneği, 1981, *Hemşirelik Tanımı*, www.Turkhemsirelerdernegi.org.tr., [Ziyaret tarihi: 10 Temmuz 2023].

Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, “Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu. Sayı: 26510”, 02.05.2007. [Ziyaret tarihi: 20 Nisan 2023].

Tuna, R., 2019, Sağlık bilimleri birinci ve ikinci sınıf üniversite öğrencilerinin erkek hemşire algısı, *Journal of Academic Research in Nursing (JAREN)*, 5(2).

TÜİK. 2019, www.tuik.gov.tr., [Ziyaret tarihi: 20 Nisan 2023].

Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, 1954, Hemşirelik Kanunu Sayı: 8647, tarih: 02.03.1954 no:6283, <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/8647>, [Ziyaret tarihi: 15 Nisan 2023].

Ulusoy, M.F., 1998, Türkiye’de hemşirelik eğitiminin tarihsel süreci, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2(1), 1-8.

Uysal, H., Karakoç, B., ve Kıyak, Y., 2019, Toplumun erkek hemşirelerden bakım alma hakkındaki düşünceleri, *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 11(2).

Ünsal, A., Akalın, İ., ve Yılmaz, V., 2010, Farklı meslek çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşleri, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2010, 7(1): 420-431.

Ünsar, S., 2005, Trakya üniversitesi Edirne sağlık yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitim hakkındaki görüş ve düşünceleri, *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2005; 13(54): 1-8.

Yeşilfidan, D., Aslan, T., Karcıoğlu, S., ve diğ., 2019, Türk toplumunda erkek hemşirelere bakış: aydın ili örneği, *Hemşirelik Bilimi Dergisi* 2.1 (2019): 1-4.

Yeşilyurt, A., 2015, *Adli olgu yönetiminde erkek hemşirenin rolü*, Yüksek Lisans, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Yang, C.I., Gau, M.L., Shiau, S.J., Hu, W.H., ve Shih, F.J., 2004, Professional career development for male nurses, *Journal of Advanced Nursing*, 48(6), 642-650.

Yang, C.I., Yu, H.Y., Chin, Y.F., ve Lee, L.H., 2017, There is nothing wrong with being a nurse: The experiences of male nursing students in Taiwan. *Japan Journal of Nursing Science*, 14(4), 332–340.

Yılmaz, F.T., ve Şen, H.T., 2014, Erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, cilt:8, sayı:24.

Yılmaz, M., ve Karadağ, G., 2011, Erkek öğrenci hemşireler hemşirelik mesleğini nasıl algılıyor, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 21-28.

Yurttaş A., 2021, *Hemşireliğin doğası*, Temel hemşirelik, Kaşıkçı Kara, M., ve Akın, E., (ed.), İstanbul Tıp Kitabevi, İstanbul.

Yüksekol, Ö. D., ve Duman, M., 2018, Kadın sağlığı ve hastalıkları kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin erkek hemşirelere yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(3), 128-132.

Zhang, H., ve Tu, J., 2020, The working experiences of male nurses in China: Implications for male nurse recruitment and retention, *Journal of Nursing Management*, 28(2), 441-449.

Qureshi, I., Ali, N., ve Randhawa, G., 2020, British south asian male nurses' views on the barriers and enablers to entering and progressing in nursing careers, *Journal of Nursing Management*, 28(4), 892-902.

EKLER

Ek 1: Bireysel Derinlemesine Görüşme Formu (Nitel Çalışma)

Ek: 2 Kişisel ve Mesleki Durum Değişkenleri

Ek 3: Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Ek 4: Kurum İzni (Özel Hastane 1)

Ek 5: Kurum İzni (Özel Hastane 2)

Ek 6: Kurum İzni (Özel Hastane 3)

Ek 7: Kurum İzni (Üniversite Hastanesi)

Ek 8: Etik Kurul Kararı

Ek 9: Tez Başlığının Düzeltilmesine İlişkin Lisansüstü Eğitim Enstitüsünden Alınan Karar

İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ERKEK HEMŞİRELERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: NİTEL ÇALIŞMA

ORJİNALLIK RAPORU

%**8**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**7**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**1**

YAYINLAR

%**3**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

Submitted to The Scientific & Technological
Research Council of Turkey (TUBITAK)

Öğrenci Ödevi

%**2**

2

dergipark.org.tr

İnternet Kaynağı

%**1**

3

gavsispanel.gelisim.edu.tr

İnternet Kaynağı

%**1**

4

toad.halileksi.net

İnternet Kaynağı

%**1**

5

acikbilim.yok.gov.tr

İnternet Kaynağı

%**1**

6

www.researchgate.net

İnternet Kaynağı

<%**1**

7

www.j-humansciences.com

İnternet Kaynağı

<%**1**

8

dspace.trakya.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

<%**1**

ETİK KURUL İZİN YAZISI

Uyarı: Canlı denekler üzerinde yapılan tüm araştırmalar için Etik Kurul Belgesi alınması zorunludur.

- ☒ Etik Kurul izni gerekmektedir.
- ☐ Etik Kurul izni gerekmemektedir.

İSA ŞAHİN
(İmza)

KURUM İZNİ YAZILARI

Uyarı: Canlı ve cansız deneklerle yapılan tüm çalışmalar için kurum izin belgelerinin eklenmesi zorunludur. Gizlilik ve mahremiyet içeren durumlarda kurum adı kapatılmalıdır.

- ☒ Kurum izni gerekmektedir.
- ☐ Kurum izni gerekmemektedir.

İSA ŞAHİN
(İmza)

EK: 1

BİREYSEL DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME SORULARI

1) Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

(Bitirdiğiniz okul, mesleki deneyiminiz, çalıştığınız kurumlar, pozisyonlarınız vb.)

2) Erkeklerin hemşire unvanıyla çalışması hakkında ne düşünüyorsunuz?

3) Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmesiyle sizce neler değişti?

(Uygulama alanında, mesleki imajda, eğitim ortamı ve akademik yaşamda, diğer sağlık çalışanları ve toplumun açısından)

4) Erkek hemşireleri iletişim ve iş birliği açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

(Hemşirelerle, diğer sağlık çalışanlarıyla, hasta ve hasta yakınlarıyla)

5) Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olan temel faktörler nelerdir?

(İş bulma olanağı, ekonomik nedenler, insan sevgisi/hümanizm, sağlık eğitimi almak isteyip hemşireliği kazanma, sosyal nedenler vb.)

6) Erkeklerin klinik alanda kariyerlerinin nasıl gelişim gösterdiğini düşünüyorsunuz?

(Çalışılan birim, pozisyon, terfi olanağı, lisansüstü eğitime yönelme vb. alanlarda)

7) Hemşireliği seçen erkeklerin bu seçimden nasıl etkilendiğini düşünüyorsunuz?

(Toplumda erkek hemşire imajı, diğer çalışanların kabullenme durumu, meslektaşların kabullenme durumu vb.)

8) Erkek hemşirelerle çalışmanın olumlu veya olumsuz yönleri nelerdir?

(Hasta bakım yöntemleri, hastanın cinsiyeti, bakım gereksinimi karşılama, iş paylaşımı, ekip ruhu oluşturma, sorun çözme vb. açıdan)

9) Meslek seçim sürecindeki erkeklere hemşirelik mesleğini önerir misiniz?

10) Son olarak görüşme sorularında değinilmediğini düşündüğünüz veya açıklamak istediğiniz bir konu var mı? Kısaca açıklayınız?

Katılımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

EK: 2

KİŞİSEL VE MESLEKİ DURUM DEĞİŞKENLERİ

1. Yaşınız.....
2. Cinsiyetiniz : () Kadın () Erkek
3. Meslek: () Hemşire () Hekim () Ebe : () Diş Hekimi () Eczacı
4. Eğitim Durumunuz : () Lisans () Lisansüstü () Tıpta uzmanlık () Diğer.....
5. Çalıştığınız Hastane: () Üniversite Hastanesi () Kamu Hastanesi () Özel Hastane
6. Çalışılan Birim:.....
7. Mesleki Deneyim:.....|...

Ek 3: Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

ASGARİ BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sayın Bay / Bayan,

Bu doktora tez çalışmasının amacı, sağlık çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerini derinlemesine inceleyerek, tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracını geliştirmektir. Bu çalışma katılımcıların kişisel ve mesleki özelliklerini içeren anket formu ve “Sağlık Çalışanlarının Erkek Hemşirelere İlişkin Tutumu” ölçek taslağı kullanılarak farklı hastane gruplarında (Özel-Üniversite-Sağlık Bakanlığı) görev alan 600 sağlık çalışanına uygulanarak gerçekleştirilecektir. Katılımcı olarak sizden bu formları atlamadan doldurmanız beklenmektedir.

Bu çalışma kapsamında katılımcılara yönelik herhangi bir girişim yapılmayacaktır. Bu çalışmada yer aldığınız süre içerisinde verdiğiniz bilgiler kesinlikle gizli kalacak, verdiğiniz bilgiler yalnızca doktora tez çalışması ve bilimsel yayın amacıyla kullanılacaktır. Çalışma verileri yayın sürecinde kullanılırken kişi ve kuruma yönelik bilgiler kullanılmayacak ve veriler izlenerek size ulaşamayacaktır. Bu çalışmaya katılmak istemeyebilir ve istediğiniz zaman bu çalışmadan ayrılabilirsiniz. Araştırmayı kabul etmeniz durumunda anket formunu doldurmanız 15-45 dakikayı kapsayan bir zaman alacaktır. Ayrıca size herhangi bir ücret ödenmeyecek ve sizden herhangi bir ücret talep edilmeyecektir. Bağlı bulunduğunuz Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ‘dan da herhangi bir ücret alınmayacaktır. İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Sorumlu araştırmacı

İsa ŞAHİN

İmza:

İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi,

Tarih:

Katılımcının Beyanı

Sayın İsa ŞAHİN tarafından katılımcı olarak davet edildim. Bilgilendirilmiş gönüllü olur formundaki tüm açıklamaları okudum. Bana yukarıda konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama İsa ŞAHİN tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı, istediğim zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabilirim biliyorum Katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. Çalışma hakkında soru sorma ve tartışma olanağı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana çalışmanın olası riskleri ve faydaları açıklandı. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım zaman herhangi bir ters tutum ile karşılaşmayacağımı anladım. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmeyeceğim ve herhangi bir ödeme talep etmeyeceğim belirtildi. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi rızamla, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

☐ Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının Adı – Soyadı

İmza

☐ Araştırmaya katılmayı kabul etmiyorum.

Adı – Soyadı

Ek 4: Kurum İzni (Özel Hastane 1)

Ek 5: Kurum İzni (Özel Hastane 2)

Ek 6: Kurum İzni (Özel Hastane 3)

Ek 7: Kurum İzni (Üniversite Hastanesi)

Ek 8: Etik Kurul Kararı

Ek 9: Tez Başlığının Düzeltilmesine Dair Alınan Karar

ÖZGEÇMİŞ

